

Кыргыз Республикасынын
Өкмөтүнүн
2012-жылдын 22-августундагы
N 576 токтому менен
бекитилген

Электр энергиясын пайдалануу ЭРЕЖЕЛЕРИ

(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184, 2015-жылдын 23-декабрындагы № 870, 2018-жылдын 29-мартындагы № 169, 2018-жылдын 31-декабрындагы № 644 токтомдорунун редакцияларына ылайык)

Ушул Электр энергиясын пайдалануу эрежелери (мындан ары - Эрежелер) Жарандык кодекске, "Энергетика жөнүндө", "Электр энергетикасы жөнүндө", "Керектөөчүлөрдүн укуктарын коргоо жөнүндө" Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иштелип чыкты жана электр энергиясын керектөөчүлөрдүн, электр менен жабдуучу жана электр берүүчү уюмдардын өз ара мамилелерин аныктайт.

Ушул Эрежелер Кыргыз Республикасынын бардык аймагында колдонулат жана электр энергиясын иштеп чыгаруу, берүү, бөлүштүрүү, сатуу же керектөө, ошондой эле электр энергиясын эсептөө каражаттарын долбоорлоо жана куроо боюнча иш жүргүзгөн, уюштуруу-укуктук формасына жана менчигинин түрүнө карабастан юридикалык жана жеке жактар үчүн милдеттүү.

1-глава. Терминдер, аныктамалар жана кыскартуулар

1. Ушул Эрежелерде төмөнкү терминдер, аныктамалар жана кыскартуулар колдонулат:

Карап сооту - ишкана жарым-жартылай же толук токтотулганда адамдардын коопсуздугун, жабдуулардын сакталышын, караптык жана контролдоо жарыгын, желдетүү, суу агызуу, агынды чыгаруу, жылытуу тутумундагы циркуляциялык соркыскычтардын жана өрт коопсуздугу каражаттарынын ишин камсыз кылуучу эң аз кошулган кубаттуулук же электр энергиясынын сарпталышы.

Энергетика тутумун караптык жеңилдетүү - Кыргыз Республикасынын Улуттук энергетика тутумунун ишинин туруктуулугунун бузулушун жана электр жабдууларынын зыян тартуусун алдын алуу үчүн электр керектөө кубаттуулугу азайтылган энергетика тутумунун иш тартиби.

Электр энергиясын коммерциялык эсептөөнүн автоматташтырылган тутуму (мындан ары - ЭКЭАТ) - автоматтык режимде электр энергиясына коммерциялык эсептөө жүргүзүү, коммерциялык эсепке алуунун маалыматтарын берүү, алардын кайрадан тактап чыгуу, аныктыгына берилген баага карап, маалыматтар менен алмашуу мүмкүнчүлүгүн берген адистештирилген, метрологиялык сыналган техникалык каражаттардан, программалык каражаттардан, байланыш каражаттарынан жана тиешелүү кызматкерлердин топтомунан турган тутум. ЭКЭАТ электрондук кол коюуну кошуп, документтештирүү тутуму менен толукталышы мүмкүн.

Блок-чордон - Кыргыз Республикасынын Улуттук энергетика тутумунун электр тарамдарына түздөн-түз же башка керектөөчүлөрдүн электр тарамдары аркылуу кошулган жана анын диспетчердик башкаруусуна баш ийген керектөөчүнүн электр чордону.

Тиричилик абоненти (керектөөчү) - энергия менен жабдуу келишими боюнча энергияны жеке тиричилик муктаждыктары үчүн пайдаланган жаран.

Менчик же баланстык таандыктагы чеги - ээлердин (пайдалануучулардын) ортосунда электр менен жабдуу тутумун бөлүү сызыгы.

Пайдалануу жоопкерчилигинин чеги - Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык белгиленген жана келишимде көрсөтүлгөн талаптагыдай техникалык абалды жана анын элементтеринин коопсуздугун камсыз кылуу үчүн жооптуу ээлердин (пайдалануучулардын) ортосунда электр менен жабдуу тутумун бөлүү сызыгы.

Пайдалануу жоопкерчилигинин чөлкөмү - жеке менчик чеги (баланстык таандыктыгы) менен пайдалануу жоопкерчилигинин чегинин ортосунда жайгашкан электр менен жабдуу тутумунун бөлүгү.

Келишим (Контракт) - субъекттердин ортосундагы укуктуу, милдетти жана жоопкерчиликти аныктаган, электр менен жабдуу, жеткирүү, сатуу жана берүүгө түзүлгөн макулдашуу.

Кошумча шарттар Кыргыз Республикасында энергетика жаатында ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдын чечиминен кийин гана колдонулат.

Келишим кубаттуулугу - Келишимде (Контрактыда) көрсөтүлгөн шарттарда керектөөгө уруксат берилген кубаттуулук.

Өлчөө тутуму - өлчөө процессин нормаланган тактык менен ишке ашырган жана физикалык чоңдуктардын мыйзамдаштырылган бирдиктеринде көрсөтүлгөндөй өлчөөнүн жыйынтыктарын алууну камсыз кылган, белгилүү бир жол менен өз ара бириктирилген өлчөө каражаттарынын (чыңалуу трансформаторлору жана агын трансформаторлору) жана башка техникалык түзүлүштөрдүн (тутумдун өлчөө каналын түзгөн курам бөлүктөрүнүн) жыйындысы.

Интеграцияланган уюмдар - электр энергетика жаатында бирден ашык лицензия берилген иш жүргүзгөн уюмдар.

Электр энергиясын жана кубаттуулукту коммерциялык эсепке алууну контролдоо каражаттары (коммерциялык эсепке алууну контролдоо каражаттар) - Кыргыз Республикасынын өлчөө каражаттарынын реестрине киргизилген, электр энергиясы менен кубаттуулукту эсептөөнүн метрологиялык жактан сыналган өлчөө түзүлүштөрдүн жана шаймандардын жыйындысы, алардын көрсөткүчтөрүнүн негизинде коммерциялык эсептөө каражаттарын контролдоо үчүн пайдаланылган эсептөө түйүнүндө электр энергиясынын жана керектелген кубаттуулуктун сарпталышы аныкталат.

Коммерциялык эсептөөнү контролдоо каражаттары коммерциялык эсептөө каражаттары иштен чыккан учурда алардын ордун алмаштыра алат.

Колдонулуп жаткан эсептөө каражаттарынын тактык классы коммерциялык эсептөө каражаттарына коюлган талаптарга ылайык келиши керек.

Электр энергетикалык иштин лицензия алуучусу (мындан ары - лицензия алуучу) - Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иштин тиешелүү түрүнө алган лицензиянын негизинде электр энергиясын экспорттоо, импорттоо, ошондой эле электр энергиясын өндүрүү, берүү, бөлүштүрүү жана сатуу боюнча иш жүргүзгөн жеке жана юридикалык жак.

Кыргыз Республикасынын Улуттук энергетика тутумунун жогорку чектеги иштөөсү - эң чоң активдүү иштеген мезгилдер.

Улуттук электр тармагы - жогорку чыңалуудагы электр энергиясын берүүчү каражаттардын тутуму.

Кыргыз Республикасынын Улуттук энергетика тутуму - иш режиминин жалпылыгы менен байланышкан жана диспетчердик кызматтын борбордоштурулган ыкчам башкаруусу бар электр чордондорунун, электр тарамдарынын, анын катарында Улуттук электр тармагынын комплекси.

Көз карандысыз жабдып туруучу - өз менчигинде, башкармалыгында жана (же) чарбачылыгында электр тарамдары жана (же) чордондору бар жана (же) эсептешүү мезгилинде электр энергиясын берүү боюнча кызмат акынын өлчөмүндө ыйгарым укуктуу банктын алыш-бериш эсебине депозит киргизүү жолу менен өз милдеттерин аткарууга кепилдик берген жана электр берүүчү жана (же) электр менен жабдуучу уюмдардын электр тарамдары аркылуу эркин керектөөчүлөргө жөнгө салынбаган баа боюнча электр энергиясын жеткирүүнү (сатууну) ишке ашырган жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иштин тиешелүү түрүнө уруксаты бар жеке жана юридикалык жак.

Жөндөлбөгөн тариф - көз карандысыз жабдып туруучу тарабынан базарга жеткирилген, көлөмү жана минимум баасы Кыргыз Республикасынын энергетика жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан белгиленген электр энергиясынын келишим баасы.

Акыркы эсептешүү - Келишимдин (Контракттын) шарттары менен аныкталган эсептешүү мезгили аяктагандан кийин керектелген энергия жана кубаттуулук жана (же) электр энергиясын берүү кызматы үчүн эсептешүү.

Дүңүнөн сатып алуучу-сатуучу - электр энергиясын дүңүнөн сатып алган, аны бөлүштүргөн жана саткан жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иштин тиешелүү түрүнө уруксаты бар жеке жана юридикалык жак.

Негизги керектөөчү - жогорку чыңалуудагы электр тармагынан электр энергиясын жана кубаттуулукту түздөн-түз иштеп чыгаруучу ишканадан сатып алуучу.

Электр энергиясын берүүдө тыныгуу - автоматтык түзүлүштөрдүн ийгиликтүү иштөөсүнөн же Келишимде (Контрактыда) белгиленген электр энергиясы менен кубаттуулукту керектөөнү чектөөгө алып келбеген электр берүү чубалгысын (аба чубалгыларын) өчүрүүдөн келип чыккан тыныгуудан башка кошуу түйүнүнө электр энергиясын берүүнүн токтотулушу.

Төлөм документи - счет-фактура, төлөм тапшырыгы, эсеп, анын негизинде Келишимдин (Контрактынын) тараптары ортосунда каржы эсептери жүргүзүлөт.

Электр энергиясы менен жабдып туруучу (сатуучу) - иштеп чыгарылган жана (же) сатып келинген электр энергиясын электр менен жабдуучу уюмдарга, керектөөчүлөр - алып кайра сатуучуларга жана дүңүнөн сатып алуучулар-сатуучуларга жөндөлмө тариф боюнча жеткирген (саткан) жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иштин тиешелүү түрүнө уруксаты бар жеке жана юридикалык жак.

Керектөөчү (мындан ары - керектөөчү) - электр тарамдары жана электр энергия кабылдагычтары электр менен жабдуучу уюмдун электр тарамдарына түздөн-түз кошулган жана аны менен электр жабдууга Келишими (Контракты) бар жеке жана юридикалык жак.

Керектөөчү-алып кайра сатуучу - өз менчигинде электр тарамдары бар, электр менен жабдуучу уюмдардан жана (же) жабдып туруучулардан электр энергиясын жана кубаттуулукту өз керектөөсү жана жөндөлмө тариф боюнча сатуу үчүн сатып алган жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иштин тиешелүү түрүнө уруксаты бар жеке жана юридикалык жак.

Алдын ала төлөө - Келишимдин (Контрактынын) шарттары менен аныкталган электр энергиясына жана (же) кубаттуулукка жана (же) электр энергиясын берүү кызматтарына алдын ала акы төлөө.

Электр энергиясын эсептөө аleti (эсептегичи) - электр тармагынын элементи боюнча оошкон жана эреже катары кубаттуулуктун жарым сааттык маанисин каттоого алган электр энергиясынын санын өлчөө үчүн метрологиялык жактан сыналган түзүлүш.

Электр энергиясын кабылдагыч - электр энергиясын кабыл алууга, кайра өзгөртүүгө жана пайдаланууга арналган орнотмо же алет.

Арадагы эсептешүү - Келишимдин (Контрактынын) шарттары менен аныкталган электр энергиясын коммерциялык эсептөө каражаттардын көрсөткүчтөрүнүн негизинде керектелген электр энергиясына жана кубаттуулукка жана (же) электр энергиясын берүү боюнча көрсөтүлгөн кызматка эсептешүү мезгилинин аралыгында акы төлөө.

Уруксат берилген кубаттуулук - уруксат берилген чоңдугу кошуунун техникалык шарттарында көрсөтүлгөн кубаттуулук.

Эсептешүү мезгили - керектелген электр энергиясы жана кубаттуулук жана (же) электр энергиясын берүү кызматы үчүн акы төлөө эсепке алынууга тийиш болгон убакыт аралыгы.

Жөндөлмө тариф - электр энергиясына жана кубаттуулукка жана (же) бардык электр тарамдары боюнча электр энергиясын берүү кызматына Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин макулдугу менен Кыргыз Республикасынын энергетика жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан белгиленген тариф.

Эркин керектөөчү - көз карандысыз жабдып туруучудан электр энергиясын жана кубаттуулукту сатып алган жеке же юридикалык жак.

Электр энергиясын жана кубаттуулукту коммерциялык эсептөө каражаттары (коммерциялык эсептөө каражаттары) - Кыргыз Республикасынын Өлчөө каражаттарынын мамлекеттик реестрине киргизилген, электр энергиясын жана кубаттуулукту эсептөөнүн метрологиялык сыналган өлчөө түзүлүштөрүнүн жана алеттеринин жыйындысы, алардын көрсөтмөлөрүнүн негизинде эсептөө түйүнүндө электр энергиясынын жана кубаттуулуктун акы төлөнүүчү сарпталышы аныкталат.

Электр энергиясын эсептөө каражаттары - электр энергиясын өлчөөчү түзүлүштөрдүн жана эсептөө шаймандардын жыйындысы.

Доонун эскирүү мөөнөтү - укугу бузулган жактын доосу боюнча анын укугун коргоо мөөнөтү доонун эскириши деп таанылат. Доонун жалпы эскирүү мөөнөтү Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык аныкталат.

Кошо керектөөчү (субабонент) - электр тарамдары негизги керектөөчүнүн электр тарамдарына кошулган жана электр менен жабдуучу уюм же жабдып туруучу менен электр менен жабдууга Келишими (Контракт) бар жеке же юридикалык жак.

Электр энергиясы жана кубаттуулукка тариф - керектелген электр энергиясына жана кубаттуулукка эсеп жүргүзүлгөн чендердин тутуму.

Электр менен жабдуунун технологиялык сооту - эң аз керектелген кубаттуулук жана (же) электр энергиясынын сарпталышы жана технологиялык процессти, өндүрүш циклин аяктоо үчүн зарыл болгон убакыттын узактыгы, андан кийин электр энергиясынын тиешелүү кабылдагычтары өчүрүлүшү мүмкүн.

Кошуу түйүнү - ар түрдүү менчик ээлерине таандык болгон электр тарамдарын жана (же) электр чордондордун бөлүштүрүүчү түзүлүштөрүн бириктирүүнүн макулдашылган түйүнү.

Керектөө түйүнү - турак үйлөрдүн сайгыч тешиктеринде же жарык берүүчү лампалардын электр патрондорунда орнотулган электр зымдарына керектөөчүнүн электр кабылдагычтарын кошуу түйүнү (тиричилик абоненттери үчүн гана колдонулат).

Электр энергиясын сарптоону эсептөө түйүнү (жеткирүү түйүнү) - кошуу түйүнү, эреже катары, анда коммерциялык эсептөө каражаттардын жардамы менен коммерциялык эсептешүүлөрдө пайдаланылган кубаттуулуктун жогорку чектеги мааниси жана керектелген электр энергиясынын саны аныкталат. Эсептөө түйүнү, эреже катары, менчиктин чегинде жайгашууга тийиш жана Келишимде (Контрактыда) көрсөтүлөт.

Техникалык шарттар (мындан ары - ТШ) - электр тарамдарга жана электр чордондордун бөлүштүрүүчү түзүлүштөрүнө кошуу үчүн милдеттүү болгон техникалык талаптардын алуучу тарабынан аткарылуу көлөмүн регламенттеген документ.

Электр энергиясын керектөөчүнүн электр кабылдагычтарынын белгиленген кубаттуулугу (мындан ары - белгиленген кубаттуулук) - керектөөчүгө орнотулган жана электр тарамдарга кошулган электр кабылдагычтардын паспорттук маанилеринин жыйындысы.

Форс-мажор кырдаалдары - өзгөчө жана ушул жагдайда жеңип чыккыс кырдаалдардан келип чыккан, аракеттерин жогорку кесиптеги кызматкерлердин тажрыйбасы аркылуу күч-аракетин алдын-ала тизгиндөөгө мүмкүн болбогон окуялар.

Электр берүүчү уюм - өз менчигинде жайгашкан электр тарамдары жана (же) электр чордондордун бөлүштүрүүчү түзүлүштөрү боюнча жөндөлмө тариф менен электр энергиясын берүү ишин жүргүзгөн жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иштин тиешелүү түрүнө уруксаты бар жеке же юридикалык жак.

Электр менен жабдуучу уюм - электр энергиясын жана кубаттуулукту жөндөлмө тариф боюнча бөлүштүрүү жана (же) сатуу ишин жүргүзгөн, өзүнүн же анын башкаруусунда же толук чарбачылыгында турган электр тарамдары бар жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык иштин тиешелүү түрүнө уруксаты бар жеке жана юридикалык жак.

Электр менен жабдуу - электр энергиясын жана кубаттуулукту электр менен жабдуучу уюмдун керектөөчүгө сатуусу.

(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун редакциясына ылайык)

2-глава. Жалпы жоболор

2. Жеке пайдалануу үчүн кубаттуулугу 1000 кВтка чейин электр энергиясын өндүрүүнү каалаган юридикалык жана жеке жактарга өндүрүү үчүн лицензия талап кылынбайт. Кубаттуулугу 1000 кВттан ашканда Кыргыз Республикасынын энергетика жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынан лицензия алууга тийиш.

Өз муктаждыктары үчүн электр энергиясын өндүргөн юридикалык жана жеке жактарга Кыргыз Республикасынын Улуттук энергетика тармагына кошулууга, ошондой эле тиешелүү уруксаты болбостон үчүнчү жакка электр энергиясын сатууга тыюу салынат.

3. Электр менен жабдуучу уюм менен электр энергиясын керектөөчүнүн ортосунда түзүлгөн Келишимдин (Контрактынын) негизинде электр энергиясы пайдаланылат (Тиричиликке керектөөчүлөрдү электр энергиясы менен жабдууга типтүү келишим) - (2-тиркеме), (Тиричиликтен башка керектөөчүлөрдү электр энергиясы менен жабдууга келишим) - (1-тиркеме).

Келишимге жана Контрактыга тиркемелер анын ажырагыс бөлүктөрү болуп эсептелет.

Контрактыга тиркемеде, тараптардын макулдашуусу боюнча, ушул Эрежелерге жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын талаптарына каршы келбеген өзгөртүүлөр киргизилиши мүмкүн.

4. Келишим (Контракт) керектөөчүнүн тарамдарына кошулган башка кошо керектөөчүлөр жөнүндө маалыматтарды (аталышы, кубаттуулугу, электр керектеши, эсептешүү электр эсептегичтери, тарифтер жана башка маалыматтарды) камтыйт.

5. Электр энергиясы менен жабдууга Келишимди (Контрактты) түзүү, өзгөртүү, бузуу же узартуу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын жана ушул Эрежелердин талаптарына гана ылайык жүргүзүлөт.

6. Кошо керектөөчүлөргө электр энергиясын берген же өзүнүн электр чордондорунан (блок-чордондордон) электр энергиясын жиберген керектөөчүлөр электр энергиясын кошо керектөөчүгө (субабонентке) жиберүүнү эсепке алуу менен жеке керектөөсү үчүн зарыл болгон электр энергиянын жалпыланган санына электр менен жабдуучу уюм менен Келишим (Контракт) түзүшөт.

Керектөөчүлөр менен кошо керектөөчүлөрдүн өз ара мамилелери электр энергиясы менен жабдууга алар тарабынан түзүлгөн келишимдер (контрактылар) аркылуу жөнгө салынат. Керектөөчү электр энергиясын берүү боюнча иш жүргүзүү укугуна лицензия алган учурда, андан ары мамилелер ушул лицензиянын шарттары жана эрежелери, электр энергиясын берүү келишимдери (контрактылары) жана кошо керектөөчү менен керектөөчү ортосунда электр энергиясын жөнөтүүгө түзүлгөн Келишим (Контракт) менен жөнгө салынат. Мында керектөөчү кошо керектөөчүнүн алдында электр менен жабдуучу уюм катары чыгат.

6-1. Электр энергиясын келишимдеги кубаттуулуктан жогору берүүгө техникалык жактан эсептелбеген электр тармактарынын керектөөчүлөрү башка керектөөчүлөргө өздөрүнүн тармактары аркылуу электр энергиясын берүүгө укуксуз.

Электр берүүчү жана электр менен жабдуучу уюмдар келишимдеги кубаттуулуктан жогору болгон керектөөчүлөрдүн электр орнотмолорун кошууга техникалык жактан эсептелбеген электр тармактары аркылуу керектөөчүлөргө электр энергиясын берүүгө укуксуз.

(КР Өкмөтүнүн 2018-жылдын 31-декабрындагы № 644 токтомунун редакциясына ылайык)

7. Керектөөчү менен электр менен жабдуучу уюмдун ортосундагы чечилбеген талаш маселелер Кыргыз Республикасынын мыйзамдары тарабынан белгиленген мөөнөттө жана жол-жоболорго ылайык чечилет.

8. Электр орнотмолоруна мамлекеттик контроль жана көзөмөл, алардын уюштуруу-укуктук формасына жана менчигинин түрүнө карабастан, электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан жүргүзүлөт.

9. Энергетика жаатында лицензия алуучулардын ишин жөнгө салуу жагындагы Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы жана электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы, ошондой эле алардын ыйгарым укуктуу

өкүлдөрү лицензия алуучунун аймагына, объекттерге кирүүгө, ошондой эле лицензия берилген ишин текшерүү үчүн документтерин көрүүгө укугу бар. Ошол учурда лицензия алуучу контролдук ишин өз убагында жүргүзүү үчүн аларга зарыл жардам көрсөтүүгө милдеттүү.

3-глава. Керектөөчүлөрдүн электр орнотмолорун электр энергиясына кошуунун техникалык шарттары

(КР Өкмөтүнүн 2018-жылдын 29-мартындагы № 169 токтомуна ылайык күчүн жоготту)

4-глава. Электр орнотмолорун пайдаланууга берүү

22. Ишке жаңы киргизилген же кайра келбеттелген бардык электр орнотмолору курулуш жана электр орнотмолору түзүлүшү боюнча ченемдик документтерге ылайык аткарылуусу, белгиленген тартипте макулдашылган долбоор документтери жана техникалык кабыл алуу - өткөрүү документтери менен камсыз болууга тийиш.

23. Электр орнотмолорун ишке киргизүүгө чейин жаңы жана кайра келбеттелип жаткан электр орнотмолору кабыл алуу-өткөрүү текшерүүлөрүнөн өтүүгө тийиш жана акты боюнча куроочу-жөндөөчү уюмдун ээси тарабынан кабыл алынышы керек. Мындан кийин ээлик кылуучу башкы жалдамачынын катышуусунда электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органына тиешелүү долбоордук жана техникалык кабыл алуу-өткөрүү документтерин, жүргүзүлгөн сыноо жана өлчөмдөрдүн жыйынтыктары боюнча документтерин көрсөтөт, ошондой эле электр орнотмолоруна техникалык кароо жүргүзүүгө мүмкүндүк берет. Электр орнотмолорун кароо акт менен таризделет жана укук бузуулар жок болсо пайдаланууга уруксат берилет, ал кошуу наряды түрүндө таризделет.

24. Заказчынын электр чарбага жооптуу адамы жана зарылчылыкка жараша, тиешелүү электр техникалык кызматкери болгондо же тейлөөгө укугу бар адистештирилген уюмдун кожоюну электр орнотмолорун тейлөөгө Келишим түзгөндө, электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан электр жабдыгын пайдаланууга уруксат берилет.

25. Кайрадан ишке киргизилген (кайра келбеттелген) электр орнотмолорун кошуу наряды электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан электр тарамдарга кошулуп жаткан уюм менен Келишим түзүлгөндөн кийин берилет.

26. Кабель чубалгысын куруу процессинде заказчы электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын инспекторуна кабелди төшөөгө уруксат берүүчү документтерди көрсөтүүгө тийиш жана төмөнкүлөргө уруксат алышы керек:

- а) траншеяны чубатууга өткөрүп алууга;
- б) жаткызылган кабелди көмөрдүн алдында өткөрүп алууга.

27. Уставдары өз электр жабдыгын контролдоо үчүн жана башка кожоюндарда ушундай иштерди жүргүзүү үчүн электр техникалык лабораторияда электр жабдууларына текшерүүлөрдү жүргүзүүнү караштырган лицензия алуучулар жана чарба ишинин субъекттери электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынан уруксат алышы керек.

28. Керектөөчүлөрдүн жана лицензия алуучулардын электр орнотмолорун куроодо кемчиликтерди, берилген ТШдан, долбоорлоо документтеринен, электр орнотмолорун куруу жана орнотуу боюнча ченемдик документтерден четтөөлөр табылганда же ушул орнотмолорду тейлөө үчүн даярдалган кызматкер болбогондо табылган кемчиликтер жоюлганга чейин электр орнотмолорун пайдаланууга берүүгө тыюу салынат.

Электр менен жабдуунун автономиялуу булактарын пайдаланууга тыюу салынат, алардын кошулуу схемасы тышкы тарамга чыңалуунун берилишин болтурбаган автоматтык же кол түзүлүшүн (каторуштургуч шап) караштырбайт.

29. Пайдаланууга берүү тартиби бардык керектүүчүлөргө жана лицензия алуучуларга 1000 Вга чейин жана андан жогору чыңалуудагы жаңы ишке киргизилген жана кайра келбеттелген электр орнотмолоруна жайылтылат.

30. Керектөөчүнүн убактылуу мүнөздө иштеген электр орнотмолору аларды өчүргөндөн кийин туташтыруу наряды боюнча ишке киргизилет. Керектөөчү электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын инспекторуна текшерүүлөрдүн, өлчөөлөрдүн протоколун көрсөтөт жана электр орнотмосун каратат.

31. Электр орнотмосун кошуу кошууга берилген наряддын негизинде, ал берилген күндөн тартып 5 күн ичинде электр тарамдарга кошулуп жаткан уюмдун кызматкери тарабынан аткарылат.

32. Электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы керектөөчү пайдаланып жаткан мезгилде электр орнотмолоруна келтирилген зыян үчүн жооп бербейт.

5-глава. Тараптардын өз ара мамилеси

(Главанын аталышы КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун редакциясына ылайык)

33. Керектөөчү жана керектөөчү кошулган лицензия алуучу ортосундагы менчик чектери электр тарамдардын баланстык таандыгы жана тараптардын пайдалануу жоопкерчилик чектеринин акты менен таризделет, ал Келишимге милдеттүү тиркеме болуп эсептелет.

34. Тиричиликке керектөөчү менен ал кошулган лицензия алуучу ортосундагы менчик чектери төмөнкүлөрдө белгиленет:

1) көп батирлүү турак үйлөр үчүн аба аркылуу өткөрүүдө - имараттарда орнотулган обочолоткуларда, жер астынан өткөрүү - обочолоткуларда же үйдө же анын өзүнчө бөлүгүндө орнотулган кирги түзүлүшүнө кошулган кабелдин бурап кошулган жеринде;

2) жеке курулуштагы үйлөр үчүн, ошондой эле багбанчылык шериктиги, турак-жай-курулуш, гараж-курулуш, саяжай кооперативдери, өзүнчө турган гараждар (бокс, башка жайлар) үчүн - үй ээси же багбанчылык шериктигинин, турак-жай-курулуш, гараж-курулуш, саяжай кооперативдеринин башкармалыгы жана лицензия алуучу тарабынан кол коюлган менчикти чектерге ажыратуу актынын негизинде жекече.

Менчикти чектерге ажыратуу акты Келишимдин ажырагыс бөлүгү болуп эсептелет.

35. Лицензия алуучу менен тиричиликке керектөөчү ортосундагы жоопкерчилик чеги электр энергиясын керектөө түйүнүндө белгиленет.

36. 1000 В жана андан жогору чыңалуудагы электр орнотмолордогу менчик чектер:

1) аба чубалгысынын өткөөл обочолоткусунун бириктиргичинде жабык бөлүштүргүч түзүлүштөрдүн сырт жагынан жана ачык бөлүштүргүч түзүлүштөрдүн обочолоткуларында порталдык чоймо гирлянддардын тартылган кыскычынан чыгып өткөргүчтүн чыга беришинде;

2) азыктандырган жана четтеген чубалгылардын кабелдик киргилердин учтарында орнотулат.

Жогоруда көрсөтүлгөндөрдүн техникалык абалына менчигинде көмөкчордон, бөлүштүрүүчү түзүлүш жана электр берүү чубалгысы жайгашкан уюм жоопкерчиликти тартат.

37. Ар түрдүү уюмдарга тиешелүү бутакталган (туюк жана ажыратуучулар аркылуу) 1000 В жана андан жогору чыңалуудагы электр берүү чубалгыларынын абалы жана тейлениши үчүн жоопкерчилик чектери бейкаңдоо жүргүзүлгөн негизги чубалгы таянычында орнотулат. Бейкаңдоону туташтырган кыскычтардын абалына жоопкерчиликти негизги чубалгынын менчик ээси болгон уюм тартат.

38. Керектөөчү эсептөө каражаттарынын, автоматтык ылдамдык күчүн азайтуу алеттеринин жана анын көмөкчордондорунда же бөлүштүрүүчү түзүлүштөрүндө орнотулган башка системдик автоматика каражаттарынын сактыгы үчүн жоопкерчилик тартат.

39. Электр орнотмолорун пайдаланууда электр энергиясын керектөөчү лицензия алуучу көрсөткөн кызматтардын наркын ушул Эрежелерде аныкталган мөөнөттө төлөөгө милдеттүү.

40. Электр жабдууларын ишенимдүү, үнөмдүү жана коопсуз пайдаланууну камсыз кылуу максатында керектөөчү төмөнкүлөргө милдеттүү:

1) завод-жасоочулардын жана башка ченемдик-техникалык документтердин талаптарына ылайык электр техникалык жабдууларды пайдаланууну камсыз кылуу;

2) Улуттук энергетика тутумунда караптык жүгүн азайтууда технологиялык жана карап соотун жабуу үчүн чыңалуунун берилишин камсыз кылган камдалган сырткы азыктандыруучу чубалгыларга жоопкерчилик жүгүн алып чыгуу менен электр менен жабдуу схемасын жакшыртуу;

3) биринчи категориядагы электр кабылдагычтары үчүн өз алдынча камдан азыктандырууну камсыз кылуу;

4) керектөөчүнүн электр техникалык жабдуусунда реле коргонуусу жана автоматташтыруунун мүнөздөмөсүнө тиешелүү лицензия алуучунун талаптарын орундатуу;

5) лицензия алуучу менен камдын автоматтык түрдө иштөө схемасын колдонууну макулдашуу;

6) ыкчам тартипти сактоо;

7) керектөөчүнүн электр орнотмолору электр энергиясынын сапатына таасир эткен учурларда тараптардын менчик чегинде электр энергиясынын сапат көрсөткүчтөрүнө Келишимге ылайык үзгүлтүксүз же мезгилдүү көзөмөл жүргүзүү;

8) өз тарамдарында электр энергиясынын сапатын жакшыртуу боюнча иш чараларды жүргүзүү;

9) электр орнотмолорунун түзүлүшүнүн ченемдик документтерине, Келишимге (Контрактыга) жана электр энергиясынын иштеп жаткан тарифтерине ылайык электр энергиясын жана кубаттуулукту зарыл эсепке алууну камсыз кылуу;

10) карапка, өрткө каршы чараларды жүргүзүү жана коопсуздук техникасын сактоо;

11) ага тиешелүү электр орнотмолорун жана коргонуу каражаттарынын абалын текшерүү, алдын алуу сыноолорду жүргүзүү, ошондой эле бөлүштүрүү түзүлүштөрү жана трансформаторлордун жайларын учурдагы ченемдерде жана эрежелерде белгиленген көлөмдө жана мөөнөттө оңдоо;

12) электр энергиясын эсепке албастан керектөөгө жол бербөө;

13) төмөнкүлөргө кызмат күбөлүктөрү боюнча күндүн каалаган убагында тоскоолдуксуз кирүүсүн камсыз кылуу:

- электр энергияны туура колдонууну контролдоо үчүн жана техникалык пайдаланууну уюштурууга жана электр техникалык жабдуунун абалына жана коопсуздук техникасына, электр энергиясын коммерциялык эсептөө каражаттарынын абалын жана уюштурууну контролдоо үчүн электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын;

- лицензия алуучунун уруксат берилген ишин контролдоо үчүн Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу органынын;

- электр менен жабдууга, электр энергиясын жеткирүүгө жана (же) берүүгө, электр энергиясын керектөө түйүнүнө чейин берүүгө, ошондой эле электр энергиясын жана кубаттуулукту коммерциялык эсептөө каражаттарына же ЭКЭАТка, Келишими бар лицензия алуучунун.

Текшерүүнүн (келүүнүн) жыйынтыктары боюнча жогоруда көрсөтүлгөн өкүлдөр акт түзүүгө, анын мазмуну менен тааныштырууга милдеттүү жана актынын бир нускасын керектөөчүгө же анын ыйгарым укуктуу адамына тапшырууга милдеттүү.

41. Керектөөчү төмөнкүлөр жөнүндө тез арада билдирүүгө милдеттүү:

1) лицензия алуучуга электр энергиясынын коммерциялык эсептөө каражаттарындагы бардык бузуулар жөнүндө, азыктандыруучу чубалгыларды өчүрүү менен байланышкан караптар туурасында, лицензия алуучуга таандык жана керектөөчүнүн турак-жайында же аймагында жайгашкан электр жабдууларда табылган бардык бузулуулар жөнүндө;

2) электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органына негизги жабдуунун бузулушуна байланышкан караптар, адамдар менен жаныбарлардын электр агындын урушунан жабыркашы, бузулган электр орнотмолорунан келип чыккан өрт, ошондой эле ушул Эрежелерге каршы келген лицензия алуучунун кызматкерлеринин иш-аракеттери жөнүндө;

3) Кыргыз Республикасынын энергетика жаатындагы ыйгарым укуктуу органына уруксат берилген иштин шарттарын жана эрежелерин лицензия алуучу тарабынан бузуулар жөнүндө.

42. Керектөөчү лицензия алуучунун кызматкерине кечиктирилгис которууларды, электр энергиясын коммерциялык эсептөө каражаттарын, карапка каршы автоматташтыруу тутумун тейлөөгө, курууга (курулуш) жана лицензия алуучунун аймагында же керектөөчүнүн электр орнотмолордо жайгашкан электр тарамдарын оңдоого байланышкан иштерди аткарууга мүмкүнчүлүк түзүүгө милдеттүү.

Жумушту аткарган уюм аны бүткөндөн кийин аткарылган ордун жана аймакты өз эсебинен талаптагыдай абалга келтирүүгө милдеттүү.

43. Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык керектөөчү:

1) материалдык зыяндын ордун толтурат:

- электр энергиясынын сапатына таасир этүүчү жана лицензия алуучунун башка керектөөчүлөр менен Келишимдин шарттарын аткарбоого алып келген электр техникалык жабдууну колдонуудан келип чыккан;

- электр энергиясын керектөөчүнүн айынан (реле коргонуусу жана автоматташтыруу түзүлүшүнүн, туташтыруучу жабдуунун иштебей калышы жана башка аракеттерден) лицензия алуучунун тарамдарындагы караптан өчүрүүлөрдүн өсүшүнөн келип чыккан;

2) анын күнөөсүнөн алар бузулганда электр энергиясын коммерциялык эсепке алуу каражаттарын калыбына келтирет, оңдойт жана алмаштырат.

3) анын күнөөсүнөн бузулган электр энергиясын эсептөө каражаттарын калыбына келтирет, оңдойт, алмаштырат.

44. Керектөөчүлөрдүн электр орнотмолорун техникалык пайдалануу боюнча жана керектөөчүлөрдүн электр орнотмолорун пайдаланууда коопсуздук техникасы боюнча тиешелүү ченемдик документтерде эсепке алынбаган өндүрүштүн жана электр жабдыгын пайдалануунун өзгөчө шарттарында (жер асты, жарылуу коркунучу бар өндүрүш, электр тартуу ж.у.с.), керектөөчүдө ушул жабдууну пайдалануу жана коопсуз тейлөө боюнча атайын нускама болууга тийиш.

45. Электр берүүчү уюмдун электр берүү чубалгыларын, бөлүштүрүүчү пункттарын жана трансформатордук көмөкчордондорду оңдоого чыгаруу, ошондой эле оңдоодон кийин электр энергиясы транзит менен башка керектөөчүлөргө берилген электр тарамдары аркылуу ишке киргизүү түзүлгөн Келишимге (Контрактыга) ылайык электр энергиясын берүү жана (же) жеткирүүнү ишке ашырган уюмдун макулдугу менен жүргүзүлөт.

46. Лицензия алуучу төмөнкүлөргө милдеттүү:

1) материалдарды алуу, орнотуу жана лицензия алуучунун менчигинде жайгашкан электр жабдыгын оңдоо боюнча материалдык зыяндын ордун 6 ай аралыгында жабууга;

2) категорияланган электр кабылдагычтары, ченемдик-техникалык талаптарга жооп берген электр менен жабдуунун сырткы түзүлүш чиймелери бар керектөөчүлөрдү тынымсыз электр менен жабдууну камсыз кылууга;

3) өз тарамдарында электр энергиясынын сапат көрсөткүчтөрүн контролдоо жана электр тарамдарындагы электр энергиясынын сапатын жакшыртуу боюнча иш чараларды жүргүзүүгө;

4) ушул Эрежелерге жана түзүлгөн Келишимге (Контрактыга) ылайык электр энергиясын жана кубаттуулукту эсептөөнү камсыз кылууга;

5) карапка каршы, өрткө каршы иш чараларды жана коопсуздук техникасы боюнча иш чараларды жүргүзүүгө;

6) электр менен жабдуудагы тыныгууларга байланыштуу бузуулар, алардын себептери жана электр менен жабдуунун нормалдуу иш тартибин калыбына келтирүү мөөнөттөрү жөнүндө, бардык бузулган жабдуулар, лицензия алуучунун имаратында же аймагында жайгашкан керектөөчүнүн азыктандыруучу жана бөлүштүрүүчү чубалгыларынын реле коргонуусу жана автоматика түзүлүштөрү жөнүндө керектөөчүлөргө ыкчам билдирүүгө;

7) электр энергиясы менен кубаттуулукту керектөөнү чектөө графигин жана көлөмүн колдонуу тартибин керектөөчү менен макулдашууга;

8) керектөөчү менен мерчемдүү өчүрүүлөрдүн мөөнөтүн жана узактыгын макулдашууга;

9) электр берүү чубалгыларын же башка жабдууну азыктандырган карап жана мерчемделген өчүрүүлөрдүн аракетинен, эгер ушул керектөөчүнүн технологиялык жабдыгынын иштешин чектөөлөргө же электр менен жабдууда тынымдарга алып келсе, электр энергиясын берүүдө негизделген тынымдардын саны жана узактыгын Келишимде (Контрактыда) белгилөөгө;

10) төмөнкү өкүлдөрдүн кызмат күбөлүктөрү боюнча тоскоолсуз кирүүсүн камсыз кылуу:

- электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын - электр энергиясын туура колдонуу, техникалык пайдаланууну уюштуруу жана электр техникалык жабдуунун абалына жана коопсуздук техникасына, электр энергиясын коммерциялык эсептөө каражаттардын абалын контролдоо үчүн;

- Кыргыз Республикасынын энергетика жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын - уруксат берилген иштин шарттарынын сакталышын контролдоо үчүн;

- электр менен жабдууга жана (же) электр энергиясын берүүгө Келишими (Контракт) бар керектөөчүнүн - керектөөчүгө таандык электр энергиясын жана кубаттуулукту коммерциялык эсептөө каражаттарга же ЭКЭАТка.

Текшерүүчү тарап лицензия алуучуга келүү журналында катталууга, ал эми текшерүүнүн (келүүнүн) жыйынтыктарына акт тариздөөгө, бир нускасын лицензия алуучуга тапшырууга милдеттүү.

47. Лицензия алуучу тиричиликке керектөөчүлөргө тараптардын менчик чектен керектөөгө чейин электр тарамдарынын, электр энергиясын Тиричиликке керектөөчүнүн менчигинде же үйдүн жалпы менчигинде жайгашкан, талаптагыдай техникалык абалын жана коопсуздугун камсыз кылат.

Турак жай уюмдарына, мекемелерге жана башка өндүрүштүк эмес керектөөчүлөргө таандык үйлөрдүн электр тарамдарынын менчик чегиндеги кошулган жерлердин абалына жоопкерчиликти лицензия алуучу тартат.

48. Лицензия алуучунун аймагында жайгашкан электр жабдыгын тейлөөгө жана оңдоого керектөөчүнүн кызматкери кирүүсүн лицензия алуучу камсыз кылат.

Жумушту аткарган уюмдун кызматкери жумуш бүткөндөн кийин жумуш аткарылган жайды жана аймакты өз эсебинен талаптагыдай абалга келтирүүгө милдеттүү.

49. Лицензия алуучу Келишимге (Контрактыга) ылайык жана электр энергиясынын сапатына ченемдик документтердин талаптарына жооп берген менчик чегинде электр энергиясынын сапаты үчүн жооп берет жана камсыз кылат.

50. Лицензия алуучу анын күнөөсүнөн электр менен жабдууда тынымдар үчүн керектөөчүгө материалдык зыянын ордун толтурат.

Тынымдын убагы электр энергиясын токтоткон же чектеген учурдан тартып Келишимге (Контрактыга) ылайык ылдамдыктын жана чыңалуунун керектүү деңгээлине чейин керектөөчү менен лицензия алуучунун документтери боюнча жалпылап аныкталат.

51. Электр энергиясын керектөөдө киргизилген чектөөлөрдөн улам лицензия алуучунун күнөөсүнөн керектөөчүгө электр энергиясы толук жеткирилбей калган, чектөөгө алып келген, электр менен үзгүлтүксүз жабдуунун жакынкы эсептешүү мезгилинде электр энергиясын орточо суткалык керектөө менен керектөөчүгө электр энергиясын толук жөнөтүлбөй калган эсептешүү

мезгилинде нагыз орточо суткалык керектөөнүн ортосунда айырма катары, ошондой эле керектөөчү жана лицензия алуучунун кечиктирилгис документтери боюнча аныкталат.

Лицензия алуучунун керектөөчү менен макулдашуусу боюнча энергиянын жөнөтүлбөй калган санын күндөлүк же кийинки эсептешүү мезгилинде калган күндөрү ордун толтура алат.

52. Керектөөчүгө сапат параметрлери Келишимде (Контракт) көрсөтүлгөн чоңдуктун чегинен чыккан электр энергиясы жиберилген учурда лицензия алуучу Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык материалдык зыяндын ордун толтурат.

Лицензия алуучу төмөн сапаттагы электр энергиясынын жөнөтүлүшү үчүн керектөөчүнүн алдында жооп бербейт жана керектөөчү электр керектөөнүн белгиленген тартибин сактабаган жана Келишимде (Контрактыда) көрсөтүлгөн чоңдуктан жогору керектелген кубаттуулуктун ашып түшүшүнө жол берген мезгилде керектөөчүнүн төмөнкү сапатта чыгарган продукцияга сарптаган материалдардын наркын төлөбөйт.

53. Лицензия алуучу керектөөчүгө төмөнкүлөрдөн улам жеткирилбей калган электр энергиясы үчүн материалдык жоопкерчилик тартпайт:

- 1) форс-мажордук кырдаалдар;
- 2) электр тарамдарында электр энергиясын өчүрүүгө алып келген керектөөчүнүн кызматкеринин туура эмес иш-аракеттери;
- 3) ушул Эрежелердин 10-главасында каралган жана Келишимде (Контрактыда) айтылган керектөөчүгө электр энергиясын берүүнү чектөө жана токтотуу шарттары;
- 4) кесепети азыктандыруучу чубалгылардын өчүрүлүшүнө алып келген керектөөчүнүн жабдыгынын бузулушу;
- 5) Келишимде (Контрактыда) көрсөтүлгөн электр энергиясын жана кубаттуулукту керектөөнүн тартиптерин керектөөчүнүн бузушу.

54. Келишимде (Контрактыда) айтылган чоңдуктан жогору электр энергиясынын параметрлеринен четтөө жана негизсиз тынымдын жыйынтыгында чыгашаларга кабылган учурда, керектөөчү электр энергиясы үчүн акы төлөө жана башка маселелер боюнча лицензия алуучуга жазуу жүзүндө арыз менен кайрылууга укуктуу.

Лицензия алуучу эки жума мөөнөтүндө керектөөчүнүн жазуу жүзүндөгү арызына жооп жиберүүгө милдеттүү.

55. Эгер керектөөчү жазуу жүзүндөгү арызына жооп албаса же лицензия алуучунун жообу кайсы бир себептерден улам канааттандырбаса, керектөөчү электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органына кайрылууга укуктуу.

Электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын даттанууларды, арыздарды жана сунуштарды карап чыгуунун жыйынтыктары боюнча чечимдери электр энергиясы иштеп чыгаруу, берүү жана бөлүштүрүүгө байланыштуу бардык ишканалардын, менчигинин түрүнө карабастан бардык керектөөчүлөрдүн, ошондой эле кызмат адамдарынын жана жарандардын аткаруусу үчүн милдеттүү болуп саналат.

Керектөөчү же лицензия алуучу электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын чыгарган чечими менен макул болбосо, сот органдарына кайрылууга укуктуу.

6-глава. Эсептөөнүн техникалык каражаттарын орнотуу жана пайдалануу жана электр керектөөнү башкаруу

56. Керектөөчүнүн жана (же) лицензия алуучунун электр орнотмолору тиешелүү коммерциялык эсептөө каражаттары же ЭКЭАТ, электр керектөөнү контролдоочу жана башкаруучу техникалык каражаттар, ошондой эле электр орнотмолору түзүлүштөрү боюнча ченемдик документтердин жана башка ченемдик документтердин талаптарына ылайык орнотулган электр энергиясынын сапатын контролдоону каттоочу алеттер менен камсыз болушу керек.

Керектөөчүнүн жана (же) лицензия алуучунун кошуу түйүнүндө 500 кВт уруксат берилген жана андан жогорку кубаттуулуктагы электр орнотмолору коммерциялык эсептөө каражаттары жана коммерциялык эсептөөнүн контролдоо каражаттары менен жабдылышы керек.

Электрдик энергиянын өтүшүн эсептөө үчүн коммерциялык эсептөө каражаттары катары агындын түз жана тескери багыты боюнча эсептегичтерди орнотуу керек.

Коммерциялык эсептөө каражаты катары колдонулган бардык индукциялык электр эсептегичтер дисктин тескери айлануусуна жол бербеген бекиткич менен жабдылышы керек.

57. Коммерциялык эсептөө каражаттары жок керектөөчүнүн электр орнотмолорун лицензия алуучунун электр тарамдарына кошууга тыюу салынат.

58. Керектөөчү менен лицензиаттын ортосунда керектелген электр энергиясын жана кубаттуулуктарды эсептөө үчүн Ченөө каражаттарынын мамлекеттик реестрине киргизилген жана Кыргыз Республикасында эсеп жүргүзүүлөрдө пайдаланууга уруксат берилген электр кабылдагычтардын иш мүнөзүнө шайкеш келген эсепке алуунун коммерциялык каражаттары же ЭКЭАС колдонулушу керек, ошол эле учурда керектелген электр энергиясын эсептөөдө тиричиликтик эмес керектөөчүлөр үчүн ЭКЭАС колдонулушу керек.

Коммерциялык эсептөө каражаттардын (же ЭКЭАТ) схемаларында колдонулган коммерциялык эсептөө каражаттары жана өлчөө трансформаторлору тактык классы боюнча электр орнотмолору түзүлүшү боюнча ченемдик документтерге жана мамлекеттик текшерүү мөөнөтү боюнча метрологиялык ченемдик документтерге ылайык келиши керек.

Керектөөчүгө коммерциялык эсептөө каражаттарын орнотуунун алдында алар "Ченөөнүн бирдейлигин камсыз кылуу жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамында белгиленген тартипте, жеке номурлуу пломбду милдеттүү түрдө илүү менен мамлекеттик текшерүүдөн өтүүгө тийиш.

Электр энергиясын коммерциялык эсепке алуу каражаттарын пайдалануу процессинде Кыргыз Республикасынын жогоруда аталган Мыйзамында аныкталган мөөнөттө мезгилдүү текшерүүдөн өтүүгө тийиш.

Электр орнотмолору (ширетүүчү жабдуу) бир заматта, күч келтирүүчү бат-бат кайталанып туруучу керектөөчүлөр үчүн коммерциялык эсептөө каражаты катары электр энергиясын электрондук эсептегичтерди гана колдонууга жол берилет.

Жогору вольттогу өлчөө трансформаторлору колдонулган коммерциялык эсептөө схемалары үчүн, конструкциялык өзгөчөлүктөрү жогору чыңалууда сактоочторду (же окшош функцияны аткарган түзүлүштөрдү) колдонууну караштырат, колдонулуп жаткан коммерциялык эсептөө каражаттардын көрүнүштөрдү каттаган түзүлүш болушу керек.

ЭКЭАТ уруксат берилген программаны колдонууга тийиш жана уруксатсыз кирүүгө жол бербеген лицензия алуучу тарабынан коюлган жашыруун белги менен камсыз болушу керек.

Активдүү (реактивдүү) электр энергияны жана кубаттуулукту коммерциялык эсептөө каражаттары электр орнотмолорунун нормативдик документтеринин талаптарына ылайык орнотулат жана аларга жооп бериши керек.

(КР Өкмөтүнүн 2015-жылдын 23-декабрындагы № 870 токтомунун редакциясына ылайык)

59. Электр энергиясын эсептөө электр энергиясынын учурдагы тарифтерине ылайык ишке ашырылат.

60. Керектөөчүнүн ар бир тарифтик тобу үчүн өзүнчө коммерциялык эсептөө каражаттары орнотулууга тийиш. Жиктелген тариф боюнча эсептешкен керектөөчүлөрдө көп тарифтүү коммерциялык эсептөө каражаттары болууга тийиш.

61. Коммерциялык эсептөө каражаттарын, ЭКЭАТты, электр керектөөнү контролдоочу жана башкаруучу техникалык каражаттарды, электр энергиясынын сапатын контролдоочу алеттерди, лицензия алуучуга маалымат берүү үчүн түзүлүштөрдү сатып алуу, орнотуу, мамлекеттик текшерүү жана аттестациялоо төмөнкүлөр үчүн жүргүзүлөт:

1) лицензия алуучунун электр тарамдарына кошулган тиричиликке керектөөчүлөрү - лицензия алуучунун каражаттарынын эсебинен;

- 2) ведомстволук же муниципалдык үйлөрдө жалдоо укугунда жашаган тиричиликке керектөөчүлөрү - үй ээсинин эсебинен;
- 3) тиричилик эмес керектөөчүлөр - өздүк каражаттардын эсебинен.
- (КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун редакциясына ылайык)*
62. Коммерциялык эсептөө каражаттардын же ЭКЭАТтын, ошондой эле пломбдордун, сактыгына, бүтүндүгүнө жоопкерчилик төмөнкүлөргө жүктөлөт:
- 1) коммерциялык эсептөө каражаттардын же ЭКЭАТтын техникалык абалына - алар менчигинде турган уюмга;
- 2) коммерциялык эсептөө каражаттардын же ЭКЭАТтын сактыгына - электр орнотмосуна алар орнотулган уюмга;
- 3) көп батирлүү турак үйлөрүндө жалпы үйдүн муктаждыктарына (коридорго жарык берүү) керектелген электр энергиясын эсептеген электр эсептегичтери үчүн - жалпы үй муктаждыктарынын электр жабдуусун пайдаланууну жүргүзүүгө милдеттүү уюмга.
63. Электр энергиясын техникалык эсептөө үчүн (электр энергиясын сарптоонун белгиленген ченемдеринин сакталышын контролдоо) айрым цехтерде, энергия сыйымдуу агрегаттарда, технологиялык чубалгыларда эсептөө каражаттары кошумча орнотулат. Мындай эсепке алуу каражаттары электр энергиясын эсепке алуунун техникалык каражаттарына кирет.
64. Электр энергиясын эсептөөнүн техникалык каражаттары керектөөчүнүн балансында турат. Аларды тейлөө керектөөчү же Келишим боюнча башка уюм тарабынан ишке ашырылат.
65. Турак үйлөрдө жана батирлерде, анын ичинде жеке менчик укугунун негизинде жарандарга таандык үйлөрдө ар бир тиричиликке керектөөчүгө бир эсептөө электр эсептегичи орнотулат.
- Тепкичтерге жарык берүүгө, лифттердин иштешине, соркыскычтарга ж.б.у.с. берилген электр энергиясын эсептөө ар бир тарифтик топ үчүн айрым жүргүзүлөт.
66. Коммерциялык эсептөө каражаттарын жана ЭКЭАТты мезгилдүү текшерүү метрология боюнча ченемдик документтерде белгиленген мезгилдүүлүк менен жүргүзүлөт.
67. Коммерциялык эсептөө каражаттарын мерчемдүү текшерүүнү лицензия алуучу гана жүргүзөт, ошол эле учурда:
- 1) лицензия алуучунун каражаттарынын эсебинен - лицензия алуучунун балансында турган коммерциялык эсептөө каражаттары;
- 2) керектөөчүнүн каражаттарынын эсебинен - керектөөчүнүн балансында турган коммерциялык эсептөө каражаттары.
68. Жаңы керектөөчү электр тармагына кошулган учурда, коммерциялык эсептөө каражаттарын же ЭКЭАТты каттоо лицензия алуучу тарабынын керектөөчүнүн электр орнотмолоруна чыңалуу берилгенден тартып 5 күн аралыгында керектөөчүнүн кошумча арызысыз аткарылышы керек.
69. Электр жабдуулары, эсептөө алеттери же ЭКЭАТ уурдалганда, бузулганда, мүлктү калыбына келтирүү күнөөлүү тарап, же болбосо жабдуулардын сактыгына жооп берген уюм (жак) тарабынан жүргүзүлөт.
- Күнөөлүү жактар жок болсо, балансында бузулган жабдуу турган тарап калыбына келтирет.
70. Эсептөө түйүндө лицензия алуучу жана керектөөчү ортосундагы эсептешүүлөр үчүн активдүү жана реактивдүү энергияны жана кубаттуулукту эсептөө жүргүзүлүшү керек.
71. Керектөөчү же лицензия алуучунун катталууга таандык коммерциялык эсептөө каражаттарында каптоочтору бекитилген жеринде электр орнотмолорунун ченемдик документтеринин талаптарына жооп берген мамлекеттик текшерүүнүн мөөнөтү бар пломбдор, ошондой эле жеке номуру бар пломб болуш керек. Каттоодон өткөндөн кийин клеммниктердин капкактары аларды туташтыруу үчүн лицензия алуучуга таандык жеке номурулуу пломбдор менен пломбуланышы керек.

Керектөөчүнүн коммерциялык эсептөө каражаттарын лицензия алуучунун электр орнотмолоруна орнотууда, биринчиси жеке номурулуу пломбун лицензия алуучунун номурулуу пломбодору менен катар илүүгө милдеттүү.

Коммерциялык эсептөө каражаттарын каттоонун жыйынтыктары протокол менен таризделет, ал керектөөчүдө жана лицензия алуучуда сакталат.

72. Коммерциялык эсептөө каражаттардын схемаларында колдонулган коммерциялык эсептөө каражаттардын бардык электр чынжырларында же ЭКЭАТта, чыңалуу трансформаторлорунун ажыраткычтардын ишке келтирүүчүлөрүндө, коммерциялык эсептөө каражаттарына өткөргүчтө кыскычтардын бүктөмөлөрүндө, коммерциялык эсептөө каражаттардын схемаларында пайдаланылган агын өлчөө трансформаторлорунда пломбулоо үчүн ылайыктуу куралы болуусу жана лицензия алуучу тарабынын пломбулануусу керек. 0,4 кВ агын трансформаторлору, ошондой эле эсептөө алеттери электр орнотмолордо пломб илүүгө жана жеке номуру бар пломб менен пломб коюуга ылайыктуу куралы бар атайын тосмолорго орнотулушу керек.

73. Ордун которууда, алмаштырууда, эсептөөнүн эсептешүү каражаттарынын схемаларында колдонулган өлчөө трансформаторлорунда жүктөөнүн өзгөрүшүндө, ошондой эле электр энергиясын эсептөөнүн коммерциялык каражаттарынын схемасынын бузулушу же өзгөрүшүнө байланыштуу кандайдыр бир иш жүргүзүүдө керектөөчү ишти баштардын алдында лицензия алуучуга жазуу жүзүндө ал туурасында билдириши керек жана иш жүргүзүүгө уруксат алышы керек.

Жогорудагы иштерди жүргүзүү мезгилинде электр энергиясын эсептөө лицензия алуучу менен макулдашылган убактылуу схема боюнча жүргүзүлүшү мүмкүн. Электр энергиясын эсептөөнүн убактылуу схемасын түзүү мүмкүн болбогондо электр энергиясы үчүн эсептешүү тараптардын өзүнчө документ менен таризделген макулдашуусу боюнча жүргүзүлөт.

74. Коммерциялык эсептөөнүн контролдоо каражаттарын туташтыруу үчүн коммерциялык эсептөө каражаттардын схемасында колдонулган өлчөө трансформаторлору, контролдоо кабелдери жана кыскычтардын бүйүрмөлөрү колдонулбайт.

Коммерциялык эсептөөнүн контролдоо каражаттары ушул Эрежелердин 58, 66, 71, 72, 73-пунктарына ылайык аткарылышы керек.

7-глава. Электр энергиясын керектөөчүлөргө берүү жана аны керектөөнүн режими

75. Бардык керектөөчүлөргө электр энергиясын берүү түзүлгөн Келишимдерге (Контрактыларга) ылайык лицензия алуучу тарабынан жүргүзүлөт.

76. Электр энергиясынын тиричиликтен башка керектөөчү Контрактыда көрсөтүлгөн мөөнөттө кийинки жылга электр энергиясына жана кубаттуулукка пландалган муктаждыгын кварталдарга бөлүү менен көрсөтүүгө милдеттүү.

77. Тиричиликтен башка керектөөчү электр энергиясын керектөөнүн келишим көлөмүн өзгөртүү зарылдыгында кийинки айга (кварталда) керектөө көлөмүн өзгөртүү үчүн лицензия алуучуга үстүдөгү айдын 20-күнүнөн кечикпестен кайрыла алат.

78. Керектелген электр энергиясынын жана кубаттуулуктун көлөмү, чектөө графиктеринде керектөөчүнүн катышуу тартиби, Кыргыз Республикасынын Улуттук энергетика тутумунда караптык жагдай пайда болгондо аларды колдонуу тартиби Келишимде (Контрактыда) көрсөтүлөт.

79. Лицензия алуучу керектөөчүгө Кыргыз Республикасынын Улуттук энергетика тутумуна жогорку чекте күч келтирген сааттар жөнүндө кабарлап турат, алар:

- октябрдан мартка чейин: суткасына 6 сааттан;
- апрелден сентябрга чейин: суткасына 5 сааттан ашпоого тийиш.

"Эрте мененки" жана "кечки" жогорку чекте күч келүүнүн созулуу так убактысын Улуттук электр тармагы белгилейт, лицензия алуучуга билдирилет, ал кышкы жана жайкы мезгилдер башталар алдында кеминде 30 күн мурда керектөөчүгө билдирет.

Жогорку чекте күч келген сааттарда керектөөчүгө электр менен жылытуучу алеттерди колдонууга тыюу салынат. Керектөө режими сакталбаган учурда лицензия алуучу ТШны жокко чыгарууга жана Келишимди (Контрактты) бузууга укуктуу.

80. Керектөөчүнүн жеке электр чордону бар болсо, электр энергиясы менен жабдууга Келишим (Контракт) лицензия алуучунун тармагынан түздөн-түз керектелген электр энергиясынын санына түзүлөт.

81. Керектөөчүнүн электр орнотмолоруна жана лицензия алуучунун электр тарамдарына күч келүү режимин талдоо үчүн керектөөчү жылына эки жолу күч келүү алынып салынгандан кийин кеминде 15 күндөн кечиктирбей жазуу жүзүндө керектөөчүнүн ыйгарым укуктуу адамы тарабынан кол коюлган, жайкы жана кышкы мезгилдин белгиленген мүнөздүү жумуш күнү лицензия алуучу тарабынан алынган электр энергиясын жана кубаттуулукту керектөөнүн суткалык графигин лицензия алуучуга берет.

Эгер контролдук өлчөөнүн сунушталган күнү мүнөздүү график үчүн алгылыктуу болбосо, анда керектөөчү мындай күндү өз алдынча белгилейт.

82. Керектөөчүнүн электр керектөөнүн уруксат берилген күч келүүнү жана режимдерин сактоосуна көзөмөл лицензия алуучу тарабынан жүргүзүлөт.

Күч келүүнү контролдук өлчөө лицензия алуучунун кызматкери тарабынан керектөөчүнүн ыйгарым укуктуу өкүлүнүн катышуусу менен ишке ашырылат.

Ченемдердин жыйынтыктары акт менен таризделет, бир нускасы керектөөчүгө берилет.

83. Лицензия алуучу Келишимде (Контрактыда) белгиленген уруксат берилген жүк түшүү жана электр керектөөнүн тартиптерин керектөөчү аткарбаса же карызы болсо, ушул Эрежелерде белгиленген мөөнөттө керектөөчүнү эскертүү менен ага электр энергиясын берүүнү жарым-жартылай же толук токтотууга укуктуу.

Керектөөчү жазуу жүзүндөгү эскертүүнү алгандан кийин лицензия алуучунун мыйзамдуу талаптарын аткарууга милдеттүү.

84. Электр менен жабдуунун камдык булактары бар керектөөчүлөр алардын техникалык абалына жана ишке кирүүгө даярдыгына толук жооп берет. Камдык электр менен жабдуунун өз убагында ишке киргизилбешинин жыйынтыгында келип чыккан бардык зыяндар жана болжолдуу терс натыйжалар алардын кожоюндарына жүктөлөт.

85. Кыргыз Республикасынын Улуттук энергетика тутумунда караптык жагдайлар убагында Кыргыз Республикасынын энергетика жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан бекитилген электр энергиясын өчүрүү графиктери колдонулушу мүмкүн.

86. Жумуш убактылуу мүнөзүндө болгондо же 1 айдан ашык мөөнөткө кеткенде (тиричиликке керектөөчүлөр үчүн) керектөөчү лицензия алуучуга электр энергиясын өчүрүүнү жана коммерциялык эсептөө каражаттардын көрсөткүчтөрүн акт менен тариздөө үчүн жазуу жүзүндө маалымат берүүгө милдеттүү.

8-глава. Турак үйлөрдүн электр орнотмолорун пайдаланууда жоопкерчилик

87. Турак үйдүн жалпы электр тарамдарынын (киргизүү-бөлүштүрүү түзүлүштөрү, кабаттагы калканчылар, батирдеги калканчылар, батирлерди электр менен жабдууга, тепкич бөлүктөрүн, номур чырактарын, жертөлө жана чатырларга жарык берүүгө керектелген электр тарамдары) техникалык абалына жана коопсуздугуна жоопкерчилик үйдүн менчик ээсине же лицензия алуучуга жүктөлөт. Лицензия алуучу ушул ишти Келишимдин (Контрактынын) негизинде жана Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жүргүзөт.

Лифттин электр техникалык жабдыгын жана экинчи көтөрүлүштөгү соркыскычтарды пайдаланууга жоопкерчиликти үйдүн менчик ээси же жабдуунун менчик ээси тартат.

88. Ушул Эрежелердин 33-пунктунда белгиленген менчик чектен керектөө түйүнүнө чейин турак үйлөрдүн электр тарамдарынын техникалык абалына жана коопсуздугу үчүн жоопкерчилик көп батирлүү үйдүн менчик ээсине же лицензия алуучуга жүктөлөт. Лицензия алуучуга ушул ишти

Келишимдин (Контрактынын) негизинде жана Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексине ылайык жүргүзөт.

89. Батирди (турак үйдү) башка жеке жана юридикалык жакка ажыратып берүүдө, керектөөчү лицензия алуучу менен төлөмдөрдү салыштырып текшерүүгө милдеттүү. Мурунку кожоюндун дебитордук карызы бар болсо - аны төлөө керек.

Керектелип, бирок төлөнбөгөн электр энергиясы үчүн жоопкерчилик батирдин (турак үйдүн) жаңы кожоюнуна жүктөлөт.

90. Электр тарамдарына мурун кошулган батирге (турак үйгө) киргенде жаңы кожоюн жана батирди жалдоочу лицензия алуучу менен Келишим түзүп, өзүнүн атынан өздүк эсеп ачууга милдеттүү. Көрсөтүлгөн мөөнөттө Келишим таризделбесе, лицензия алуучу электр энергиясын берүү токтотулушу мүмкүндүгү жөнүндө эскертүү менен тариздөө керектиги туурасында жаңы кожоюнга жазуу жүзүндө билдирүү жөнөтөт.

9-глава. Электр энергиясын пайдалануу үчүн эсептешүүлөр

91. Лицензия алуучу тарабынан берилген керектелген электр энергиясы үчүн эсептешүүлөр бардык керектөөчүлөр менен (эркин керектөөчүдөн башка) Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык бекитилген жөндөлмө тарифтер боюнча жүргүзүлөт. Эркин керектөөчү менен - жөндөлбөгөн тарифтер боюнча.

92. Эсептешүү мезгилинде керектелген электр энергия жана кубаттуулук үчүн эсептешүү коммерциялык эсепке алуу алеттеринин көрсөткүчтөрүн алууну төмөнкүлөр аткарууга тийиш:

- тиричиликке керектөөчүлөр үчүн - лицензия алуучунун кызматкери;
- тиричиликтен башка керектөөчүлөр үчүн - Келишимдин (Контрактынын) шарттарына ылайык Келишимде (Контрактыда) айтылган мөөнөттөрдө;
- керектөөчүгө төлөм документин жазып берүү жана берүү менен.

Керектөөчүнүн айынан лицензия алуучунун өкүлү электр эсептегичтердин көрсөткүчтөрүн ала албай калса, биринчи ай үчүн эсептешүү - өткөн айдагы орточо айлык (орточо күндүк) сарптоо боюнча, экинчи эсептешүү мезгили Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин бузуулар табылганда керектөөчүнү тейлөө тартиби жөнүндө нускамага (3-тиркеме) ылайык жүргүзүлөт.

Керектөөчүнү тейлөөнүн конкреттүү шарттары лицензия алуучу тарабынан электр менен жабдууга Келишимде (Контрактыда) айтылат.

93. Лицензия алуучу керектөөчүгө төлөм документтерин жазып берет:

- 1) коммерциялык эсепке алуу алеттери эсепке алган керектелген электр энергиясына;
- 2) Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин бузуулар табылганда керектөөчүнү тейлөө тартиби жөнүндө нускамага (3-тиркеме) ылайык көлөмү эсептелген керектелген электр энергиясы үчүн;
- 3) алдын ала төлөөгө.

(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун редакциясына ылайык)

94. Лицензия алуучу милдеттүү:

- 1) ушул Эрежелерде аныкталган керектелген электр энергиясы үчүн төлөө мөөнөтүн керектөөчү аткарбаган учурда электр энергиясын өчүрүүнүн күнү жана убагын төлөм документинде көрсөтүүгө;
- 2) Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык ар бир узартылган күн үчүн карыздын суммасына керектөөчүгө туум эсептеп берүү;

95. Керектөөчү төлөм документинде эсеп каталарды, коммерциялык шаймандардын көрсөткүчтөрүндө так эместиктерди байкаса, бул жөнүндө төлөм документин алгандан 3 күндөн кечикпестен лицензия алуучуга арыз жазууга жана Келишимде (Контрактыда) аныкталган мөөнөткө сумманы төлөөгө милдеттүү.

Лицензия алуучу 10 күндүн ичинде материалдарды текшерип, керектөөчүгө жооп жазат.

Керектөөчүнүн арызындагы фактылар ырасталса, лицензия алуучу мурда жазылган сумманы оңдоп, төлөм документин жазып берет.

Керектөөчүнүн арызында жазылган фактылар ырасталбаса, керектөөчү калган сумманы ушул Эрежелерде аныкталган мөөнөттө төлөйт.

96. Бир канча тарифтик топторго таандык электр кабылдагычтары бар тиричиликтен башка керектөөчү менен эсептешүү коммерциялык эсептөөнүн айрым алеттеринин көрсөткүчтөрү боюнча жүргүзүлүшү керек.

Электр менен жабдууда ар түрдүү тарифтик топторго таандык электр кабылдагычтардын бир жолу кошуусунан жана электр энергиясын өзүнчө айрым эсептөө убактылуу болбосо, Келишимдин (Контрактынын) негизинде керектелген электр энергиясына керектөөчү үчүн кошуп эсептөө жиктелип жүргүзүлөт.

Керектөөчүнү тигил же ушул тарифтик топко туура эмес кошкон учурда лицензия алуучу Келишим (Контракт) түзүлгөн күндөн тартып керектелген электр энергиясы үчүн кайтадан эсептешүүнү, доонун эскирүү мөөнөтүнөн кеч эмес жана электр энергиясына жана кубаттуулукка тарифтерди ишке киргизген мөөнөттү эсептөө менен жүргүзөт.

97. Керектөөчү - алып кайра сатуучулар Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык белгиленген жөнделмө тариф боюнча иштеген лицензия алуучу менен эсептешишет.

98. *(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомуна ылайык күчүн жоготту)*

99. Коммерциялык эсептөө каражаттардын керектөөчүнүн күнөөсүнөн эмес убактылуу бузулган учурда лицензия алуучу менен керектелген электр энергиясы үчүн өткөн эсептешүү мезгили үчүн орточо суткалык боюнча эсептешүү жүргүзүлөт, бирок коммерциялык эсептөө каражаттары калыбына келгидей бир айдан ашпасы керек.

(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун редакциясына ылайык)

100. Керектөөчүнүн айынан коммерциялык эсептөө каражаттары бузулганда, лицензия алуучу керектелген электр энергиясына Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин бузуулар табылганда керектөөчүнү тейлөө тартиби жөнүндө нускаманын (3-тиркеме) негизинде эсептешүү жүргүзөт.

101. Электр орнотмолору коммерциялык эсептөө каражаттары жана коммерциялык эсептөөнүн контролдоо каражаттары менен жабдылган керектөөчүлөр жана (же) лицензия алуучулар ушул Эрежелердин 99 жана 100-пунктарына тиешелүү бузуулар үчүн эсептешүүлөр коммерциялык эсептөөнүн контролдоо каражаттарынын көрсөткүчтөрү боюнча жана коммерциялык эсептөөнүн контролдоо каражаттары менен эсептелбеген электр тарамдардагы коромжунун эсеби боюнча ишке ашырылат.

102. Объекттерди башка жеке адам жана юридикалык жактарга ажыратып берген учурда, керектөөчү лицензия алуучу менен ажыратып жаткан мезгилде карыздарды милдеттүү түрдө төлөө менен текшерүү жүргүзөт, андан кийин лицензия алуучу керектөөчү менен жаңы Келишим (Контракт) түзгөнгө чейин объектке электр энергиясын берүүнү токтотот. Керектелген, бирок төлөнбөгөн электр энергиясы үчүн акы төлөө жаңы кожоюнга жүктөлөт.

103. Керектөөчүнү электр менен жабдууда бир канча кошууларды пайдалануу менен керектөөчүнүн нагыз жүктөмү энергетика тутумунун суткалык жогорку чектеги жүк түшкөн сааттарда (жарым сааттык жогорку чектеги жүктөм) ар бир кошуу үчүн жарым сааттык күч келүүнүн суммасы катары аныкталат.

Эгер электр энергиясы үчүн эки чен тарифи боюнча эсептешкен керектөөчү электр энергиясын бир бөлүгүн кошо керектөөчүгө бир чен тарифи боюнча жөнөтсө, ушул кошо керектөөчүлөрдүн жүктөм маанисине кичирейтилген, энергетика тутумунун жогорку чектеги жүктүн түшүүсүнө катышкан кубаттуулук үчүн лицензия алуучуга төлөйт.

104. Эсептөө түйүнү тараптардын менчик чегинде жайгашпаган учурда, менчик чегинен эсептөө түйүнүнө чейин электр тарамынын участогунда электр энергиясынын коромжусу, менчигинде көрсөтүлгөн электр тарамынын участогу орун алган керектөөчүгө тиешелүү.

Электр энергиясынын коромжусу керектөөчүгө электр энергиясын жөнөтүү белгиленген пландарда эсепке алынууга тийиш.

Эсептөө түйүнүнөн тараптардын менчик чегине чейинки электр тарамынын участогунда электр энергиясынын коромжусу тиркелген методикага (4-тиркеме) ылайык эсептешүү жолу менен аныкталат.

(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун редакциясына ылайык)

105. Лицензия алуучу тарабынан электр энергиясын берүү үчүн башка жеке менчик ээси кожоюндук кылган электр тарамдарын колдонгон учурда, электр энергиясын берүүгө байланышкан электр энергиясынын коромжусу керектөөчүгө коюлбайт.

Башка уюмдарды электр тарамдарын электр менен жабдуу схемаларында колдонуу алардын макулдугу жана электр энергиясын берүүгө Келишим (Контракт) түзүү менен гана аткарылат.

106. Эки же андан көп эсептөө түйүндөрү бар керектөөчүнүн нагыз жарым сааттык жүктөмүнө көзөмөл, эреже катары, ЭКЭАТтын жардамы менен, ал жок болсо - коммерциялык эсептөө каражаттардын көрсөткүчтөрү боюнча жүргүзүлүшү керек. Нагыз жүктүн түшүүсүн контролдоонун шарттары электр энергиясын пайдалануу жөнүндө Келишимде (Контрактыда) айтылышы керек.

107. Керектөөчүгө электр энергиясын берүүнү чектөө же электр энергиясын өчүрүү менен Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык аны белгиленген акы төлөө мөөнөтүнөн ар бир узартылган күн үчүн туум төлөөдөн бошотпойт.

108. Коммерциялык эсептөө каражаттарын же ЭКЭАТты каттоого алганга чейинки мөөнөттө керектелген электр энергиясына эсептешүү керектөөчүнүн келишим кубаттуулугу боюнча жүргүзүлөт.

10-глава. Электр энергиясын берүүнү токтотуунун жана чектөөнүн шарттары

109. Эгер Келишимде (Контрактыда) электр энергиясын берүүдө тыныгуу каралбаган болсо, керектөөчүгө тыныгуусуз берилет.

Электр энергиясын керектөөдө чектөө, ошондой эле чектөө графиктеринде керектөөчүнүн катышуусу боюнча чараларды колдонуу учурдагы ченемдик актылар жана Келишим (Контракт) тарабынан белгиленген тартипте ишке ашырылат.

110. Карапка кооптуу жана тейлөөчү кызматкерлерге, калкка жана айыл чарба жаныбарларына коркунуч алып келген электр орнотмолорунун канааттандыраарлык эмес абалы электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын өкүлдөрү Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык керектөөчүнүн же лицензия алуучунун электр орнотмолоруна электр энергиясын берүүнү толук же жарым-жартылай токтотууга укуктуу.

111. Лицензия алуучу керектөөчүнү белгиленген тартипте эскертүү менен керектөөчүнү тарамдан өчүрүп коюуга төмөнкү учурларда укуктуу:

1) ушул Эрежелердин 40-пунктунун 13-пунктчасына ылайык Кыргыз Республикасынын энергетика жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын жана электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын өкүлдөрүн жана лицензия алуучуну электр орнотмолорга киргизбегенде;

2) электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын кызматкерин пайдаланууга киргизбестен өз эркинче лицензия алуучунун электр тарамдарына кошулганда жана Келишим (Контракт) түзгөндө;

3) ушул Эрежелердин 111, 112-пункттарында көрсөтүлгөн себептер боюнча өчүрүлгөндөн кийин лицензия алуучунун электр тарамдарына керектөөчү уруксатсыз кайталап кошулганда;

4) коммерциялык эсептөө каражатынан жандап өтүп, керектөөчүнүн электр кабылдагычтарын кошкондо;

- 5) керектөөчүнүн күнөөсү боюнча эсепке албастан керектегенде;
- 6) керектөөчүнүн күнөөсү боюнча эмес эсептөө каражаттары бузулганда;
- 7) керектөөчү расмий кудуретсиз деп табылганда;

8) электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын наряды же каты болгондо;

9) көрсөтүлгөн мөөнөттө аткарылбаганда, керектөөчүгө берилген ТШнын иштөө мөөнөтүнүн аякташы.

(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун редакциясына ылайык)

112. Тиричиликтен башка керектөөчү төлөм документин алгандан кийин беш банктык күн ичинде керектелген электр энергиясы үчүн талашсыз сумманы төлөбөгөн учурда, лицензия алуучу төлөм документинде көрсөтүлгөн мөөнөттө, ушул Эрежелерде белгиленген жол-жобону сактоо менен электр энергиясын берүүнү толук токтотууга жана жарым-жартылай чектөөгө укуктуу.

113. Тиричиликке керектөөчү Келишимде (Контрактта) аныкталган мөөнөттүн ичинде керектелген электр энергиясына төлөбөсө, лицензия алуучу өчүрүүгө чейин 7 сутка мурда керектөөчүнү алдын ала эскертүү менен электрдик жабдууну токтотууга укуктуу.

(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун редакциясына ылайык)

114. Лицензия алуучу, эгер мыйзам жана Келишим (Контракт) менен каралган электр менен жабдууда чектөөлөрдү колдонуу же токтотуу (өчүрүү) шарттарын аткарса, чектөөлөрдү жана өчүрүүлөрдү колдонуунун болжолдуу кесепеттери үчүн жоопкерчилик тартпайт.

115. Чечимдери аркылуу электр энергиясын чектөөлөр жана өчүрүүлөр жүргүзүлгөн лицензия алуучунун кызмат адамдары мындай чечимдердин негиздүүлүгү, керектөөчүгө өз убагында билдирүү, чектөөлөрдүн көлөмү жана алардын узактыгы үчүн жоопкерчиликтүү.

116. Электр энергиясын жеткирүүнү чектөө же өчүрүү боюнча чаралар карыз төлөп жаткан мезгилге жайылтылат. Карызын жойгондон кийин жана учурдагы прејскурант ылайык өчүрүү (туташтыруу) боюнча кызмат акысын төлөгөндөн кийин керектөөчү туташтырылат.

117. Лицензия алуучу күндөлүк иштеринин артыкчылыгын эске алуу менен кезектүүлүккө ылайык жана карызын жойгондон кийин беш күндөн ашпаган мөөнөттө керектөөчүгө электр энергиясын берүү калыбына келтирилет.

118. Лицензия алуучу жабдууларын оңдоого байланыштуу мерчемделген иштерди жүргүзүү үчүн керектөөчү менен лицензия алуучунун электр энергиясын берүүдө тыныгуунун датасын (күнү жана убагы) макулдашууга милдеттүү, ал жөнүндө керектөөчүгө 10 күн мурда эскертет. Эгер эскертүүнү алгандан кийин беш күн мөөнөтүндө керектөөчү электр энергиясын берүүдөгү тыныгуунун убагын макулдашпаса, лицензия алуучу өз алдынча ушул убакытты белгилөөгө укуктуу, өчүрүүгө чейин кеминде 24 сааттан кеч эмес ушул жөнүндө керектөөчүгө кайталап эскертет. Электр энергиясын пайдалануу Келишиминде (Контрактыда) ушул максаттар үчүн керектөөчүлөрдү өчүрүүлөрдүн саны жана узактыгы айтылат.

119. Электр кубаттуулугунун жана энергиянын жетишсиздигинде чектөөлөрдүн графиги киргизилет. Ишке киргизүү тартиби, алардын узактыгы жана төмөндөтүү чоңдуктары Келишимде (Контрактыда) чагылдырылат, ал эми электр энергиясын жана кубаттуулукту керектөөдө убактылуу чектөөлөрдү киргизүүнүн тартиби Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына жана ченемдик-нускао документтерине ылайык аныкталат.

Лицензия алуучу менен керектөөчү ортосунда электр энергиясын чектөө графиктерин колдонууга байланыштуу талаш маселелер жөнгө салынбаган учурда алар электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын кароосуна жөнөтүлөт.

120. Керектөөчү уруксат берилген кубаттуулуктан ашып түшкөндө лицензия алуучу жүктү уруксат берилген чоңдукка чейин түшүрүүнү керектөөчүдөн талап кылууга милдеттүү.

Уруксат берилген чоңдукка чейин күч келүүнү түшүрүүгө карата лицензия алуучу талабы керектөөчү тарабынан тез арада канааттандырылышы керек. Уруксат берилген чоңдукка чейин жүктү төмөндөтүүгө тиешелүү талаптарды аткарбаганда, эскертүүдөн 10 мүнөттөн кийин лицензия

алуучу электр тармагынан керектөөчүнүн электр орнотмосун жарым-жартылай өчүрө алат (жарым-жартылай өчүрүүгө мүмкүн болбогон учурда карап соотуна чейин өчүрүү колдонулат).

Лицензия алуучу менен макулдашылгандан жана документтер таризделгенден кийин керектөөчү уруксат берилген кубаттуулукту өзгөртө алат.

11-глава. Реактивдүү кубаттуулуктун компенсациясы

121. Реактивдүү кубаттуулуктун компенсациясына ченемдик талап электр энергиясынын тиричиликтен башка бардык керектөөчүлөрүнө жайылтылат, лицензия алуучулар жана электр орнотмолорун долбоорлоо уюмдарына, алардын мекемеге таандыгы жана менчигинин түрүнө карабастан милдеттүү болуп саналат.

122. Лицензия алуучу тарабынан ТШны керектөөчүгө тапшырууда реактивдүү кубаттуулуктун компенсациясынын даражасы берилет.

123. Керектөөчүгө компенсациялоочу түзүлүштү орнотуу 0,9 чегинде реактивдүү кубаттуулуктун компенсациясынын даражасын камсыз кылууга тийиш, мында лицензия алуучу энергетика тутумунун иш тартибине көз каранды компенсациянын нормага салуучу даражасынын маанисин өзгөртүүгө (азайтуу жагына) укук берилет.

124. Компенсациялоо түзүлүштөрүн тандоо - Улуттук энергетика тутумунун абдан ыңгайлуу иш тартибин камсыз кылган шарттардан чыгып, ал эми аларды орнотуу чоң реактивдүү кубаттуулукту керек кылган электр кабылдагычтарына жогорку чекте жакындoo мүмкүнчүлүгүн эсептөө менен жүргүзүлүшү керек.

125. Компенсациялоо түзүлүштөрү реактивдүү кубаттуулукту компенсациялоо талаптарын, ошондой эле электр тарамдарынын жана электр кабылдагычтарынын нормалдуу иштөөсүнүн техникалык шарттарын аткарууну камсыз кылышы керек:

1) азыктандыруучу жана бөлүштүрүүчү электр тарамдарында чыңалуунун жол берилген иш тартиби;

2) электр тарамдарынын бардык элементтеринин жол берилген жүктөмдөрү;

3) энергетика тутумунун жана электр энергиясын керектөөчүлөрдүн реактивдүү кубаттуулук булактарынын иштөөсүнүн жол берилген иш тартиби;

4) электр тарамдары жана электр кабылдагычтардын иштөөсүнүн статикалык жана динамикалуу туруктуулугу.

126. Керектөөчүгө жана Улуттук энергетика тармагында орноштурулган компенсациялоочу түзүлүштөр реактивдүү кубаттуулукту керектөө иш тартибинен көз каранды компенсациянын талап кылынган даражасын камсыз кылуу максатында кубаттуулукту жөнгө салуу каражаттары бар болушу керек. Жөнгө салбаган компенсациялоочу түзүлүштөрдүн жалпыланган кубаттуулугу эң төмөн керектелген реактивдүү жүктүн чоңдугунан ашпашы керек.

127. Керектөөчүнүн компенсациялоо түзүлүштөрүн орнотуу жана ажыратуу лицензия алуучу менен макулдашуу боюнча жүргүзүлүшү керек.

Керектөөчү алардын карап менен катардан чыгып калышы же оңдоого чыгарылышы жөнүндө электр менен жабдуучу уюмга кабарлап турушу керек.

128. Реактивдүү кубаттуулукту (энергияны) нагыз колдонуу үчүн атайын эсептөө каражаттары менен көзөмөл жүргүзүлүшү керек.

129. Реактивдүү энергияга жана кубаттуулукка тариф Кыргыз Республикасынын энергетика жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы бекиткен салыштырма чоңдуктун негизинде лицензия алуучу тарабынан аныкталат жана электр тарамдары боюнча реактивдүү агындын өтүшү менен шартталган активдүү энергиянын коромжусунун наркына дал келиши керек.

12-глава. Мамлекеттик көзөмөл

130. Лицензиялоонун шарттарын, электр орнотмолорун орнотуу, электр техникалык жабдуулардын техникалык абалы жана аны пайдаланууну уюштуруу, белгиленген ченемдерди сактоо боюнча ченемдик документтердин талаптарын сактоо маселелери боюнча мамлекеттик

контролду жана көзөмөлдү электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы жүргүзөт.

131. Тоолуу жер астындагы өндүрүштө, жогорку басымда, температурада ж.б.у.с. пайдаланылган электр орнотмолоруна көзөмөлдү электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы жана Кыргыз Республикасынын техникалык көзөмөл боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы жүргүзөт.

132. Электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы берген тапшырмаларды көрсөтүлгөн мөөнөттө аткаруу менчиктин бардык түрүнө жана мекемеге таандыгына карабастан бардык чарба субъекттерине милдеттүү болуп эсептелет.

133. Электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын кызматкерлеринин ишмердүүлүгү Кыргыз Республикасынын мыйзамдары тарабынан жөнгө салынат.

Электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын негиздүү талаптарын аткарбаган же алардын аткарылышына тоскоолдук кылган мамлекеттик органдардын жетекчилери, чарба субъекттери Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган жоопкерчиликке тартылышат.

134. Электр энергиясын өндүрүүгө, берүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө контроль жана көзөмөлдөө боюнча Кыргыз Республикасынын ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын өкүлдөрү тарабынан электр орнотмолорго көзөмөл жана контроль жүргүзүү министрликтерди, мекемелерди, менчиктин бардык түрүнө жана мекемеге таандыгына карабастан бардык чарба субъекттеринин ээлигинде же менчигинде турган электр орнотмолорго контроль жана көзөмөл жоопкерчилигинен бошотпойт жана керектөөчүлөрдү жана лицензия алуучуларды ушул Эрежелерди жана башка ченемдик-техникалык документтерди сактоо жоопкерчилигинен бошотпойт.

Электр энергиясын пайдалануу
эрежелерине
1-тиркеме

**Тиричиликтен башка керектөөчүлөрдү электр энергиясы
менен жабдуу
КЕЛИШИМИ**

"__" _____-жыл N _____

Ушул келишим Кыргыз Республикасынын "Энергетика жөнүндө" жана "Электр энергетикасы жөнүндө" Мыйзамдарынын негизинде түзүлдү жана электр менен жабдуучу уюмдар менен электр энергиясын керектөөчүлөрдүн укуктарын жана милдеттерин регламенттейт.

Кыргыз Республикасынын "Энергетика жөнүндө" жана "Электр энергетикасы жөнүндө" Мыйзамдарынын негизинде жана 201__-жылдын "__" "_____" N электр энергиясын жеткирүүгө лицензиянын шарттары жана укуктары боюнча иштеген электр менен жабдуучу уюм (мындан ары - электр менен жабдуучу уюм) атында: _____, (электр менен жабдуучу уюмдун аталышы) жана _____, (аты-жөнү) _____ (өзүнүн атынан же юридикалык документтин аталышы) негизинде иштеген электр энергиясын керектөөчү (мындан ары - Керектөөчү) атында: _____, (аты-жөнү) керектөөчүнү электр энергиясы менен жабдуу жөнүндө ушул Келишимди түзүштү.

1. Электр менен жабдуучу уюм милдеттүү:

1) колдонууга уруксат берилген _____ кВт (саны)

кубаттуулуктагы электр энергиясы менен абонентти коопсуз, ишенимдүү жана сапаттуу жабдууну камсыз кылууга;

2) электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосундагы бөлүү чегинде электр тарамда Орто Азиянын бириккен энергетика тутумунун стандартына _____ Вольт (+-)5%, 50 ГЦ (+-)0,1% ылдамдыкка шайкеш келген чыңалуунун кармап турууга;

3) керектөөчү менен болжолдонгон өчүрүүлөрдү, алардын себебин жана узактыгын көрсөтүү менен эскертүүгө жана макулдашууга.

4) Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтому менен бекитилген Электр энергиясын пайдалануу эрежелеринин көчүрмөсүн керектөөчүлөргө, анын өтүнүчү боюнча берүүгө.

2. Керектөөчү милдеттүү:

1) электр энергиясы берилгенге чейин зарыл эсептөө шаймандарын орнотууга, электр энергиясын эсепке алуу каражаттарынын сактыгы жана туура иштешин камсыз кылууга;

2) электр энергиясын эсепке албастан керектөөнү болтурбоого;

3) энергия менен жабдуучу уюм эсепти тапшырган күндөн тартып 5 банктык күндөн кеч эмес электр керектеген мезгилдеги тариф боюнча календардык айына бир жолу төлөп турууга. Төлөм кечиктирилген учурда карыз болгон суммадан ар бир күн үчүн 0,1% өлчөмүндө, бирок жалпы карыз суммасынан 100%дан ашпаган туум төлөөгө.

4) уруксат же кошууга техникалык шарттарды алуу үчүн _____ (саны) кВттан жогору кошулуучу кубаттуулук жөнүндө электр менен жабдуучу уюмга алдын ала кабарлоого;

5) электр менен жабдуучу уюмдун өкүлдөрү күбөлүгүн көрсөткөндө электр энергиясын керектөөнүн эсептөө каражаттарын жана анын башка жабдууларын тоскоолсуз кароосун камсыз кылуу.

3. Тараптардын өз ара жоопкерчилиги:

1) электр менен жабдуучу уюм жана керектөөчү өз ишинде Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын жетекчиликке алууга милдеттүү;

2) эгерде электр менен жабдуучу уюм ушул Контрактынын пункттарынын бирөөнү бузса, ал (керектөөчүнүн арызы боюнча) тийгизген материалдык зыяндын ордун толтурат;

3) ушул Контрактынын 2-пунктунун 1, 2-пункчаларын бузган учурда, керектөөчү Кыргыз Республикасынын мыйзамдары менен бекитилген администрациялык же жазык жоопкерчилигин тартат;

4) ушул Контракт боюнча бардык маселелер Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында аныкталган тартипте чечилет;

5) А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, З, И, К, Л, М тиркемелери ушул Контрактынын ажырагыс бөлүктөрү болуп эсептелет.

4. Келишимдин иштөө мөөнөтү жана аны бузуунун шарттары:

1) керектөөчү электр менен жабдуучу уюмга анын кызматтарын пайдаланууну токтотуу жөнүндө чечимин билдиргенге чейин Контракт жарактуу деп эсептелет.

2) Электр энергиясын пайдалануу эрежелерге ылайык ушул Келишимдин шарттарын керектөөчү системалуу аткарбаган учурда Келишим бузулушу мүмкүн жана электр менен жабдуучу уюм кызматтарын көрсөтүүнү токтотушу мүмкүн.

Электр менен жабдуучу уюм:

_____

Дареги: _____

Телефон: _____

Эсеп-кысабы: _____

Керектөөчү:

_____

Дареги: _____

Телефон: _____

Эсеп-кысабы: _____

МФО _____

Колу: _____
М.О.

СИН _____
Колу: _____
М.О.

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
А тиркемеси

**Электр энергиясын жана кубаттуулукту жеткирүүнүн
көлөмү**

1. Электр энергиясын керектөөчүгө жеткирүү көлөмү:

к/ с N	Объектин аталышы, дареги	Жеткирилген электр энергиясынын 20__-жылды									
		1- квартал	январь	февраль	март	2- квартал	апрель	май	июнь	3- квартал	июль
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

2. Кошо керектөөчүгө электр энергиясын жеткирүү көлөмү

к/ с N	Объектин аталышы, дареги	Жеткирилген электр энергиясынын 20__-жылды									
		1- квартал	январь	февраль	март	2- квартал	апрель	май	июнь	3- квартал	июль
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

**3. Энергетика тутумуна жогорку чекте жүк түшүүсүнө
катышкан керектөөчү билдирген эң чоң кубаттуулук 20__ -
жылга кварталдар боюнча (150 кВА жана андан ашык
кубаттуулукка кошулган керектөөчүлөр үчүн)**

к/ с N	Кошо керектөөчүнүн аталышы жана анын дареги	Билдирилген кубаттуулук, кВт				Эскертүү
		I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	

Бардыгы:

(жеткирилген электр энергиясынын (миң кВтс),

кубаттуулуктун (кВт) саны)

4. Энергетика тутумуна жогорку чекте жүк түшкөндө керектөө үчүн уруксат берилүүчү кубаттуулук, _____ кВт

Эскертүү:

1. Электр кубаттуулугун керектөөнүн жеткен чегине тиешелүү энергетика тутумунда белгиленген тапшырмадан чыгып керектелген кубаттуулуктун уруксат берилген чондугу жана энергетика тутумунун жогорку чектеги жүк түшүү сааттары кийинки кварталдын же айдын башталышына чейин 15 күндөн кеч эмес кварталдын айлары боюнча Керектөөчүгө (жазуу жүзүндө билдирүү) билдирүү жеткирилет.

2. 150 кВА жана андан ашык кубаттуулуктагы аймактык-алыскы цехтерге (бөлүктөргө) колдонууга уруксат берилген кубаттуулук ар бир цехке (бөлүктөргө) өзүнчө аныкталат.

Электр менен жабдуучу уюм:

Керектөөчү:

_____ 20_ -ж.

_____ 20_ -ж.

М.О.

М.О.

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
Б тиркемеси

Электр менен жабдуунун ишенимдүүлүгүнүн кепилденген деңгээли

к / с N	Керектөөчүнүн же кошо керектөөчүнүн аталышы	Автоматтык өчүрүүлөр		Карап соотун азыктандырууну сактоо менен эскертүүсүз өчүрүүлөр		Эскертүү менен чектөөлөр		
		жыл ичиндеги учурлардын эсеби, даана	бир жолку өчүрүүнүн узактыгы, миң	жыл ичиндеги учурлардын эсеби, даана	бир жолку өчүрүүнүн узактыгы, миң	чектөөнүн чондугу, %	жыл ичиндеги учурлардын эсеби, даана	узактыгы, мин.

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

Электр менен жабдуучу уюм:

Керектөөчү:

_____ 20_-ж.

_____ 20_-ж.

М.О.

М.О.

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
В тиркемеси

Объекттердин тизмеси

(электр менен жабдуучу уюмдун электр тарамдарына
кошулгандар)

к/с N	Объекттин аталышы	Дареги	Белгиленген кубаттуулук, кВт	Төлөнүүчү кубаттуулук, кВт	Эсептөө алеттери		
					электр эсептегичтин N	электр эсептегичтин тиби	агын трансформатор
1	2	3	4	5	6	7	8

Электр менен жабдуучу уюм:

Керектөөчү:

_____ 20_-ж.

_____ 20_-ж.

М.О.

М.О.

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
Г тиркемеси

**Өндүрүштүк эмес муктаждыктарга электр энергиясын
берүү жөнүндө
МААЛЫМАТТАР**

Жүктүн мүнөзү	Электр эсептегичтердин N	Агын трансформаторлору	Эсеп коэффициентти	Жарык берүү жүгү		Күч жүгү		Тариф	Эскертүү
				кВт	колдонуу сааттары	кВт	колдонуу сааттары		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Жатаканалар (турак үйлөр)									
Кинотеатрлар									
Чачтарачтар									
Ашканалар									
Дарылоо мекемелери									

Электр менен жабдуучу уюм:

_____ 20_-ж.

М.О.

Керектөөчү:

_____ 20_-ж.

М.О.

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
Д тиркемеси

_____ электр
(керектөөчүнүн аталышы)
энергиясын керектеген кошо керектөөчүлөргө электр
энергиясын берүү жөнүндө
МААЛЫМАТТАР

к / с N	Кошо керектөөчүнүн аталышы	Жүктүн түрү (колдонуу)	Уруксат берилген жүк,	Эсепке алуу (контр олдук, негизг)	Эсептегичтерди орнотуу орду	Эсептегичтин номери		Агын трансформаторлору	Кайсы уюм менен	Тариф (1 кВтс)	Эскертүү
						активдүү энер	реактивдүү энерг				

	жана анын дареги	объектиси)	кВт (кВА)	и)		гия	ия		эсептешүү	тыын	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Электр менен жабдуучу уюм:

Керектөөчү:

"__" _____ 20_-ж.

"__" _____ 20_-ж.

М.О.

М.О.

Тиричиликтен башка керектөөчүлөрдү электр энергиясы менен жабдууга келишимге Е тиркемеси

Эсептегичтердин көрсөтмөлөрүн алуунун жана аларды электр менен жабдуучу уюмга көрсөтүүнүн ГРАФИГИ

1. Керектөөчү электр эсептегичтердин көрсөтмөлөрүн эсептешүү мезгилинин _____ (айдын күнү) күнү саат 24-00дө алат.

2. Керектөөчү электр эсептегичтердин көрсөтмөлөрүн алган учурдан тартып бир күндүн ичинде алардын маанилерин электр менен жабдуучу уюмга белгиленген таризде жана дареги: _____, (облус, шаар, район, көчө, үй) боюнча көрсөтүүгө милдеттүү.

3. Көрсөтүлгөн мөөнөттө керектеген электр энергиясы жөнүндө маалыматтарды билдирбесе, керектеген электр энергиясын аныктоо ошол мезгилдин орточо суткалык керектөөсү боюнча жүргүзүлөт.

Эскертүү: Орточо суткалык керектөө боюнча эсептешүү мезгили бир айдан ашпашы керек, андан кийин керектеген электр энергиясын эсептөө электр менен жабдуучу уюм тарабынан агын кабылдагычтардын белгиленген кубаттуулугу жана электр эсептегичтердин көрсөтмөлөрдү бергенге чейин кийинкиде эсептешүүсүз аларды колдонуу сааттары боюнча жүргүзүлөт.

4. Керектөөчү эсептөө түзүлүштөрдүн жана алардын пломбдорунун сактыгы үчүн жооп берет.

Эсептөөчү электр эсептегичтерди, өлчөө трансформаторлорун ордуна алуу жана которуу, электр менен жабдуунун схемасын өзгөртүү, ошондой эле эсептөө алеттерин туташтыруу же өчүрүү электр менен жабдуучу уюмдун уруксаты менен жүргүзүлөт.

Электр менен жабдуучу уюмга маалым болбостон көрсөтүлүп кеткен өзгөрүүлөр орун алса электр энергиясын пайдалануу эрежелерине ылайык кайра эсептешүү жүргүзүлөт.

Электр энергиясын керектөөнү токтоткон учурда керектөөчү жазуу жүзүндө бир ай аралыгында электр менен жабдуучу уюмга ушул келишимди токтотуу жана электр орнотмосун өчүрүү жөнүндө билдирүүгө милдеттүү.

Электр менен жабдуучу уюм:

Керектөөчү:

"__" _____ 20_-ж.

М.О.

"__" _____ 20_-ж.

М.О.

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
Ж тиркемеси

**Нагыз бириктирилген жүктү аныктоо жана керектөөнүн
реактивдүү кубаттуулук компенсациясынын режимин
сактоо
ТАРТИБИ**

1. Керектөөчүнүн нагыз бириктирилген активдүү жүгүн аныктоо электр менен жабдуу уюм тарабынан орнотулган

(эсептөө куралдарын көрсөтүү) боюнча
орнотулган жайы) жайында _____ (эсептөө куралдардын
сааттык жүктү аныктоо жолу) жолу менен жүргүзүлөт. (жарым

Жыйынтыктоочу жабдыксыз жогорку чектеги жүктүн бир канча эсептегичтери орнотулганда, бириктирилген жогорку чек бир убактуулук коэффициентин эсепке алуу менен аныкталат.

2. Жалпыга дайындалган электр тарамдардагы электр энергиясынын сапатына талаптарды аныктаган ченемдик документтердин негизинде электр менен жабдуучу уюм жана керектөөчү электр тарамдарынын баланстык таандыгынын чегинде же тарамдардын башка пункттарында тараптардын макулдашуусу боюнча кабыл алынган электр энергиясынын сапатын көрсөткүчтөрдүн төмөнкү маанилерин сактоого милдеттендирилет:

- 1) ылдамдыктын жол берилген четтөөсү - +- 0,2 Гц;
- 2) ылдамдыктын жол берилген термелүүсү - секундасына +- 0,2 Гц;
- 3) чыңалуунун каршы ырааттуулугунун жол берилген коэффициенти - 2%;
- 4) чыңалуунун синусоиддүүлүк эместигинин жол берилген коэффициенти - _____ %;
- 5) ченемдик документтерге ылайык чыңалуунун термелүү күүсүнө контроль;
- 6) электр тармагында сапатты контролдоо түйүндөрүндө чыңалуунун жол берилген четтөөсү:

Киргинин N	Электр тарамынын сапатын көзөмөлдөө түйүнү	Тарамдын чыңалуу деңгээли, кВ,В	Көрсөткүчтөрдүн жол берилген маанилеринин диапозону, тарамдын номиналдуу чыңалуусунун %ы	
			жогорку чекте жүк _____ тартып _____ чейин	төмөнкү чекте жүк _____ тартып _____ чейин

3. Керектөөчү милдеттүү:

1) электр энергиянын сапатын көрсөткүчтөрдүн (мындан ары - ЭСК) нагыз маанилерин контролдоо үчүн төмөндөгү атайын алеттерди сатып алууга:

43203 - агындын өлчөгүчү жана чыңалуудан четтөөнү аныктоо үчүн чыңалуунун четтөөсү;

43204 - каршы ырааттуулук коэффициентин аныктоо үчүн симметриянын өлчөгүчү;

43250 - синусоиддүүлүк эместик коэффициентин аныктоо үчүн электр тармагынын гармоник анализатору;

43401 - статистикалык мүнөздөмөнү өлчөө аleti;

2) ЭСКнын нагыз маанилерин контролдоо үчүн атайын куралдарды сатып алууга чейин жалпы дайындалган төмөнкү куралдарды убактылуу колдонууга:

- 0,1; 0,2; 0,5 тактык классындагы жана Д-5015, Е-509, 3515 тибиндеги азыраак тактыктагы вольтметрлер жана башкалар;

- чыңалуунун четтөөсүн жана чыңалуунун каршы ырааттуулук коэффициентин аныктоо үчүн өзү жазуучу Н-390 вольтметрлер жана башкалар;

- чыңалуунун синусоиддүүлүк эместигин аныктоо үчүн гармоник С4-34, С4-48, СК-26 анализаторлор жана башкалар;

- чыңалуунун термелүү күүсүн аныктоо үчүн өзү жазуучу Н-390 вольтметрлер, Н105, Н115 осциллографиялык аппаратурасы жана башкалар;

3) кварталына бир жолудан кем эмес ЭСКтин нагыз маанилерин, чыңалуунун четтөөсүн, чыңалуунун каршы ырааттуулук коэффициентин, чыңалуунун синусоиддүүлүк эместик коэффициентин жана чыңалуунун термелүү күүсүн ченөөгө жана жыйынтыктарын кайра карап чыгууга;

4) 2-пунктта көрсөтүлгөн чоңдуктан ЭСК четтегенде, электр менен жабдуучу уюмдун өкүлү менен бирдикте жалпы ченөөлөрдү жүргүзүү үчүн ыйгарым укуктуу органга расмий түрдө билдирүүгө, жыйынтыктарды тариздөө үч тараптуу акт боюнча жүргүзүлөт;

5) керектөөчүнүн күнөөсүнөн 2-пунктта көрсөтүлгөндөн ЭСК ашыкча четтегенде, электр энергиясынын сапатын жакшыртуу үчүн чараларды (түзүлүш чиймелер жана чечимдер) жана жолдорду (атайын куралдарды) колдонууга.

4. Электр менен жабдуучу уюм ЭСКтин чыныгы көрсөткүчтөрдөн ашкан четтөөлөрү жөнүндө керектөөчүдөн билдирүү алганда, он күндүк мөөнөттө бирдикте ченөөлөрдү, аларды үч тараптуу акт боюнча талдоо жана тариздөө жүргүзүүгө милдеттүү.

Электр менен жабдуучу уюм:

Керектөөчү:

"__" _____ 20__-ж.

"__" _____ 20__-ж.

М.О.

М.О.

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
3 тиркемеси

Электр тарамдарынын баланстык таандык чегинин (бөлүү чектери) жана тараптардын пайдалануу жоопкерчилиги АКТЫ

Биз, электр менен жабдуучу уюмдун өкүлдөрү, _____ (кызмат орду, РЭС, электр тарамдарынын аталышы) атында _____, (аты-жөнү)

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

жана керектөөчү _____, (уюмдун аталышы) _____ (аты-жөнү) атында, электр энергиясын колдонуу эрежелеринин жана баланстык таандык жөнүндө документтердин негизинде _____, (электр менен жабдуучу уюмдун аталышы) электр тарамдарынан электр менен жабдылган төмөнкү объекттер жана орнотмолор боюнча электр орнотмолорун абалына жана тейлөөгө жоопкерчилик чектери аныкталды.

к/с N	Объекттин же электр орнотмонун аталышы	Баланстык таандыгы

к/с N	Объекттин же электр орнотмонун аталышы	Бөлүү чектери

Бөлүү чектерин көрсөтүү менен электр орнотмонун бир сызыктуу схемасы:

Бөлүнүү чегиндеги бириккен жер _____ (уюмдун аталышы) пайдаланылат.

Электр менен жабдуунун ишенимдүүлүгү боюнча керектөөчүнүн электр орнотмосу төмөнкү категорияларга кирет:

N к/с	Электр орнотмонун аталышы	Ишенимдүүлүк категориясы	Камдан азыктандыруу булагы

Электр менен жабдуучу уюм:

_____ "___" _____ 20_-ж.

М.О.

Керектөөчү:

_____ "___" _____ 20_-ж.

М.О.

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
И тиркемеси

**Электр энергиясын (активдүү, реактивдүү) пайдалануу
туурасында
ОТЧЕТ**

20__-жылдын _____ айында

N N к/ с	Т К N N	Эсептегич тердин NN	АСУ Ши фры	Көрсөтмөлөр		Көрсөтмө лөрдүн ар түрдүүлүгү	Трансформ ациянын коэффицие нти	Бард ыгы	Коро мжу	Бард ыгы
				мурдаг ылар	азырк ылар					

Керектөөчү боюнча бардыгы:

_____ ,

(керектелген электр энергиянын саны)

Керектөөчү субъект боюнча бардыгы:

_____ (керектелген электр _____, энергиянын саны)

Бардыгы: _____, (керектелген электр энергиянын саны)

Ишкананын жетекчиси: _____ (аты-жөнү,
колу)

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
К тиркемеси

**Керектөөчүнүн тармагында электр энергиясынын
_____ кВ (чыңалуунун чоңдугу)
коромжуну эсептөө "___" _____ 20_-ж.
абалы боюнча**

1. Керектөөчүнүн аталышы: _____,
2. Дареги: _____,
3. ЖП: _____,
4. Косинус "(фи)" _____,
5. Кубаттуулугу _____ кВА.

Эсептөө схемасы

Схеманын тууралыгын ырастаймын:

Инспектор: _____ (аты-жөнү,
уюмдун аталышы)

Эсепти жүргүзгөн: _____ (аты-жөнү, уюмдун
бөлүмүнүн аталышы)

" ___ " _____ 20__-жыл

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
Л тиркемеси

Керектөөчүнүн электр жылытуучу орнотмолорунун иш тартиби жана РЕЖИМИ

Ушул Келишим менен колдонууга уруксат берилет:

технологиялык максаттар үчүн:

1. _____ (жабдуунун, орнотмонун аталышы)
2. _____
3. _____
4. _____ жалпы кубаттуулугу _____ кВт; (саны)

жылытуу жана ысык суу менен жабдуу үчүн:

1. _____ (жабдуунун, орнотмонун аталышы)
2. _____
3. _____
4. _____ жалпы кубаттуулугу _____ кВт; (саны)

тамак даярдоо үчүн (коомдук тамактануу):

1. _____ (жабдуунун, орнотмонун аталышы)
2. _____
3. _____
4. _____ жалпы кубаттуулугу _____ кВт, төмөнкү шарттарды

аткарганда: (саны)

1) электр менен жабдуучу уюмдан электр жылытуучу жабдыктарды пайдаланууга техникалык шарттарды алуу;

2) энергетика тутумунда жогорку чектеги сааттарда электр жылытуучу жабдыктардын жүгүн азайтууну камсыз кылуу боюнча иш чараларды сөзсүз аткаруу;

3) электр менен жылытуучу жабдыктарды жүктү азайтууну контролдоочу алеттер жана түзүлүштөр менен жабдуу;

4) жылытуу жана ысык суу менен жабдуу үчүн керектелген электр менен жылытуучу жабдыктарды жылытылган суунун аккумуляторлору жана энергетика тутумунда жогорку чектеги жүк түшкөн сааттарда:

- эрте мененки сааттарда: саат _____ тартып _____ чейин;

- кечки сааттарда: саат _____ тартып _____ чейин;

электр жылытуучу жабдыктарды өчүрүүчү автоматтык жабдыктар (мезгилдин релеси) менен жабдуу.

5) электр менен жылытуучу жабдыктарды кошуу үчүн электр куроо иштерин аткаруу электр менен жабдуучу уюм менен бекитилген долбоорду бекем кармоо менен жүргүзүлөт.

Электр энергиясы үчүн эсептешүүлөр 1 кВтс _____ тарифи боюнча жүргүзүлөт.

Жогоруда көрсөтүлгөн шарттар аткарылбаганда, электр менен жабдуучу уюм куроо жүргүзүлгөн жана ишке киргизилген убакытка карабастан, тарифтердин эң жогоркусу боюнча

электр жылытуучу орнотмону акыркы текшерген күндөн тартып кайра эсептешүү жүргүзүүгө укуктуу.

Электр менен жабдуучу уюм:

Керектөөчү:

"__" _____ 20_-ж.

"__" _____ 20_-ж.

М.О.

М.О.

Тиричиликтен башка
керектөөчүлөрдү электр
энергиясы менен жабдууга
келишимге
М тиркемеси

Электр керектөөнү чектөө графиктеринде жана өчүрүү графиктеринде керектөөчүнүн катышу ТАРТИБИ

1. Электр менен жабдуучу уюм электр энергиясын керектөөнү чектөө графиктерин түзүү боюнча ченемдик документтерге ылайык керектөөнүн мындай чектөөлөрүн белгилейт:

электр энергиясы

электр кубаттуулугу

1-кезек _____ кВтс

1-кезек _____ кВтс

2-кезек _____ кВтс

2-кезек _____ кВтс

3-кезек _____ кВтс

3-кезек _____ кВтс

4-кезек _____ кВтс

4-кезек _____ кВтс

5-кезек _____ кВтс

5-кезек _____ кВтс

2. Караптык өчүрүүлөр жана жүктү ордунда азайтуу графиктерине керектөөчүнүн төмөнкү сызыктары (фидерлер) киргизилген:

_____
(фидерлердин аталышы)

3. Караптык жана технологиялык сооттун актылары тиркелет.

4. Электр энергиясын керектөөнү чектөө графиктеринде, өчүрүү жана жүктүн ордунда азайтуу графиктеринде керектөөчүнүн катышуусу жөнүндө билдирүүнүн тартиби: _____ (билдирүүнүн номуру, күнү).

5. Электр энергиясын керектөөнү чектөө графиктерин ишке киргизүү жөнүндө керектөөчүгө билдирүү тартиби: _____ (билдирүүнүн номуру, күнү)

6. Тараптар электр энергиясын керектөөнү чектөө шарттарын аткарбагандыгы үчүн Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жоопкерчилик тартышат.

Электр менен жабдуучу уюм:

Керектөөчү:

"__" _____ 20_-ж.

"__" _____ 20_-ж.

М.О.

М.О.

**Тиричиликке керектөөчүлөрдү электр энергиясы менен
жабдууга
ТИПТҮҮ КЕЛИШИМ**

(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун
редакциясына ылайык)

" _____ "
20__-жыл

N _____

Ушул келишим Кыргыз Республикасынын Жарандык кодекси, Кыргыз Республикасынын Административдик жоопкерчилик жөнүндө кодекси, Кыргыз Республикасынын "Энергетика жөнүндө", "Электр энергетикасы жөнүндө", "Керектөөчүлөрдүн укуктарын коргоо жөнүндө", "Лицензиялоо жөнүндө" мыйзамдарынын, ошондой эле Электр энергиясын пайдалануу эрежелеринин (мындан ары - ЭЭПЭ) жана башка ченемдик укуктук документтердин негизинде түзүлдү.

Келишим электр энергиясын тиричилик муктаждыктар үчүн пайдаланууда менчик ээсинин, турак үйдү (батирди, турак жайды) жалдоочунун жана электр менен жабдуучу уюмдун өз ара мамилелерин аныктайт.

Турак үйдүн (батирдин, турак жайдын), дареги боюнча:

_____, (облус, шаар, район, көчө,
үй, батир)

_____, (кыймылсыз
мүлккө документ: батирдин, үйдүн, турак жайдын техникалык паспортунун (ордердин) N)

_____ атында

(аты-жөнү)

паспорттун сериясы _____ N _____,

берилген 20__-жылдын " ____ " _____, (берген
органдын аталышы)

менчик ээси, жалдоочусу, мындан ары "Керектөөчү" деп аталган, бир тараптан, жана электр менен жабдуучу уюм:

_____ (аталышы) _____ (аты-
жөнү) атында

_____ (укук белгилеген документтин аталышы)
негизинде иштеген

мындан ары "Жабдып туруучу", деп аталат, экинчи тараптан, төмөнкүлөр жөнүндө ушул Келишимди түзүштү:

1. Келишимдин предмети

1. Жабдып туруучу отун-энергетикалык комплекс чөйрөсүндө жөнгө салууга ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган белгилеген тарифтер боюнча Керектөөчүнү электр энергиясы менен үзгүлтүксүз, ишенимдүү, сапаттуу жана коопсуз жабдып турууну камсыз кылат.

Керектөөчү алган энергияга төлөйт, ошондой эле ушул Келишим жана ЭЭПЭ менен белгиленген электр керектөө режимин сактайт.

2. Жабдып туруучу кошуу түйүнүнө чейин Керектөөчүнүн электр тарамдарын талаптагыдай техникалык абалда кармап турат жана коопсуздугун камсыз кылат.

3. Керектөөчү менен Жабдып туруучунун ортосундагы менчик (бөлүү) чеги төмөнкүдөй белгиленет:

1) көп батирлүү турак үйлөр үчүн (3-пункттун 2-пунктчасында көрсөтүлгөндөрдөн тышкары);
- имараттарда орнотулган обочолоткуларда аба аркылуу өткөрүүдө;
- жер астынан өткөрүү - обочолоткуларда же үйдө же анын өзүнчө бөлүгүндө орнотулган кирги түзүлүшүнө кошулган кабелдин бурап кошулган жеринде;

2) жеке курулуштагы үйлөр үчүн, ошондой эле, турак-жай-курулуш (ТЖК), гараж-курулуш (ГКК), саяжай кооперативдери (СК), багбанчылык шериктиги (БШ), өзүнчө турган гараждар (бокс, башка жайлар) үчүн - үй ээси же (ТЖК), (ГКК), (СК), (БШ) башкармалыгы жана Жабдып туруучу тарабынан кол коюлган менчик чектерин ажыратуу актынын негизинде жекече. Актынын формасы ушул Келишимге А тиркемеде келтирилген.

4. Керектөөчү менен Жабдып туруучу ортосундагы жоопкерчилик чеги электр энергиясын эсептегичти жайгаштыргандан кийин сактоочтордун же автоматтык ажыраткычтардын чыгуу клеммдери боюнча белгиленет.

2. Тараптардын милдеттери

5. Жабдып туруучу милдеттүү:

1) Керектөөчүгө электр энергиясын бергенге чейин Жабдып туруучунун менчиги болуп эсептелген электр эсептегичти орнотууга;

2) Керектөөчүнү керектүү өлчөмдө жана кубаттуулугу 5 кВт электр энергия менен жабдууга үзгүлтүксүз, ишенимдүү, коопсуз жана сапаттуу камсыз кылууга, ошондой эле жоопкерчилик чегинде 220/380 вольт чыңалууну камсыз кылууга;

3) Керектөөчүнү колдонуудагы ЭЭПЭ жана Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин бузуулар табылганда керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби жөнүндө нускама менен тааныштырууга;

4) Керектөөчүгө жалпыга маалымдоо каражаттары же өзүнүн өкүлдөрү аркылуу өчүрүүгө 1 сутка мурун электр энергиясын пландалган чектөөлөр же өчүрүүлөр, алардын себеби жана узактыгы жөнүндө билдирүүгө;

5) Керектөөчүнүн катышуусунда электр энергиясын эсепке алуу алеттеринин көрсөткүчтөрүн ай сайын алууга;

6) төлөм документиңде Керектөөчүнү белгиленген мөөнөттөрдө карызын төлөбөгөн учурда электр энергиясы менен жабдуу токтотулушу мүмкүндүгү жөнүндө өчүрүүгө 5 сутка мурда билдирүүгө;

7) бардык карыздары жоюлгандан кийин жана кошуу кызматтарына төлөгөндөн кийин гана ЭЭПЭде аныкталган мөөнөттөрдө Керектөөчүнү электр менен жабдууну калыбына келтирүүгө;

8) календарлык айда бир жолу Керектөөчүгө эсептегичтин көрсөткүчтөрүн алгандан кийин 5 күндө кеч эмес өткөн эсептешүү мезгилине ал пайдаланган электр энергиясынын эсебин берүүгө;

9) Керектөөчү ага берилген төлөм документтерде табылган каталар жана так эместиктер жөнүндө маалымат менен кайрылганда эсептелген сумманы кайра эсептөөгө;

10) электр энергиясына тарифтер өзгөргөндүгү жөнүндө Керектөөчүгө алар ишке киргизилгенге чейин бир ай мурда маалымдоого;

11) Жабдып туруучуга таандык электр тарамдарынын элементтерин калыбына келтирүүгө Керектөөчү сарптаган каражаттардын ордун толук көлөмдө толтурууга;

12) жоопкерчилик чегинде зарыл көлөмдө жана тиешелүү мезгилдүүлүк менен талаптагыдай техникалык тейлөөнү жана электр менен жабдуу тутумун оңдоону камсыз кылууга.

6. Керектөөчү милдеттүү:

1) Жабдып туруучу көрсөткөн эсепке (төлөм документине) ылайык пайдаланган электр энергиясына төлөм документиңде көрсөтүлгөн мөөнөттөн кеч эмес төлөө;

2) Жабдып туруучунун жоопкерчилик чегинде электр энергиясын эсептегичке жана электр менен жабдуу тутумун кароо (оңдоо) үчүн Жабдып туруучунун өкүлдөрүнө кирүүнү камсыз кылуу;

- 3) Жабдып туруучуга таандык электр эсептигичтин, пломбдун жана башка жабдуунун сактыгын камсыз кылууга;
- 4) ушул Келишимдин 5-пунктунун 2-пунктчасы менен аныкталган кубаттуулуктан ашпоого жана электр берүү чубалгысына кошулуу ордун өзгөртпөөгө, кубаттуулугу техникалык шарттарда белгиленгенден ашкан агын кабылдагычтарды кошуу зарылдыгы жөнүндө Жабдып туруучуга жазуу жүзүндө кайрылууга жана тиешелүү макулдашуусуз алардын кошулуусуна жол бербөөгө;
- 5) Жабдып туруучуга андан алган төлөм документинде (эсебинде) табылган каталар жана так эместиктер жөнүндө маалымдоого;
- 6) берилген арызга же негиздүү мажбурлап өчүрүүгө ылайык электр энергиясын берүү токтотулган учурда электр менен жабдуу тутумуна кошууга төлөмдү Жабдып туруучуга төлөөгө;
- 7) жашаган жери өзгөргөн учурда - керектелген электр энергиясына карызын төлөөгө.

3. Тараптардын укуктары

7. Жабдып туруучу укуктуу:

- 1) Керектөөчүдөн ЭЭПЭни сактоону, ошондой эле алган электр энергияга өз убагында төлөөнү талап кылууга;
- 2) Керектөөчү менен макулдашуу боюнча Жабдып туруучуга таандык электр тарамдарынын элементтерин калыбына келтирүүгө ал сарптаган каражаттарды пайдаланылган электр энергиясына өз ара эсептешүү сапатында же алдын ала төлөө катары эсептөөгө;
- 3) Керектөөчүнүн айынан электр эсептегич бузулган жана электр энергиясын уурдоо факты аныкталган учурда Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин бузуулар табылганда керектөөчүнү тейлөө тартиби жөнүндө нускамага ылайык пайдаланылган электр энергиясына кайрадан эсеп жүргүзүүгө;
- 4) Керектөөчүгө төлөмдү узарткан ар бир күн үчүн карыздын суммасынан 0,1% өлчөмүндө, бирок негизги карыздын суммасынан 100% ашпаган туум эсептөөгө;
- 5) эгер пайдаланылган электр энергиясына төлөөнүн кармалышы төлөм документинде көрсөтүлгөн мөөнөттөн ашса, Керектөөчүнү электр менен жабдуудан өчүрүү;
- 6) электр энергиясына төлөө боюнча карыздардын суммасын сот тартибинде Керектөөчүдөн өндүрүп алууга.

8. Керектөөчү укуктуу:

- 1) Жабдып туруучудан электр энергиясы менен үзгүлтүксүз, ишенимдүү, сапаттуу жана коопсуз жабдууну, ошондой эле электр менен жабдуу тутумун талаптагыдай кармоо боюнча иштерди өз убагында аткарууну (жоопкерчилик чегинде) талап кылууга;
- 2) Жабдып туруучунун ушул Келишимдин шарттарын аткаруу маселелери боюнча мамлекеттик органдарга жана коомдук уюмдарга кайрылуу;
- 3) сапат көрсөткүчтөрдүн ушул Келишимдин 5-пунктунун 2-пунктчасында көрсөтүлгөндөн четтөөлөрү менен электр энергиясын жеткирүүдө жана электр менен жабдууда тыныгуу фактыларын, ошондой эле мындан келип чыккан материалдык зыяндарды актыга жазууга; актыга Керектөөчү жана Жабдып туруучунун же энергетика маселелери боюнча мамлекеттик органдын өкүлү, ал болбогондо - Жабдып туруучуну Керектөөчү жазуу жүзүндө кабарлагандан кийин 6 сааттын ичинде Керектөөчү менен бир чубалгыдан азыктанган башка үч керектөөчү менен бирдикте кол коюлат.
- 4) электр энергиясын берүүнү же ушул Келишимдин 5-пунктунун 2-пунктчасындагы талаптарга жооп бербеген электр энергиясын жеткирүүнү токтотуунун кесепетинен келген зыян толук көлөмдө Жабдып туруучудан төлөтүп алууга;
- 5) Жабдып туруучуга таандык электр тарамдарынын элементтерди калыбына келтирүү үчүн жеке каражаттарды пайдаланууга, ошондой эле акыркыдан аларды өз убагында ордун жабууну талап кылууга.

4. Кызмат көрсөтүү жумуштарынын наркы жана аларды төлөөнүн тартиби

9. Керектөөчү пайдаланган электр энергиясынын наркы - электр эсептегичтин көрсөткүчтөрү боюнча аныкталган анын санына ылайык, ЭЭПЭни бузган учурда Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин бузуулар табылганда керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби жөнүндө нускамага жана учурдагы тарифтерге ылайык эсептелет.

10. Жабдып туруучунун жоопкерчилик чектеринде Керектөөчүнү электр менен жабдуу тутумун техникалык тейлөө, оңдоо жана коопсуз кармоо боюнча жумуштарга төлөөнүн формасы жана өлчөмү отун-энергетикалык комплекс чөйрөсүндө жөнгө салуучу ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарабынан аныкталат.

11. Алынган электр энергиясына төлөм Керектөөчү тарабынан Жабдып туруучу көрсөткөн эсептер боюнча жүргүзүлөт.

5. Тараптардын жоопкерчилиги

12. Жабдып туруучу өз убагында жана өзүнүн эсебинен ал тарабынан сапатсыз аткарылган жумуштар боюнча бардык мүчүлүштүктөрдү жоет.

13. Керектөөчү:

1) Жабдып туруучунун жоопкерчилик чегинде электр жабдуу тутумунун бузулушунан болгон чыгымдар үчүн, мындай зыян келтирүү факты аныкталса, жоопкерчиликти өзүнө алат;

2) ушул Келишимдин 7-пунктунун 4-пунктчасына ылайык эсептелген туумду төлөөнү кармагандыгы үчүн Жабдып туруучуга төлөйт.

14. Каршы турууга болбогон күчтөрдүн, өзгөчө жана алдын алууга болбогон кырдаалдардын кесепетинен тараптар ушул Келишим боюнча милдеттерин толук же жарым-жартылай аткара албаса, жоопкерчиликтен бошотулат.

6. Өзгөчө шарттар

15. Жабдып туруучу менен Керектөөчүнүн ортосундагы талаш-тартыштар жана пикир келишпестиктер тараптардын макулдашуусу боюнча чечилет. Эгер макулдашуу болбосо, кызыкдар тарап энергетика жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органга, керектөөчүлөрдүн укуктарын коргоо боюнча уюмга, ошондой эле сот органдарына кайрылууга укуктуу. Жабдып туруучу талаш-тартыштар жана пикир келишпестиктер биротоло чечилгенге чейин Керектөөнү электр менен жабдууну токтото албайт.

16. А тиркеме ушул Келишимдин ажырагыс бөлүгү болуп саналат.

7. Келишимдин иштөө мөөнөтү жана тараптардын юридикалык даректери

17. Ушул Келишим тараптар көл койгон күндөн тартып же Жабдып туруучунун электр тармагына Керектөөчү кошулган учурдан тартып анык деп эсептелет жана эгер тараптардын бирөө да экинчисине аны бузуу жөнүндө жазуу жүзүндө арыз менен кайрылбаса, жыл сайын узартылган деп эсептелет.

18. Ушул Келишим бирдей юридикалык күчкө ээ 2 нускада түзүлөт жана кол коюлат, алардын бирөө - Жабдып туруучуда, экинчиси Керектөөчүдө болот.

Электр менен жабдуучу:

Керектөөчү:

Дареги: _____

Дареги: _____

Телефону: _____

Телефону: _____

" ____ " _____ 20_ -ж.

" ____ " _____ 20_ -ж.

Колу: _____

М.О.

Колу: _____

М.О.

Тиричиликке керектөөчүлөрдү
электр энергиясы менен
жабдууга типтүү келишимге
А тиркемеси

**Керектөөчү менен Жабдып туруучунун ортосундагы
баланс таандыгын (менчигин) бөлүү
АКТЫ**

Биз, төмөндө кол койгондор, электр менен жабдуучу уюм:

_____ атында

(кызмат орду, аты-жөнү)

жана Керектөөчү:

_____ ,

(аты-жөнү)

_____ дареги боюнча жашаган,

(облус, шаар, район, көчө, үй, батир)

Керектөөчү менен Жабдып туруучунун ортосундагы баланс таандыгын (менчигин) бөлүү чеги

_____ (электр аппаратынын, электр жабдыгынын, чубалгынын аталышы)

_____ болуп эсептелет.

Керектөөчүнү электр менен жабдуунун сырткы схемасы техникалык шарттарга дал келет
(келбейт).

Жабдып туруучу: _____

(колу)

Керектөөчү: _____

(колу)

Электр энергиясын пайдалануу
эрежелерине
3-тиркеме

**Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин бузуулар
табылганда керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби жөнүндө
НУСКАМА**

*(КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомунун
редакциясына ылайык)*

Ушул Нускама керектөөчүлөрдүн Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин (мындан ары - ЭЭПЭ) бузуулары табылган фактылар боюнча документтерди тариздөө тартибин жана керектелген, бирок коммерциялык эсептөө каражаттарында эсепке алынбаган электр энергиясынын санын эсептөө тартибин аныктайт.

Ушул Нускама керектөөчүлөрдүн менчигинде же керектөөчүлөрдүн аймагында (имараттарда) жайгашкан электр орнотмолорго орнотулган коммерциялык эсептөө каражаттарына гана жайылтылат, ал эми ушул Нускаманын 18-пунктунда жана 19-пункттун 1-пунктчасында

жазылган бузууларга - керектөөчүнүн коммерциялык эсептөө каражаттарын жоопкерчиликтүү сактоого өткөрүп алуу акты (ушул Нускамага В тиркеме) болгондо гана колдонулат.

1. Лицензия алуучунун кызматкери тарабынан керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби

1. Лицензия алуучунун кызматкери керектөөчүгө келгенде, анын суроосун күтпөстөн, кызмат күбөлүгүн көрсөтүүгө милдеттүү. Лицензия алуучунун өкүлү сылык жана тактика кармоого милдеттүү.

2. Лицензия алуучунун өкүлү тарабынан тиричилик жана тиричиликтен башка керектөөчүлөрдүн коммерциялык эсептөө каражаттарын бардык текшерип көрүүсү, алардын көзөмөл көрсөткүчтөрүн жазып алуусу текшерүү болуп саналат, алар акт менен таризделет же көзөмөл көрсөткүчтөрүн жазып алуу тизмесине (каттам барагына) жазылат. Актынын бир нускасы керектөөчүгө тапшырылат.

Акт төмөнкү милдеттүү маалыматтарды камтууга тийиш:

- текшерүүнүн себеби жана максаты;
- текшерүүнүн жыйынтыктарынын мазмуну: эсептегичтин N, анын техникалык маалыматтары (тиби, агын), көзөмөл көрсөткүчтөр, бардык пломбдордун жана номерлеринин болушу;
- каралып чыккан жабдуунун жана тарамдардын абалы жөнүндө жүргүзүлгөн текшерүүлөрдүн жыйынтыктары боюнча корутунду;
- зарылдыкка жараша - керектөөчү аткарууга тийиш болгон тапшырманын бөлүгү;
- Нускаманын таасирине түшкөн бузуулар табылганда "ЭЭПЭни бузуулар жөнүндө" (ушул Нускамага А тиркеме) акттын номерин көрсөтүү.

3. Керектөөчүнүн коммерциялык эсептөө каражаттарын кароодо Лицензия алуучунун кызматкеринин милдеттери:

- коммерциялык электр эсептегичти текшерип көрүү, кириш автоматы (бардык кайыштар жана пломбдордун, айнек жана корпустун бүтүндүгүн, коммерциялык электр эсептегичтердин байланыштыруучу кыскачтарынын блогуна чыккан зымдарды бекемдөө жана кошуу схемасынын тууралыгын текшерүү);

- коммерциялык эсептөө каражаттардын жана ЭКЭАТтын (чыңалуу трансформаторлору - ЧТ, агын трансформаторлору - АТ) чынжырларын пломбулоо боюнча чаралардын болушу жана абалы, ошондой эле жетиштүүлүгү, метрология кызматынын же даярдоочу - заводдун ТКБнын пломбунун жана анын иштөө мөөнөтү болушу; - коммерциялык электр эсептегичтин көрсөткүчтөрүн жазып алуу жана алардын электр энергиясы үчүн төлөм боюнча расмий документтердеги жазууларга дал келүүсүн текшерүү;

- коммерциялык эсептөөнүн орнотулган каражаттары менен бир жолку пломбдордун лицензия алуучунун маалыматтар базасындагы жеке номер менен дал келүүсүн текшерүү;

- электр өткөргүчүн коммерциялык электр эсептегичтен катарга киргизүүгө чейинки аралыкта жана Тиричиликке керектөөчүлөрү үчүн гана АЧдан катарга чейин бутакташуу чегинде тандап же толук текшерип көрүү;

- ЭЭПЭни, ошондой эле коммерциялык эсептөө каражаттардын жана алардагы пломбдордун сактыгы, ошондой эле электр энергиясын уурдоого байланыштуу маселелерди түшүндүрүү;

- электр энергиясын эсептөөнү уюштуруу менен байланышкан Керектөөчүдө пайда болгон маселелер боюнча кеңеш берүү.

2. Керектөөчүнүн коммерциялык эсептөө каражаттарында же ЭКЭАТта ЭЭПЭни бузуу фактылары табылганда документтерди тариздөө тартиби

4. ЭЭПЭни бузуулар төмөнкүлөргө бөлүнөт:

- керектөөчүнүн күнөөсүнөн болгон бузуулар;

- керектөөчүнүн күнөөсүнөн эмес бузуулар.

5. Керектөөчүнүн күнөөсүнөн болгон ЭЭПЭни бузууларга төмөнкүлөр кирет:

1) коммерциялык электр эсептөө түзүлүшүнүн бүтүндүгүнүн бузулушу жана башка төмөнкү бузуулар:

- коммерциялык эсептөө электр эсептегичтердин айнегинде, каптоочунда, клемм капкактарында жаракалар;

- электр эсептегичтин каптоочунун сынган айнеги, каптоочтогу, клемм капкактардагы тешиктер, коммерциялык эсептөө электр эсептегичинин дискин жасалма токтотуу үчүн куралдын болушу;

- пломбдун өзгөрүшү, Мамлекеттик текшерүүчүнүн пломбун жасалмалоо же Коммерциялык эсептөө каражаттарын жоопкерчиликтүү сактоого өткөрүп алуу актынын маалыматтарына (ушул Нускамага В тиркеме) дал келбеген пломбго түшүрүлгөн белгинин болушу;

2) схеманы же коммерциялык эсептөө каражаттарын уруксатсыз пайдаланууга алып келген мындай бузуулар;

- коммерциялык эсептөө каражаттардын схемасында пайдаланылган пломб коюуга тиешелүү бардык элементте лицензия алуучу тарабынан илинген пломбдун болбошу;

- коммерциялык эсептөө каражаттардын схемаларында колдонулган өлчөө трансформаторлорунда метрологиялык кызматтын же даярдоочу-заводдун техникалык көзөмөл бөлүмүнүн пломбдорунун болбошу;

- коммерциялык эсептөө каражаттарын жоопкерчиликтүү сактоого өткөрүп алуу актынын (ушул Нускамага В тиркеме) маалыматтары жана лицензия алуучунун маалымат базасына дал келбеген жеке номурлуу пломбду колдонуу;

3) схемага же коммерциялык эсептөө каражаттарына төмөнкүдөй кийлигишүүлөр:

- коммерциялык электр эсептегичтин агын чынжырын сагактоо үчүн бириктиргичтин болушу;

- коммерциялык эсептөө каражаттарын туташтыруу схемасын өзгөртүү;

4) төмөнкүлөрдүн эсебинен электр энергиясы эсепке албастан керектөө:

- коммерциялык электр эсептегичтин көрсөткүчтөрүн төмөндөткөн шаймандардын болушу;

- керектөөчүнү, анын ичинде аласа карызы үчүн же бузуулардын башка түрлөрү үчүн өчүрүлгөндү уруксатсыз туташтыруу;

- таянычтан электр эсептегичке чейин участоктогу зымда (кабелде) обочолотуунун бүтүндүгүн бузуу же коммерциялык эсептөө каражаттарынан тышкары электр энергияны алуу максатында электр өткөргүчүн табуу же чубалгыга ыргытып туташуу;

5) төмөнкүлөрдүн эсебинен электр энергиясын эсептөөнүн анык эместиги:

- коммерциялык электр эсептегичтин туура эмес орнотулушу;

- көп тарифтүү коммерциялык электр эсептегичтер менен башкаруу схемаларда башкаруучу электр сааттарынын токтотулушу же ордунан жылышы же коммерциялык эсептөө каражаттарында катталган керектелген электр энергиясынын жана кубаттуулуктун жыйынтыктарын интеграциялоону ишке ашырган ЭКЭАТ программасына уруксатсыз пайдалануу мүмкүндүгүнүн болушу;

- коммерциялык эсептөө каражаттары же башка түзүлүштөр каттаган бузуу көрүнүштөрдүн коммерциялык эсептөө схемасында болушу;

- өлчөөчү трансформаторлордун жана (же) электр эсептегичтин тактык классына, заводдун (оңдоо уюму) тактачасында көрсөтүлгөн нагыз мааниге дал келбестик;

- өлчөөчү трансформаторлордун трансформация коэффициентинин заводдун (оңдоочу уюмдун) завод тактачасында лицензия алуучу тарабынан кабыл алынган нагыз мааниге дал келбестик.

6. Керектөөчүнүн күнөөсүнөн эмес ЭЭПЭни бузууларга төмөнкүлөр кирет:

- мамлекеттик текшерүүнүн мөөнөтү аяктаган коммерциялык электр эсептегичти жана (же) лицензия алуучунун менчигинде жайгашкан өлчөө трансформаторлорду пайдалануу;

- лицензия алуучу тарабынан оңдоо жүргүзүлгөн коммерциялык электр эсептегичтин дискинин же эсеп механизминин чайналышы;

- тактык классына, электр орнотмолорунун ченемдик документтеринде аныкталган жана лицензия алуучу тарабынан кабыл алынган талаптарга жооп бербеген өлчөө трансформаторлору жана (же) коммерциялык электр эсептегичтер;

- өлчөөчү трансформаторлордун жабыркашы же Лицензия алуучунун кызматкери тарабынан пломб коюлган ушул жабдуудан чынжырдын болбошу.

7. Ушул Нускаманын 5, 6-пункттарында саналып өткөн ЭЭПЭни бузууларды тапкан лицензия алуучунун кызматкери А тиркемеге ылайык табылган фактыларды ырааттуу жана так баяндоо менен ЭЭПЭни бузуулар жөнүндө акт (мындан ары - акт) түзүүгө милдеттүү.

Акт А тиркемеге ылайык таризде атайын бланкаларда оңдоолорсуз жана өчүрүүлөрсүз эки нускада түзүлөт.

8. Акт керектөөчүнүн же керектөөчүнүн ыйгарым укуктуу адамынын катышуусу менен түзүлөт. Тиричиликке керектөөчү тарабынан бузуулар табылганда, акт негизги батир жалдоочунун катышуусу менен түзүлөт, ал жок болгондо - электр энергиясын негизги батир жалдоочунун эсептегичи аркылуу керектеп жаткан башка жашы жеткен адамдын катышуусу менен түзүлөт.

9. Актыга бузган керектөөчү же анын өкүлү жана акты түзгөн адам кол коет. Күбөлөр болгондо, ушул адамдар да кол коюшат.

10. Керектөөчү кол коюудан баш тартса да, акт анык деп эсептелет. Мындай учурда актыда керектөөчү баш тарткандыгы көрсөтүлөт. Актынын бир нускасы керектөөчүгө тапшырылат, бирөөсү лицензия алуучунун кызматкеринин колунда калат. Актыда бир нускасы керектөөчүгө берилгендиги жөнүндө жазылат.

11. Бузган керектөөчү актыга тиркелген түшүндүрүүлөрдү жана актынын мазмуну боюнча эскертүүлөрдү көрсөтүүгө укуктуу, бирок аны кол коюудан баш тартууга укугу жок.

12. Керектөөчүнү Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Сот экспертизаларынын мамлекеттик борбору жана (же) лицензия алуучунун комиссиясына жөнөтүү муктаждыгы келип чыкса, акыркысы 2, 3-пункттарын же ЭЭПЭнин бузуулар жөнүндө актынын 3-пунктун толтурууга милдеттүү.

13. Акт түзүлүп жатканда керектөөчүгө Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган укуктары жана жоопкерчилиги түшүндүрүлөт, бул жөнүндө актыда белгиленет.

14. Коммерциялык эсептөө каражаттарын мерчемдүү жана мерчемделбеген текшерүүлөрдү жүргүзүүдө бузуулар жөнүндө акт түзүү укугуна лицензия алуучу ээ.

15. Актынын типографиялык ыкта аткарылган нумуру болушу керек жана актыларды эсепке алуу журналында (бооланган жана номурланган) же лицензия алуучунун маалыматтар базасында катталышы керек.

16. Актыда көрсөтүлөт:

- түзүлгөн күнү жана жери, акт түзгөн жактын кызмат орду, аты-жөнү;

- керектөөчү жөнүндө маалыматтар, анын керектөөчүнүн нумуру, бузууларды кетирген орду, убакты жана түрү, тиричиликке керектөөчүлөр үчүн жай дайындоо;

- күбөлөрдүн, эгер алар бар болсо, аты-жөнү, даректери;

- кирги автоматынын тиби, протоколго ылайык кирги автоматты өчүрүүгө койгучтун агыны (протокол болбогондо автоматтык өчүргүчтүн номиналдуу агыны), аба аркылуу кирүүдө эриме кыстырманын нагыз кесилиши жана анын же сактоочтун номиналдуу агыны же Келишимде уруксат берилген кубаттуулук.

17. Керектөөчүгө акт менен бирге ЭЭПЭни бузуу булактарын жоюу жана (же) алмаштыруу жөнүндө тапшырма берилет.

3. Коммерциялык эсептөө каражаттарында керектөөчүнүн күнөөсүнөн болгон ЭЭПЭни бузуу фактылары табылганда керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби

18. Коммерциялык электр эсептегичтин түзүлүшүнүн бүтүндүгү бузулган учурда жана төмөнкүдөй башка бузууларда түзүлгөн актыга керектөөчү макул эмес болсо:

- коммерциялык эсептөө электр эсептегичтердин айнегинде, каптоочунда, клемм капкактарында жаракалар;

- электр эсептегичтин каптоочунун сынык айнеги, каптоочтогу, клемм капкактарындагы тешик, коммерциялык эсептөө электр эсептегичинин дискин жасалма токтотуу үчүн шаймандардын болушу;

- пломбдун деформацияланышы же жасалма пломбдун болушу;

- электр эсептегич лицензия алуучунун кызматкери тарабынан алынат жана ЭЭПЭни бузуулардын акты жайгашкан пакетке салынат. Пакетке лицензия алуучунун пломбу илинет жана Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Сот экспертизаларынын мамлекеттик борборуна көрсөтүү үчүн керектөөчүгө пакет тапшырылат.

Керектөөчү пакетке илинген пломбдун сактыгына жана пакеттин бүтүндүгүнө жооп берет.

(Жетинчи абзац КР Өкмөтүнүн 2014-жылдын 28-мартындагы № 184 токтомуна ылайык күчүн жоготту)

Керектөөчү Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Сот экспертизаларынын мамлекеттик борборуна экспертизаны лицензия алуучунун кызматкеринин катышуусу менен өткөрүүгө жана лицензия алуучуга ЭЭПЭни бузуулар жөнүндө акт таризделген күндөн 30 күн аралыгында корутунду берүүгө милдеттүү. Лицензия алуучуга Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Сот экспертизаларынын мамлекеттик борборунун корутундусун 30 күндүн ичинде көрсөтпөгөн учурда, ЭЭПЭни бузуулар жөнүндө акт Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Сот экспертизаларынын мамлекеттик борборунун бүтүмүсүз күчүнө кирет.

Актыда жазылган фактылар ырасталганда, керектөөчү эсепке алынбаган электр энергиясынын санын эсептөө тартибине (ушул Нускамага Б тиркеме) ылайык эсептелген электр энергиясына гана төлөбөстөн, Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Сот экспертизаларынын мамлекеттик борборунун кызматтарына жана лицензия алуучунун коммерциялык электр эсептегичтерин оңдоо жана алмаштыруу кызматы үчүн да чыгым тартат.

Актынын материалдары боюнча эсеп тапшырылган күндөн үч банктык күн ичинде эсеп төлөнүшү керек, мөөнөтү өткөндө лицензия алуучу керектөөчүнүн электр орнотмолорун өчүрөт.

Мындан тышкары, төлөбөгөн учурда электр энергиясын уурдоо фактылары боюнча материалдар лицензия алуучу тарабынан тергөө органдарына жазык иштерин козгоо үчүн жана керектөөчү керектеген, бирок коммерциялык эсептөө каражаттары тарабынан эсепке алынбаган электр энергиясынын наркын өндүрүп алуу үчүн сотко берилет.

Актынын материалдары ырасталбаган учурда лицензия алуучу керектөөчүгө Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Сот экспертизаларынын мамлекеттик борборунун көрсөтүлгөн коммерциялык электр эсептегичти изилдөөсү менен байланышкан жана аны ташуунун, актынын иш тартиби боюнча он күн ичинде тейлөө чыгымдарынын ордун толтурат.

Коммерциялык электр эсептегичти алган мезгилде лицензия алуучу өзүнүн эсебинен керектөөчүгө башка электр эсептегичти орнотушу керек жана чыр-чатак каралып жаткан мезгилдеги эсептешүүлөр анын көрсөткүчтөрү боюнча ишке ашырылуусу керек.

19. Төмөнкү фактылар табылганда түзүлгөн акт менен керектөөчү макул эместигинде тараптардын иш-аракети:

1) схемага жана коммерциялык эсептөө каражаттарына уруксатсыз кийлигишүүгө алып келген мындай бузуулар:

- дискти жасалма токтотуу үчүн же коммерциялык электр эсептегичтин эсептөө механизмнин туура иштешине таасир эткен шаймандын болушу;

- пломб коюуга таандык коммерциялык эсептөө каражаттардын схемасында керектелген бардык элементте лицензия алуучу тарабынан илинген пломбдун болбошу;

- коммерциялык эсептөө каражаттардын схемаларында колдонулган, өлчөө трансформаторлорунда метрологиялык кызматтын же даярдоочу-заводдун техникалык көзөмөл бөлүмүнүн пломбдорунун болбошу;

- коммерциялык эсептөө каражаттарын жоопкерчиликти сактоого өткөрүп алуу актынын (ушул Нускамага В тиркеме) маалыматтары жана лицензия алуучунун маалымат базасына дал келбеген жеке номер менен пломбду колдонуу;

2) төмөнкүлөрдүн эсебинен электр энергиясын эсептөөнүн анык эместиги:

- коммерциялык электр эсептегичтердин туура эмес орнотулушу;

- көп тарифтүү коммерциялык электр эсептегичтер менен башкаруу схемаларда башкаруучу электр сааттарынын токтотулушу же ордунан жылышы же коммерциялык эсептөө каражаттарында катталган керектелген электр энергиясынын жана кубаттуулуктун жыйынтыктарын интеграциялоону ишке ашырган ЭКЭАТ программасын уруксатсыз пайдалануу мүмкүндүгүнүн болушу;

- коммерциялык эсептөө каражаттары же башка түзүлүштөр каттаган бузуу көрүнүштөрдүн коммерциялык эсептөө схемасында болушу;

- заводдун (оңдоочу уюмдун) тактачасында көрсөтүлгөн нагыз мааниге АТ, ЧТ жана (же) электр эсептегичтин тактык классынын дал келбестиги;

- өлчөөчү трансформаторлордун трансформация коэффициентинин заводдун (оңдоо уюму) завод тактачасындагы лицензия алуучу тарабынан кабыл алынган нагыз маанисине дал келбөөсү.

Тараптар тарабынан таризделген жана кол коюлган ЭЭПЭни бузуулар жөнүндө актынын экинчи нускасы керектөөчүгө тапшырылат.

Лицензия алуучу тарабынан түзүлгөн комиссияда ушул маселени карап чыккан күн жана убагы актыда көрсөтүлөт, анда керектөөчү же аны өкүлү катары жак сөзсүз катышуусу керек.

ЭЭПЭни бузуулар жөнүндө актынын материалдарын карап чыгууга керектөөчүнүн катышуудан баш тартуусу актты карап чыгууну токтотууга жана лицензия алуучу комиссиясы тарабынан чечим кабыл алууга негиз болбойт. Комиссиянын чечими протокол менен таризделет. Коммерциялык эсептөө каражаттары аркылуу эсептелбей калган электр энергиясынын эсеби Эсептешүү тартибине (ушул Нускамага Б тиркеме) ылайык аткарылат. Протоколдун бир нускасы жана электр энергиясынын үстүнө кошумча эсеп керектөөчүгө тапшырылат.

Комиссиянын чечимин тараптар милдеттүү түрдө аткарат. Актынын материалдары боюнча эсепти жүргүзүү керектөөчү тарабынын эсеп тапшырылган күндөн кийин үч банк күн ичинде аткарылышы керек, төлөө мөөнөтү өткөндөн кийин лицензия алуучу керектөөчүнүн электр орнотмосун өчүрөт. Андан тышкары, электр энергиясын уурдоого алып келген ишенимди кыянаттык менен пайдалануу фактылары боюнча материалдар жазык ишин козгоо - керектөөчү керектеген, бирок коммерциялык эсептөө каражаттары аркылуу эсепке алынбаган электр энергиясынын наркын өндүрүп алуу үчүн ыйгарым укуктуу органга өткөрүлөт.

20. Төмөнкү схемага же коммерциялык эсептөө каражаттарына кийлигишүү фактылары табылган учурда түзүлгөн актыга керектөөчүнүн макул эместигинде тараптардын иш-аракети:

- коммерциялык электр эсептегичтин агын чынжырын сагактоо үчүн бириктиргичтин болушу;

- коммерциялык эсептөө каражаттарын туташтыруу схемасын өзгөртүү.

Эгер текшерүү маалында жогоруда келтирилген эсептешүүдө колдонулган бузуулардын бирөө табылса, бузулууну оңдоодон мурда табылган бузулууну көрсөтүү менен так схемасын чийүү керек. Чиймеде фазалардын тартибин көрсөтүү керек.

Лицензия алуучунун өкүлү табылган бузууларды тариздөө жана электр энергиясын нагыз керектелишин аныктоо иш-аракеттеринде келтирилген ырааттуулукту жетекчиликке алууга тийиш.

Тараптардын кийинки иш-аракеттери ушул Нускаманын 19-пунктуна ылайык ишке ашырылат.

21. Төмөнкүлөрдүн эсебинен электр энергиясын эсепке албастан керектөө фактылары табылганда түзүлгөн акт менен керектөөчү макул эмес болгондо тараптардын иш-аракети:

1) коммерциялык эсеп электр эсептегичинин көрсөтмөлөрүн төмөндөткөн шаймандардын болушу;

2) керектөөчүнүн, анын ичинде карызы үчүн же бузуулардын башка түрлөрү үчүн өчүрүлгөндүн өзү билип кошулуусу;

3) таянычтан электр эсептегичке чейинки жердеги өткөргүчтөгү (кабелдеги) обочолотуунун бүтүндүгүн бузуу же коммерциялык эсептөө каражаттарынан башка электр энергияны алуу максатында электр өткөргүчтөрүн табуу же чубалгыга ыргытып туташуу.

Электр кабылдагычтарды туташтыруу жана электр энергиясын коммерциялык эсептөө каражаттарынан тышкары керектөө максатында колдонууда табылган бузуу үчүн акт тариздөөдө, лицензия алуучунун кызматкери актыга электр эсептегичтен башка электр энергиясын керектөө үчүн пайдаланган жана электр энергия эсептегичинин кадимкидей иштешин өзгөрткөн схеманы кошо тиркеши керек.

Электр энергиясын колдонуунун мыйзамга каршы келген табылган факт боюнча лицензия алуучу 48 сааттын ичинде электр тармагынан ЭЭПЭни бузгандыгы үчүн акт таризделген керектөөчүнү өчүрүүгө милдеттүү.

Тараптардын кийинки иш-аракеттери ушул Нускаманын 19-пунктуна ылайык ишке ашырылат.

4. Коммерциялык эсептөө каражаттарында керектөөчүнүн күнөөсүнөн эмес ЭЭПЭни бузуу фактылары табылганда керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби

22. Керектөөчүнүн күнөөсүнөн эмес ЭЭПЭни бузууларга төмөнкүлөр кирет:

- лицензия алуучунун менчигиндеги мамлекеттик текшерүү мөөнөтү өткөн коммерциялык электр эсептегичин жана (же) өлчөө трансформаторлорун пайдалануу;

- лицензия алуучу тарабынан оңдолгон коммерциялык электр эсептегичтин дискинин же эсептөө механизмдин чайналышы;

- башка ченемдик документтерден талаптары менен аныкталган тактык классына жооп бербеген лицензия алуучунун кызмат адамы тарабынан кабыл алынган өлчөө трансформаторлору жана (же) коммерциялык электр эсептегичи;

- өлчөөчү трансформаторлордун бузулушу же лицензия алуучунун кызмат адамы тарабынан пломб коюлган ушул жабдуунун чынжырынын болбошу.

23. Керектөөчүнүн күнөөсүнөн эмес коммерциялык эсептөө каражаттарында ЭЭПЭни бузуулар керектөөчүнүн электр энергиясын эсепке албастан керектөөнү же лицензия алуучунун кызматкери менен сүйлөшүүнү көздөбөгөн бузуулар, коммерциялык эсептөө каражаттарынын схемаларында колдонулган электр техникалык жабдуулардын техникалык мүчүлүштүктөрүнүн кесепети болуп саналат.

24. Керектөөчүнүн күнөөсүнөн эмес бузуулар категориясына кирген бардык бузуулар лицензия алуучунун буйругу менен дайындалган дайыма иштеген комиссия тарабынан 3 күндүк мөөнөттө кызматтык териштирилүүгө жатат.

Комиссия керектүү учурларда адистештирилген уюмдарды тартуу менен бузуулардын себебин жана күнөөлүүлөрдү тактоого милдеттүү.

25. Текшерүүлөрдүн жыйынтыгы боюнча изилденип жаткан учурдун жана бузуулардын жыйынтыгында эсепке алынбай калган электр энергиясынын көлөмүн жазуу менен акт түзүлөт.

Материалдары лицензия алуучуну зыянга учураткан ЭЭПЭни бузуулардын пайда болушуна жана жүрүшүнө шалакылык, билип туруп кылмышка жол берүүчүлүк же кызмат абалынан пайдалангандыгын белгилеген акт териштирүү жүргүзүп жаткан лицензия алуучу тарабынан укук коргоо органдарына чара көрүү үчүн берилет.

26. Керектөөчүнүн күнөөсүнөн эмес коммерциялык эсептөө каражаттарында жогоруда саналган ЭЭПЭни бузуулар табылганда керектелген электр энергиясына эсептешүү табылган бузуулар жоюлгандан кийин эсептешүү мезгилинде орто суткалык керектөө боюнча жүргүзүлөт.

5. Коммерциялык эсептөөнүн контролдук каражаттары менен камсыздалган керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби

27. Ушул Нускаманын 3-бөлүмүндө саналып өткөн бардык аракеттер керектөөчүнүн ЭЭПЭнин талаптарына ылайык таризделген эсептөөчү контролдоо каражаттары болгон учурда колдонулбайт.

28. Нускаманын 3-бөлүмүндө жазылган коммерциялык эсептөө каражаттарын бузуулар табылганда, эсептешүүлөрдө коммерциялык эсептөөнүн контролдоо каражаттары колдонулат.

6. ЭЭПЭни бузуулар табылганда керектөөчүгө электр энергиясын берүүнү токтотуу боюнча лицензия алуучунун иш-аракеттеринин тартиби жана бузуулар жоюлгандан кийин керектөөчүнүн электр орнотмолорун электр менен жабдууну калыбына келтирүү

29. Ушул тартип керектөөчүгө электр энергиясын берүүнү токтотуу боюнча лицензия алуучунун иш-аракетинин ырааттуулугун белгилейт жана лицензия алуучу тарабынан керектөөчүнүн ЭЭПЭни бузган учурлары табылганда бардык керектөөчүлөргө жайылтылат.

30. ЭЭПЭни бузууларга жараша электр энергиясын берүүнү токтотуу төмөнкүлөргө бөлүнөт:

- эскертүүсүз электр энергиясын берүүнү токтотуу - ушул Нускаманын 20, 21-пункттарында жазылган ЭЭПЭни бузуулар;

- алдын-ала эскертүү менен электр энергиясын берүүнү токтотуу - ушул Нускаманын 18, 19-пункттарында жазылган ЭЭПЭни бузуулар.

31. Керектөөчүгө эскертүүсүз электр энергиясын берүүнү токтотуу керектөөчүнүн ушул Нускаманын 21-пунктунда жазылган ЭЭПЭни бузуулары табылганда жүргүзүлөт. Керектөөчүнү лицензия алуучунун электр тарамдарынан өчүрүү бузуулар табылгандан 2 сутка аралыгында аткарылышы керек (мүмкүн эмес болгондо өчүрүү керектөөчүнүн электр тарамдарында аткарылат).

Карап жана технологиялык соот актысы колдонулган керектөөчүлөр үчүн:

- өчүрүүлөр (чектөөлөр) узактыгы акт менен аныкталган технологиялык циклдин бүтүшүн эсептөө менен жүргүзүлүшү керек;

- акт тарабынан карап сооту киргизилген керектөөчүнүн электр жабдуулары электр менен камсыз кылынышы керек.

32. Алдын ала билдирүү менен Керектөөчүгө электр энергиясын берүүнү токтотуу ушул Нускаманын 18, 19, 20 жана 21-пункттарында жазылган ЭЭПЭни бузуулар табылганда ЭЭПЭни бузуу акты боюнча эсептелген кошумча эсепти төлөө мөөнөтүн аткарбаган учурда жүргүзүлөт.

33. Эгер керектөөчү тарабынан актыда жазылган бузуулар жоюлса, ЭЭПЭни бузуулар үчүн өчүрүлгөн жана тиешелүү акт менен таризделген керектөөчүнүн электр кабылдагычтарын электр менен жабдуу калыбына келтирилүүгө жатат. Ушул учурда лицензия алуучу ЭЭПЭге ылайык керектөөчү тарабынан бузуулар жоюлгандан кийин электр менен жабдууну калыбына келтирет.

Лицензия алуучу керектөөчүнүн табыштамасы боюнча бүтүрүлгөн иштерди кабыл алып жана протокол түрүндө тариздейт. Протоколдо электр менен жабдуу Келишимге ылайык чыңалууну берүү жана электр менен жабдууну калыбына келтирүү убагы жана күнү көрсөтүлөт. Зарылдыкка жараша, Керектөөчү тарабынан эсептөө каражаттарын жоопкерчиликтүү сактоого өткөрүү боюнча акты таризделет.

Керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби
жөнүндө нускамага
А тиркемеси

ЭЭПЭни бузуулар жөнүндө N _____

АКТ

" ____ " _____ 20__-жыл

Ушул акт _____ (акт түзгөн кызматкердин аты-жөнү, кызмат орду) _____ (аты-жөнү, дареги) күбөлөрдүн _____ (керектөөчүнүн аты-жөнү же анын өкүлүнүн кызмат орду) _____ катышуусу менен түзүлдү.

Керектөөчүнү _____ текшерүүдө, (керектөөчүнүн аталышы же аты-жөнү)

абоненттик номуру _____, дареги _____, (облус, шаар, район, көчө, үй)

лицензия алуучунун уруксатысыз _____ (эсепке албастан керектөөнүн схемасы) жолу менен электр энергиясын эсепке албастан керектегендиги билинген, _____ табылды жана алып ташталды. (шаймандардын, материалдардын ж.б. аталышы)

Керектөөчү тарабынан "Электр энергетикасы жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 24-статьясы жана Электр энергиясын пайдалануу эрежелеринин _____ пункту бузулган.

1. Эсепке алынбаган электр энергиясын эсептөө үчүн маалыматтар:

- 18, 19, 21-пункттарында жазылган ЭЭПЭни бузуулар үчүн Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин бузуулар табылганда керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби жөнүндө нускаманын Эсепке алынбаган электр энергиясын эсептөө тартибине Б тиркеменин 4-пунктуна ылайык аныкталган агындын номиналдуу мааниси _____ Ампер; (агын чоңдугунун сандык мааниси)

- ушул Нускаманын 20-пунктунда жазылган ЭЭПЭ бузуулар үчүн электр энергиясын эсептешип колдонуу _____ кВтс. (чоңдуктун сандык мааниси)

2. Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине караштуу Сот экспертизаларынын мамлекеттик борборуна жөнөтүү: _____ . (жөнөтүү номуру жана күнү)

3. Лицензия алуучунун комиссиясына жөнөтүү _____. (кароонун орду жана күнү)

Укук бузууга Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган укуктары жана жоопкерчилиги керектөөчүгө түшүндүрүлдү.

Колдору:

Электр менен жабдуучу уюмдун өкүлү:

_____ (кызмат орду, аты-жөнү)

Керектөөчү: _____ (аты-жөнү)

Күбөлөр: _____ (аты-жөнү, жашаган орду)

Керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби
жөнүндө нускамага
Б тиркемеси

Эсепке алынбаган электр энергиясынын санын эсептөө ТАРТИБИ

1. Лицензия алуучу тарабынан табылган керектөөчүнүн Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин (мындан ары - ЭЭПЭ) бузууларынын жыйынтыгында керектелген электр энергиясынын эсеби төмөнкүдөй бөлүнөт:

1) Электр энергиясын пайдалануу эрежелерин бузуулар табылганда керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби жөнүндө нускаманын (мындан ары - Нускаманын) 18, 19 жана 21-пункттарында жазылган бузуулар үчүн туташтырылган кубаттуулук боюнча жүргүзүлгөн эсеп;

2) Нускаманын 20-пунктунда жазылган бузуулар үчүн эсептелген каталык коэффициентин колдонуу менен аткарылган эсеп;

2. Нускаманын 18, 19 жана 21-пункттарында эсептелген ЭЭПЭни бузуулар үчүн керектөөчү керектеген электр энергиясынын санын эсептөөдө төмөнкүлөр колдонулушу мүмкүн:

1) кирги автоматтын койгучунун агыны;

2) сактоочтун эриме кыстырмасынын агыны;

3) 3,5 А\кв.мм жез өткөргүчү, 1,9 А\кв.мм алюминий өткөргүчү үчүн агындын салыштырмалуу тыгыздыгы өткөргүчтүн өзгөрүлмө кесилиши үчүн эсептелген агындын номиналдуу мааниси;

4) кирги автоматы же эриме сактооч болбогон учурда, орнотулган кирги өткөргүчтөгү агындын салыштырмалуу тыгыздыгы маанисинен агындын мааниси алынат.

3. Керектөөчүнүн электр кабылдагычтарын кошуу жолуна жараша Нускаманын 18, 19 жана 21-пункттарында жазылган ЭЭПЭни бузууга эсептешүүлөргө төмөнкү маалыматтар колдонулат:

1) автоматтык өчүргүч же сактоочтон кийин керектөөчүнүн электр кабылдагычтарын туташтырууда - ушул Б тиркеменин 2-пунктунун 1, 2-пунктчаларына ылайык аныкталган агындын эң чоң мааниси;

2) ушул Б тиркеменин 2-пунктунун 3-пунктчасына ылайык автоматтык өчүргүч же сактоочтон мурда керектөөчүнүн электр кабылдагычтарын туташтыруу.

4. ЭЭПЭни бузуу табылган факт боюнча тиричиликке керектөөчү керектеген электр энергиясын эсептөө тартиби.

1) Нускаманын 18, 19 жана 21-пункттарында жазылган ЭЭПЭни бузуулар табылганда:

а) агын чоңдугу ушул ушул Б тиркеменин 3-пунктуна ылайык аныкталат.

б) кайтадан эсептешүүгө таандык мезгил коммерциялык эсептөө каражаттары катталган дата менен тең каралат, бирок доонун эскирүү мөөнөтүнөн кеч эмес:

$\Theta = P \times T \times K$, мында:

P - электр кабылдагычтардын кубаттуулугу (кВт) төмөнкү формула боюнча аныкталат:

i) бир жазалуу электр кабылдагычтарында

$P = U_{\phi} \times I_{\phi} \times \cos \phi$, мында:

U_{ϕ} - фазанын чыңалуусу;

I_{ϕ} - 4-пункттун а пунктчасына ылайык аныкталган номиналдуу агын;

$\cos \phi = 1$;

ii) Үч фазалуу электр кабылдагычтарда

$P = 3 I_{\phi} \times U_{\phi} \times \cos \phi$, мында:

I_{ϕ} - 4-пункттун а пунктчасына ылайык аныкталган номиналдуу агын;

U_{ϕ} - фазанын чыңалуусу;

$\cos \phi = 1$;

T - керектөөчүнүн электр кабылдагычтарынын иштөө саатынын саны:

12 саат - апрелден тартып октябрды кошуп;

18 саат - ноябрдан тартып мартты кошуп;

К - кайтадан эсептешүүгө жаткан күндөрдүн саны:

- Нускаманын 18; 19-пункттары үчүн - көзөмөлчүнүн акыркы келген күнүнөн тартып;
- Нускаманын 20-пунктунун 1, 3-пунктчалары үчүн - доонун эскирүү мөөнөтү мезгилинде;
- Нускаманын 21-пунктунун 2-пунктчасы үчүн - лицензия алуучу керектөөчүнүн электр орнотмолорун өчүргөн күндөн берки мезгилде.

2) Нускаманын 20-пунктунда жазылган ЭЭПЭни бузуулар табылганда:

а) электр энергиясынын керектелген санын эсептөө Нускаманын 20-пунктунда жазылган талаптарга ылайык аткарылат;

б) кайтадан эсептешүүгө таандык мезгил акыркы жолу коммерциялык эсептөө каражаттарын текшерген күн менен тең каралат, бирок эскирүү мөөнөтүнөн кеч эмес.

3) Эсептелбей калган электр энергиясынын саны:

$NЭ = Э - Ф$, мында:

Э - ушул Б тиркемеге ылайык эсептелген электр энергиясын керектөө.

Ф - эсептешүү мезгилинде керектөөчү тарабынан төлөнгөн электр энергиясынын саны (кВтс).

4) Эсепке алынбай калган электр энергиясынын эсептелген саны кайтадан эсептешүү мезгилине (айы же күнүнө) пропорциялуу бөлүнөт жана кайтадан эсептешүү мезгилинде иштеген тариф боюнча эсептелет жана кошумча эсеп жазып берилет:

$C = NЭ \times Ц$, мында:

Ц - бузуу табылган күнү аракеттеги тарифтин чоңдугу (градациялар боюнча), кВтс/тыйын.

5. Тиричилик эмес керектөөчү керектеген электр энергиясын эсептешүү тартиби.

1) Нускаманын 18, 19 жана 21-пункттарында жазылган ЭЭПЭни бузуулар табылганда:

а) агын чоңдугу ушул Б тиркеменин 3-пунктуна ылайык аныкталат;

б) электр энергиясынын керектелген саны төмөнкү формула боюнча эсептелет:

$Э = P \times T \times K \times K_{атк}$, мында:

P - электр кабылдагычтардын кубаттуулугу (кВт) төмөнкү формула боюнча аныкталат:

i) бир фазалуу электр кабылдагычтарында

$P = U_{ф} \times I_{ф} \times \cos \varphi$, мында:

$U_{ф}$ - фазанын чыңалуусу;

$I_{ф}$ - 4-пункттун а пунктчасына ылайык аныкталган номиналдуу агын;

$\cos \varphi = 1$;

ii) үч фазалуу электр кабылдагычтарда

$P = 3 I_{ф} \times U_{ф} \times \cos \varphi$, мында:

$I_{ф}$ - 4-пунктуна ылайык аныкталган номиналдуу агын;

$U_{ф}$ - фазанын чыңалуусу;

$\cos \varphi = 1$, реактивдүү кубаттуулукту колдонгон электр кабылдагычтары (кыймылдаткычтар, өзгөртүүчүлөр) үчүн жабдууну жүктөөгө жараша $\cos (\varphi)$ колдонулушу керек;

T - керектөөчүнүн электр кабылдагычтарынын иштөө саатынын саны 24 саатка барабар кабыл алынат.

K - кайтадан эсептешүүгө таандык күндөрдүн саны төмөнкүдөй кабыл алынат:

- Нускаманын 18, 19-пункттары үчүн - көзөмөлчүнүн акыркы келген күнүнөн тартып;

- Нускаманын 20-пунктунун 1, 3-пунктчалары үчүн - доонун эскирүү мөөнөтү мезгилинде;

- Нускаманын 21-пунктунун 2-пунктчасы үчүн - лицензия алуучу керектөөчүнүн электр орнотмолорун өчүргөн күндөн берки мезгилде.

Катк. - Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Энергетика боюнча мамлекеттик агенттиктин Аткаруу кеңеши тарабынан 5.09.2002-жылы N 151-П бекитилген Жылуулук жана электр энергиясына муктаждыкты эсептөө боюнча методикага ылайык колдонуу коэффициенти кабыл алынат.

2) Нускаманын 20-пунктунда жазылган ЭЭПЭни бузуулар табылганда:

а) электр энергиясынын керектелген санын эсептөө иши Нускаманын 20-пунктунда жазылган талаптарга ылайык аткарылат;

б) кайтадан эсептешүүгө таандык мезгил акыркы жолу коммерциялык эсептөө каражаттарын текшерген күн менен тең каралат, бирок эскирүү мөөнөтүнөн кеч эмес.

3) Эсептелбей калган электр энергиясынын саны:

$HЭ = Э - Ф$, мында:

Э - ушул Б тиркемесине ылайык эсептелген электр энергиясын керектөө.

Ф - эсептешүү мезгилинде Керектөөчү тарабынан төлөнгөн электр энергиясынын саны (кВтс).

4) Эсепке алынбай калган электр энергиясынын эсептелген саны кайтадан эсептешүү мезгилине (айы же күнүнө) пропорциялуу бөлүнөт жана кайтадан эсептешүү мезгилинде иштеген тариф боюнча эсептелет жана кошумча эсеп жазып берилет:

$C = HЭ \times Ц$, мында:

Ц - бузуу табылган күнү аракеттеги тарифтин чоңдугу (градациялар боюнча), кВтс/тыйын.

Керектөөчүлөрдү тейлөө тартиби
жөнүндө нускамага
В тиркемеси

Коммерциялык эсептөө каражаттарын керектөөчүнүн жоопкерчиликтүү сактоого кабыл алуу боюнча АКТ

Ушул акт _____-ж. N _____ Келишимге милдеттүү тиркеме жана электр эсептегичтин жана коюлган пломбдун абалын мүнөздөгөн документ болуп эсептелет.

Керектөөчү ушул акт боюнча коммерциялык эсептөө каражаттарын бузгандыгы үчүн Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында жана башка ченемдик-укуктук актыларда белгиленген жоопкерчиликти тартат.

Өздүк эсеп N _____

Ачылуу күнү: _____

Аты-жөнү: _____ (аты-жөнү)

Дареги: _____ (облус, шаар, район, көчө, үй)

Маалыматтар:

коммерциялык электр эсептегичтер жөнүндө:	агын трансформаторлору жөнүндө:
- заводдун номуру: _____;	- номуру: _____;
- тиби _____;	- тиби _____;
- номиналдуу агын, _____ А,;	- пломба госповерки: _____;
мамлекеттик текшерүүчүнүн пломбү	чыңалуу трансформаторлору жөнүндө:
- жылы: _____;	- номуру: _____;
- кварталы: _____;	- тиби: _____;
лицензия алуучунун пломбү жөнүндө:	- мамлекеттик текшерүүчүнүн пломбү: _____.
_____	
- жылы: _____;	
- кварталы: _____;	
- пломб койгон адамдын идентификациялык номуру же пломбдун номуру: _____.	

Ушул акт менен каптоочтун, клемм капкагынын жана электр эсептегичтин каптоочунун бүтүндүгү аныкталат. Ушул элементтерде даярдоочу-завод тарабынан караштырылбаган жаракалардын жана башка тешиктердин болбошу.

Мамлекеттик текшерүүчүнүн жана лицензия алуучунун орнотулган пломбдорунда ушул актыда келтирилген мазмунга дал келген белги так көрүнүп турат.

Пломбдор _____ жасалган, колдонулган (пластмассадан, коргошундан)

материалына карата _____ (жыгач, металл өткөргүчү) туруктуу.

Бул жөнүндө ырастайбыз:

Керектөөчү:	Электр менен жабдуучу уюмдун өкүлү:
Аты-жөнү: _____	Аты-жөнү: _____
Колу: _____	Колу: _____
Күнү: _____	Күнү: _____

Электр энергиясын пайдалануу эрежелерине
4-тиркеме

**Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө
УСУЛДУГУ**

1. Жалпы жоболор

1. Ушул Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө усулдугу (мындан ары - Методика) Электр энергиясын пайдалануу эрежелерине толуктоо болуп эсептелет.

2. Эки оролгон трансформаторлордо тарифтер менен эсепке алынбаган электр энергиясынын коромжусун аныктоо

2. Эки оролгон трансформаторлордо электр энергиясынын эсепке алынбаган коромжусунун чоңдугун аныктоо үчүн ушул Методиканын 1-9-таблицаларында берилген маалыматтар жетекчиликке алынат.

3. Активдүү жана реактивдүү коромжулар үчүн эсеп жүргүзүлөт.

4. Таблицаларда $U_n = 10/0,4$ кВ номиналдуу чыңалуу менен 25ден 1000 кВА кубаттуулуктагы эки ором трансформаторлор үчүн коромжулардын эсеби жүргүзүлгөн.

5. Трансформаторлордогу коромжуларды эсептөөдө кыска туташуу коромжусунун маанилери оромдорду бириктирүүнүн схемалары жана топтору: жылдыз - нөлдүк өткөргүчтү чыгаруу менен жерге киргизилген нейтрал менен жылдызча, "Y/Un-0" болгон учурлар үчүн алынган. Эгер кубаттуулугу 250 кВА чейинки күч трансформаторлорунун оромдору Y/Zn-11 схемасына бириктирилген болсо, маанини (Ркз) 15% көбөйтөт. Эгер кубаттуулугу 400ден 630 кВага чейинки күч трансформаторлорунун оромдору D/Un-11схемасына бириктирилсе, маанини (Ркз) 10% көбөйтөт.

6. Трансформаторлордогу коромжуларды эсептешүүдө кур жүрүмдүн коромжусунун маанилери (Рхх) трансформаторлордун магнит өткөргүчтөрү "А" барабар коромжу деңгээли менен муздак чыгарылган электр техникалык болоттон жасалган учурлар үчүн алынган.

7. Трансформаторлордогу коромжуларды эсептөөдө күч трансформаторлордун түзүлүштөрүнүн ченемдик документтери колдонулду.

8. Трансформаторлорду эсеп 3 муундагы чыгарылыш үчүн жүргүзүлдү:

- 1976-жылдан тартып;

- 01.01.87-91-жылдардан тартып 31.12.91-жылдарга чейин;

- 01.01.91-жылдардан тартып 31.12.96-жылдарга чейин.

9. 5%дан 100%га чейинки күч келүүнүн аралыгында трансформатордун жүгүн беш пайызга көбөйтүү менен эсеп жүргүзүлдү.

3. Эки оролгон трансформаторлордо электр энергиясынын коромжусун эсептөө усулдугу

10. Керектөөчүнүн эки оролгон трансформаторлорундагы электр энергиясынын коромжусун эсептөө үчүн төмөнкү маалыматтар керек:

а) каталог же паспорттук:

- трансформатордун номиналдуу кубаттуулугу S_n , кВа;

- $\Delta P_{ст} = \Delta P_{хх}$ кВт трансформаторунун болотунда активдүү кубаттуулуктун коромжусу;

- трансформатордун оромдоруна $\Delta P_m = \Delta P_{кз}$, кВт номиналдуу жүк түшкөндө жездеги активдүү кубаттуулуктун коромжусу;

- $i_{хх}$, % трансформатордун куржүрүмүнүн агыны;

- $U_{кз}$, % кыска туташуу чыңалуусу;

б) эсептешүү:

- трансформатордун реактивдүү кубаттуулугунун коромжусу, квар:

куржүрүмдө:

$$\Delta Q_{xx} = S_n \cdot \left(\frac{I_{KX}}{100} \right);$$

кыска туташууда:

$$\Delta Q_{KX} = S_n \cdot \left(\frac{I_{KX}}{100} \right);$$

11. Методика боюнча коромжуларды эсептөөдө төмөндө келтирилген ырааттуулук менен аныкталат:

а) пропорционалдуу көз карандылыктан жүктүн 5 пайыздык көбөйүүсү менен трансформаторго жүк түшүүсү:

$$\Delta a = (S_n \times 5\% / 100\%) \times \cos \varphi \times T_n, \text{ мында:}$$

$\cos \varphi$ - кубаттуулуктун коэффициенти, эсепте 0,80гө барабар чоңдукту колдонобуз (иштин индуктивдүү мүнөзү).

б) жүктөөнүн коэффициенти:

$$K_z = \frac{\Delta a}{S_n \cdot T_n \cdot \cos \varphi_{\varphi}}$$

в) трансформатордун куржүрүмүнүн активдүү коромжусу, кВтс;

$$\Delta P_{xx} = \Delta P_{xx} \times T_n, \text{ мында:}$$

T_n - трансформатордун иштөө сааттарынын саны:

январь, март, май, июль, август, октябрь, декабрда - 744 саатка;

апрель, июнь, сентябрь, ноябрь - 720 саатка;

февралда - 672 саатка;

толук жыл үчүн февралда - 696 саатка барабар кабыл алынат;

трансформатор майрам күндөрү же дем алыш күндөрү өчүрүлсө, көрсөтүлгөн убакыт трансформатор өчүрүлгөн убакытка азайтылышы керек;

г) трансформатордун активдүү жүктөм коромжусу, кВтс;

$$\Delta P_{Kz} = \Delta P_{Kz} \cdot K_z^2 \cdot T_{\text{жум.}} \quad \text{мында:}$$

$T_{\text{жум.}}$ - номиналдуу жүк менен бир айда трансформаторлордун иштөө саны, бир нарядда - 200, эки нарядда - 450, үч нарядда иштеген ишканалар үчүн - 700гө барабар кабыл алынат.

д) төмөнкү формула боюнча трансформатордогу активдүү энергиянын жалпыланган коромжусу (кВтс):

$$\Delta P_{\Sigma} = \Delta P_{xx} + \Delta P_{Kz} = \Delta P_{xx} \cdot T_n + \Delta P_{Kz} \cdot K_z^2 \cdot T_{\text{жум.}}$$

е) трансформатордун куржүрүмүнүн реактивдүү коромжусу (кварс);

$$\Delta Q_{xx} = \Delta Q_{xx} \cdot T_n;$$

ж) трансформатордун реактивдүү жүктөм коромжусу (кварс);

$$\Delta Q_{кв} = \Delta Q_{кв} \cdot K_{э}^2 \cdot T_{жум};$$

з) төмөнкү формула боюнча трансформатордогу реактивдүү энергиянын жалпыланган коромжусу (кварс);

$$\Delta Q_p = \Delta Q_{xx} + \Delta Q_{кв} = \Delta Q_{xx} \cdot T_n + \Delta Q_{кв} \cdot K_{э}^2 \cdot T_{жум}.$$

4. Таблицаларды колдонуу

12. Күч трансформаторунун ишине жүк түшүү жана нөөмөттүүлүгүнө жараша жүктөм коромжусу бир отчеттук мезгилге карата аныкталды.

13. Жалпыланган активдүү жана реактивдүү коромжулар ушул күч трансформаторунун куржүрүм коромжусу жана жүктөм коромжулардын суммасы.

14. Номиналдык кубаттуулугу 30, 50, 180, 320, 560, 750 жана башка күч трансформаторлору колдонулган учурларда, эсептешүү үчүн куржүрүм жана кыска туташуу коромжусунун маанилери ченемдик документтерге келтирилген күч трансформаторлорунун кубаттуулугу боюнча бир баскычка жогору колдонулат.

15. Күч трансформаторлорунун кубаттуулугун жана чыккан жылын билип туруп, электр эсептегичтердин көрсөтмөлөрү боюнча керектелген электр энергиясынын санына жараша таблицада электр энергиясынын коромжусун аныктоого болот.

5. Электр берүү өткөргүчтөрүндө жана кабель чубалгыларында электр энергиясынын коромжусун эсептөө усулдугу

16. Өткөргүчтөрдө жана кабель чубалгыларында электр энергиясынын коромжусун эсептөө үчүн төмөнкү маалыматтар керек:

а) каталог жана паспорттук:

- чубалгынын узундугу, км;

- аба чубалгысы жана кабель чубалгысынын активдүү каршылыгы r_0 , 1 кмге Ом;

- аба чубалгысы жана кабель чубалгысынын реактивдүү каршылыгы x_0 , 1 кмге Ом;

б) эсептешүү:

- чубалгылардын каршылыгы, Ом;

- активдүү $R_{э} = r_0 \cdot l$;

- реактивдүү $X_{э} = x_0 \cdot l$.

17. Активдүү энергия $Э_a$ (кВтс) жана реактивдүү энергия $Э_p$ (кварс) эсептешүү электр эсептегичтери боюнча кабыл алынат.

Чубалгыдагы орто агын төмөнкү формула боюнча аныкталат:

$$I_{\text{ор}} = \sqrt{Э_a^2 + Э_p^2} / \sqrt{3} \cdot U_n \cdot T_n, \quad \text{мында:}$$

T_n - эсептешүү мезгилине чубалгынын иштөө саатынын эсеби;

U_n - чубалгынын номиналдуу чыңалуусу, кВ.

18. Чубалгынын бардык үч фазасында энергиянын коромжусу төмөнкүчө аныкталат:
активдүү энергиянын коромжулар, кВтс:

$$\Delta Q_a = 3 \cdot I^2 \cdot r_p \cdot K_a \cdot T_n \cdot 10^{-3};$$

реактивдүү энергиянын коромжусу, кварс:

$$\Delta Q_p = 3 \cdot I^2 \cdot r_p \cdot X_a \cdot T_n \cdot 10^{-3};$$

келтирилген формулаларга 1 ср маанисин коюп төмөнкүлөр аныкталат:
активдүү энергиянын коромжусу, кВтс:

$$\Delta Q_a = \frac{Q^2_a + Q^2_p}{U^2_n \cdot T_n \cdot K_a \cdot 10^{-3}}$$

реактивдүү энергиянын коромжусу, кварс:

$$\Delta Q_p = \frac{Q^2_a + Q^2_p}{U^2_n \cdot T_n \cdot X_a \cdot 10^{-3}}$$

Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө усулдугуна
1-таблица

25 кВА кубаттуулуктагы күч трансформатору

Жүктөм	Иштөө убактысы	Электр энергиянын коромжусу	Активдүү суммалык коромжу (жылдар боюнча)		
	Т жум.	Эа	Эоб (кВтс)		
(%)	(нөөмөт)	(кВтч)	1976	1987-1991	1991-1996
5	1	200	97	90	82
	2	450	97	90	83
	3	700	98	90	83
10	1	400	98	90	83
	2	900	99	92	85
	3	1400	101	93	86
15	1	600	99	92	85

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	2	1350	103	95	88
	3	2100	106	99	91
20	1	800	102	94	87
	2	1800	108	100	93
	3	2800	114	106	99
25	1	1000	104	97	89
	2	2250	114	106	99
	3	3500	123	116	108
30	1	1200	108	100	93
	2	2700	121	114	106
	3	4200	127	127	120
35	1	1400	111	104	97
	2	3150	130	122	115
	3	4900	148	141	133
40	1	1600	116	108	101
	2	3600	140	132	125
	3	5600	164	156	149
45	1	1800	121	114	106
	2	4050	151	144	137
	3	6300	182	174	167
50	1	2000	127	119	112
	2	4500	164	157	149
	3	7000	202	194	187
55	1	2200	133	126	118
	2	4950	178	171	164
	3	7700	224	216	209
60	1	2400	140	132	125
	2	5400	194	186	179
	3	8400	248	240	233
65	1	2600	147	140	133
	2	5850	211	203	196
	3	9100	274	267	259
70	1	2800	156	148	141
	2	6300	229	222	214
	3	9800	303	295	288
75	1	3000	164	157	149
	2	6750	249	241	234
	3	10500	333	326	318
80	1	3200	174	166	159
	2	7200	270	262	255
	3	11200	366	358	351
85	1	3400	183	176	169

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	2	7650	292	284	277
	3	11900	400	393	385
90	1	3600	194	186	179
	2	8100	315	308	301
	3	12600	437	429	422
95	1	3800	205	198	190
	2	8550	340	333	326
	3	13300	476	468	461
100	1	4000	217	209	202
	2	9000	367	359	352
	3	14000	517	509	502

Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө усулдугуна
2-таблица

40 кВА кубаттуулуктагы күч трансформатору

Жүктөм	Иштөө убактысы	Электр энергиянын коромжусу	Активдүү суммалык коромжу (жылдар боюнча)		
	Т жум.	Эа	Эоб (кВтс)		
(%)	(нөөмөт)	(кВтч)	1976	1987-1991	1991-1996
5	1	320	131	119	112
	2	720	131	120	113
	3	1120	132	121	113
10	1	640	132	121	113
	2	1440	134	123	116
	3	2240	136	125	118
15	1	960	134	123	116
	2	2160	139	128	121
	3	3360	144	133	125
20	1	1280	137	126	119
	2	2880	146	135	127
	3	4480	155	144	136
25	1	1600	141	130	123

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	2	3600	155	144	136
	3	5600	169	158	150
30	1	1920	146	135	127
	2	4320	166	155	147
	3	6720	186	174	167
35	1	2240	152	141	133
	2	5040	179	168	160
	3	7840	206	195	187
40	1	2560	158	147	140
	2	5760	194	182	175
	3	8960	229	218	210
45	1	2880	166	155	147
	2	6480	210	199	192
	3	10080	255	244	236
50	1	3200	174	163	156
	2	7200	229	218	211
	3	11200	284	273	266
55	1	3520	183	172	165
	2	7920	250	239	231
	3	12320	317	305	298
60	1	3840	194	182	175
	2	8640	273	262	254
	3	13440	352	341	333
65	1	4160	205	193	186
	2	9360	298	286	279
	3	14560	390	379	372
70	1	4480	216	205	198
	2	10080	324	313	306
	3	15680	432	421	413
75	1	4800	229	218	211
	2	10800	353	342	334
	3	16800	477	466	458
80	1	5120	243	232	224
	2	11520	384	372	365
	3	17920	524	513	506
85	1	5440	257	246	239
	2	12240	416	405	398
	3	19040	575	564	557
90	1	5760	273	262	254
	2	12960	451	440	432
	3	20160	629	618	611
95	1	6080	289	278	270

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	2	13680	488	476	469
	3	21280	686	675	668
100	1	6400	306	295	288
	2	14400	526	515	508
	3	22400	746	735	728

Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө усулдугуна
3-таблица

65 кВА кубаттуулуктагы күч трансформатору

Жүктөм	Иштөө убактысы	Электр энергиянын коромжусу	Активдүү суммалык коромжу (жылдар боюнча)		
	Т жум.	Эа	Эоб (кВтс)		
%)	(нөөмөт)	(кВтч)	1976	1987-1991	1991-1996
5	1	504	179	172	164
	2	1134	180	173	165
	3	1764	181	173	166
10	1	1008	181	174	166
	2	2268	184	177	169
	3	3528	188	180	173
15	1	1512	184	177	169
	2	3402	192	184	177
	3	5292	199	191	184
20	1	2016	189	181	174
	2	4536	202	194	187
	3	7056	214	207	200
25	1	2520	195	187	180
	2	5670	215	207	200
	3	8820	235	227	220
30	1	3024	202	194	187
	2	6804	230	223	216
	3	10584	259	252	244
35	1	3528	210	202	195

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	2	7938	249	242	234
	3	12348	288	281	273
40	1	4032	220	212	205
	2	9072	271	263	256
	3	14112	322	314	307
45	1	4536	230	223	216
	2	10206	295	288	280
	3	15876	360	353	345
50	1	5040	243	235	228
	2	11340	323	315	308
	3	17640	403	395	388
55	1	5544	256	249	241
	2	12474	353	345	338
	3	19404	450	442	435
60	1	6048	271	263	256
	2	13608	386	378	371
	3	21168	501	494	486
65	1	6552	287	279	272
	2	14742	422	414	407
	3	22932	557	550	542
70	1	7056	304	297	289
	2	15876	461	453	446
	3	24696	618	610	603
75	1	7560	323	315	308
	2	17010	503	495	488
	3	26460	683	675	668
80	1	8064	342	335	328
	2	18144	547	540	532
	3	28224	752	745	737
85	1	8568	364	356	349
	2	19278	595	587	580
	3	29988	826	818	811
90	1	9072	386	378	371
	2	20412	645	638	630
	3	31752	904	897	889
95	1	9576	410	402	395
	2	21546	698	691	684
	3	33516	987	980	972
100	1	10080	435	427	420
	2	22680	755	747	740
	3	35280	1075	1067	1060

Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө усулдугуна
4-таблица

100 кВА кубаттуулуктагы күч трансформатору

Жүктөм	Иштөө убактысы	Электр энергиянын коромжусу	Активдүү суммалык коромжу (жылдар боюнча)		
	Т жум.		Эоб (кВтс)		
%)	(нөөмөт)	(кВтч)	1976	1987-1991	1991-1996
5	1	800	247	239	228
	2	1800	248	240	229
	3	2800	249	242	230
10	1	1600	249	242	231
	2	3600	254	247	236
	3	5600	259	252	241
15	1	2400	254	247	236
	2	5400	265	258	247
	3	8400	277	269	258
20	1	3200	261	254	243
	2	7200	281	274	262
	3	11200	301	293	282
25	1	4000	270	263	252
	2	9000	301	293	282
	3	14000	332	324	313
30	1	4800	281	274	262
	2	10800	325	318	307
	3	16800	370	362	351
35	1	5600	294	286	275
	2	12600	354	347	336
	3	19600	414	407	396
40	1	6400	309	301	290
	2	14400	387	380	369
	3	22400	466	459	448
45	1	7200	325	318	307

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	2	16200	425	418	406
	3	25200	525	517	506
50	1	8000	344	337	325
	2	18000	467	460	449
	3	28000	590	583	572
55	1	8800	365	357	346
	2	19800	514	506	495
	3	30800	663	655	644
60	1	9600	387	380	369
	2	21600	565	557	546
	3	33600	742	735	723
65	1	10400	412	405	393
	2	23400	620	613	601
	3	36400	828	821	810
70	1	11200	439	431	420
	2	25200	680	672	661
	3	39200	921	914	903
75	1	12000	467	460	449
	2	27000	744	737	726
	3	42000	1021	1014	1003
80	1	12800	498	490	479
	2	28800	813	805	794
	3	44800	1128	1121	1109
85	1	13600	530	523	512
	2	30600	886	879	867
	3	47600	1242	1234	1223
90	1	14400	565	557	546
	2	32400	964	956	945
	3	50400	1363	1355	1344
95	1	15200	601	594	583
	2	34200	1046	1038	1027
	3	53200	1490	1483	1471
100	1	16000	640	632	621
	2	36000	1132	1125	1113
	3	56000	1625	1617	1606

Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба

чубалгыларында жана
өткөргүчтөрдө коромжусун
эсептөө усулдугуна
5-таблица

160 кВА кубаттуулуктагы күч трансформатору

Жүктөм	Иштөө убактысы	Электр энергиянын коромжусу	Активдүү суммалык коромжу (жылдар боюнча)		
	Т жум.		Эоб (кВтс)		
%)	(нөөмөт)	(кВтч)	1976	1987-1991	1991-1996
5	1	1280	381	358	344
	2	2880	382	360	345
	3	4468	384	362	347
10	1	2560	385	362	348
	2	5760	391	369	354
	3	8960	398	376	361
15	1	3840	391	369	354
	2	8640	406	384	369
	3	13440	421	399	384
20	1	5120	401	378	363
	2	11520	427	405	390
	3	17920	454	431	416
25	1	6400	413	390	375
	2	14400	454	432	417
	3	22400	495	473	458
30	1	7680	427	405	390
	2	17280	487	464	450
	3	26880	546	524	509
35	1	8960	444	422	407
	2	20160	526	503	488
	3	31360	607	584	569
40	1	10240	464	442	427
	2	23040	570	548	533
	3	35840	676	654	639
45	1	11520	487	464	450
	2	25920	621	599	584
	3	40320	755	733	718
50	1	12800	512	490	475
	2	28800	678	655	640
	3	44800	843	821	806
55	1	14080	540	517	503

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	2	31680	740	718	703
	3	49280	941	918	903
60	1	15360	570	548	533
	2	34560	809	786	772
	3	53760	1047	1025	1010
65	1	16640	603	581	566
	2	37440	883	861	846
	3	58240	1163	1141	1126
70	1	17920	639	617	602
	2	40320	964	941	927
	3	62720	1288	1266	1251
75	1	19200	678	655	640
	2	43200	1050	1028	1013
	3	67200	1423	1401	1386
80	1	20480	719	696	681
	2	46080	1143	1120	1105
	3	71680	1567	1544	1529
85	1	21760	762	740	725
	2	48960	1241	1219	1204
	3	76160	1720	1697	1682
90	1	23040	809	786	772
	2	51840	1345	1323	1308
	3	80640	1882	1860	1845
95	1	24320	858	835	821
	2	54720	1456	1433	1418
	3	85120	2054	2031	2016
100	1	25600	909	887	872
	2	57600	1572	1550	1535
	3	89600	2234	2212	2197

Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө усулдугуна
6-таблица

250 кВА кубаттуулуктагы күч трансформатору

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

Жүктөм	Иштөө убактысы	Электр энергиянын коромжусу	Активдүү суммалык коромжу (жылдар боюнча)		
	Т жум.		Эоб (кВтс)		
%)	(нөөмөт)	(кВтч)	1976	1987-1991	1991-1996
5	1	2000	552	456	418
	2	4500	555	458	421
	3	7000	557	460	423
10	1	4000	558	461	424
	2	9000	567	470	433
	3	14000	576	480	443
15	1	6000	567	470	433
	2	13500	588	491	454
	3	21000	609	512	475
20	1	8000	580	483	446
	2	18000	617	520	483
	3	28000	654	557	520
25	1	10000	597	500	463
	2	22500	655	558	521
	3	35000	712	616	579
30	1	12000	617	520	483
	2	27000	700	604	566
	3	42000	784	687	650
35	1	14000	641	544	507
	2	31500	755	658	621
	3	49000	868	771	734
40	1	16000	669	572	535
	2	36000	817	720	683
	3	56000	965	868	831
45	1	18000	700	604	566
	2	40500	888	791	754
	3	63000	1075	978	941
50	1	20000	736	639	602
	2	45000	967	870	833
	3	70000	1198	1101	1064
55	1	22000	774	678	640
	2	49500	1054	958	920
	3	77000	1334	1237	1200
60	1	24000	817	720	683
	2	54000	1150	1053	1016
	3	84000	1483	1386	1349
65	1	26000	863	766	729
	2	58500	1254	1157	1120

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	3	91000	1645	1548	1511
70	1	28000	913	816	779
	2	63000	1366	1270	1232
	3	98000	1820	1723	1686
75	1	30000	967	870	833
	2	67500	1487	1390	1353
	3	105000	2007	1911	1874
80	1	32000	1024	927	890
	2	72000	1616	1519	1482
	3	112000	2208	2111	2074
85	1	34000	1085	988	951
	2	76500	1754	1657	1620
	3	119000	2422	2325	2288
90	1	36000	1150	1053	1016
	2	81000	1899	1802	1765
	3	126000	2648	2552	2515
95	1	38000	1218	1122	1084
	2	85500	2053	1957	1919
	3	133000	2888	2791	2754
100	1	40000	1291	1194	1157
	2	90000	2216	2119	2087
	3	140000	3141	3044	3007

Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө усулдугуна
7-таблица

400 кВА кубаттуулуктагы күч трансформатору

Жүктөм	Иштөө убактысы	Электр энергиянын коромжусу	Активдүү суммалык коромжу (жылдар боюнча)		
	Т жум.	Эа	Эоб (кВтс)		
(%)	(нөөмөт)	(кВтч)	1976	1987-1991	1991-1996
5	1	3200	710	687	620
	2	7200	713	691	624

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	3	11200	716	694	627
10	1	6400	718	695	629
	2	14400	732	709	642
	3	22400	745	723	656
15	1	9600	732	709	642
	2	21600	762	740	673
	3	33600	793	771	704
20	1	12800	751	728	662
	2	28800	806	783	717
	3	44800	861	838	772
25	1	16000	776	753	686
	2	36000	861	839	772
	3	56000	947	925	858
30	1	19200	806	783	717
	2	43200	930	907	840
	3	67200	1053	1031	964
35	1	22400	842	819	752
	2	50400	1010	988	921
	3	78400	1178	1156	1089
40	1	25600	883	860	794
	2	57600	1103	1080	1014
	3	89600	1323	1300	1234
45	1	28800	930	907	840
	2	64800	1208	1186	1119
	3	100800	1486	1464	1397
50	1	32000	982	959	893
	2	72000	1326	1303	1236
	3	112000	1669	1647	1580
55	1	35200	1040	1017	950
	2	79200	1455	1433	1366
	3	123200	1871	1849	1782
60	1	38400	1103	1080	1014
	2	86400	1598	1575	1509
	3	134400	2093	2070	2004
65	1	41600	1172	1149	1082
	2	93600	1752	1730	1663
	3	145600	2333	2311	2244
70	1	44800	1246	1223	1157
	2	100800	1920	1897	1830
	3	156800	2593	2571	2504
75	1	48000	1326	1303	1236
	2	108000	2099	2077	2010

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	3	168000	2872	2850	2783
80	1	51200	1411	1388	1322
	2	115200	2291	2268	2202
	3	179200	3171	3148	3082
85	1	54400	1502	1479	1412
	2	122400	2495	2473	2406
	3	190400	3488	3466	3399
90	1	57600	1598	1575	1509
	2	129600	2712	2689	2622
	3	201600	3825	3803	3736
95	1	60800	1700	1677	1610
	2	136800	2940	2918	2851
	3	212800	4181	4159	4092
100	1	64000	1807	1784	1718
	2	144000	3182	3159	3093
	3	224000	4557	4534	4468

Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө усулдугуна
8-таблица

630 кВА кубаттуулуктагы күч трансформатору

Жүктөм	Иштөө убактысы	Электр энергиянын коромжусу	Активдүү суммалык коромжу (жылдар боюнча)		
	Т жум.	Эа	Эоб (кВтс)		
%)	(нөөмөт)	(кВтч)	1976	1987-1991	1991-1996
5	1	5040	978	859	785
	2	11340	983	864	790
	3	17640	988	869	795
10	1	10080	990	871	796
	2	22680	1009	890	815
	3	35280	1028	909	834
15	1	15120	1009	890	815
	2	34020	1052	933	858

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	3	52920	1094	975	901
20	1	20160	1035	916	842
	2	45360	1111	992	918
	3	70560	1187	1068	994
25	1	25200	1070	951	876
	2	56700	1188	1069	995
	3	88200	1307	1168	1114
30	1	30240	1111	992	918
	2	68040	1282	1163	1089
	3	105840	1453	1334	1260
35	1	35280	1161	1042	967
	2	79380	1394	1275	1200
	3	123480	1626	1507	1433
40	1	40320	1218	1099	1024
	2	90720	1522	1403	1328
	3	141120	1826	1707	1632
45	1	45360	1282	1163	1089
	2	102060	1667	1548	1474
	3	158760	2052	1933	1859
50	1	50400	1355	1236	1161
	2	113400	1830	1711	1636
	3	176400	2305	2186	2111
55	1	55440	1434	1315	1241
	2	124740	2009	1890	1816
	3	194040	2584	2465	2391
60	1	60480	1522	1403	1328
	2	136080	2206	2087	2012
	3	211680	2890	2771	2696
65	1	65520	1617	1498	1423
	2	147420	2420	2301	2226
	3	229320	3222	3103	3029
70	1	70560	1719	1600	1526
	2	158760	2650	2531	2457
	3	246960	3581	3462	3388
75	1	75600	1830	1711	1636
	2	170100	2898	2779	2705
	3	264600	3967	3848	3774
80	1	80640	1947	1828	1754
	2	181440	3163	3044	2970
	3	282240	4379	4260	4186
85	1	85680	2073	1954	1879
	2	192780	3446	3327	3252

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	3	299880	4818	4699	4625
90	1	90720	2206	2087	2012
	2	204120	3745	3626	3551
	3	317520	5284	5165	5090
95	1	95760	2346	2227	2153
	2	215460	4061	3942	3868
	3	335160	5776	5657	5583
100	1	100800	2495	2376	2301
	2	226800	4395	4276	4201
	3	352800	6295	6176	6101

Электр менен жабдуучу уюм менен керектөөчүнүн ортосунда керектелген электр энергиясы үчүн каржы эсептешүүлөрдө эсепке алынган электр энергиясынын трансформаторлордогу, электр берүүнүн кабелдик аба чубалгыларында жана өткөргүчтөрдө коромжусун эсептөө усулдугуна
9-таблица

1000 кВА кубаттуулуктагы күч трансформатору

Жүктөм	Иштөө убактысы	Электр энергиянын коромжусу	Активдүү суммалык коромжу (жылдар боюнча)			Реактивдүү суммалык коромжу
	Т жум.	Эа	Эоб (кВтс)			
(%)	(нөөмөт)	(кВтс)	1976	1987-1991	1991-1996	Qоб
5	1	8000	1569	1233	1159	10444
	2	18000	1576	1240	1165	10478
	3	28000	1584	1247	1172	10512
10	1	16000	1587	1249	1175	10526
	2	36000	1617	1276	1202	10664
	3	56000	1648	1303	1229	10801
15	1	24000	1617	1276	1202	10664
	2	54000	1686	1337	1263	10973
	3	84000	1755	1398	1323	11282
20	1	32000	1660	1314	1240	10856
	2	72000	1782	1422	1348	11406
	3	112000	1904	1530	1456	11956
25	1	40000	1715	1363	1288	11104

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	2	90000	1906	1531	1457	11963
	3	140000	2096	1700	1626	12822
30	1	48000	1782	1422	1348	11406
	2	108000	2057	1665	1591	12644
	3	168000	2331	1908	1834	13881
35	1	56000	1861	1492	1418	11764
	2	126000	2235	1823	1749	13448
	3	196000	2609	2154	2079	15132
40	1	64000	1953	1573	1499	12176
	2	144000	2441	2005	1931	14376
	3	224000	2929	2437	2363	16576
45	1	72000	2057	1665	1591	12644
	2	162000	2674	2212	2137	15428
	3	252000	3292	2759	2684	18212
50	1	80000	2172	1768	1693	13166
	2	180000	2935	2443	2368	16604
	3	280000	3697	3118	3043	20041
55	1	88000	2301	1881	1807	13744
	2	198000	3223	2698	2623	17903
	3	308000	4146	3515	3440	22062
60	1	96000	2441	2005	1931	14376
	2	216000	3539	2977	2903	19326
	3	336000	4637	3949	3875	24276
65	1	104000	2593	2140	2066	15064
	2	234000	3882	3281	3207	20873
	3	364000	5171	4422	4347	26682
70	1	112000	2758	2286	2212	15806
	2	252000	4253	3609	3535	22544
	3	392000	5747	4932	4858	29281
75	1	120000	2935	2443	2368	16604
	2	270000	4651	3961	3887	24338
	3	420000	6366	5480	5406	32072
80	1	128000	3124	2610	2536	17456
	2	288000	5076	4338	4264	26256
	3	448000	7028	6066	5992	35056
85	1	136000	3325	2788	2714	18364
	2	306000	5529	4739	4665	28298
	3	476000	7733	6690	6615	38232
90	1	144000	3539	2977	2903	19326
	2	324000	6009	5164	5090	30464
	3	504000	8480	7351	7277	41601
95	1	152000	3765	3177	3103	20344

Электр энергиясын пайдалануу эрежелери

	2	342000	6517	5614	5539	32753
	3	532000	9270	8051	7976	45162
100	1	160000	4002	3388	3313	21416
	2	360000	7052	6088	6013	35166
	3	560000	10102	8788	8713	48916